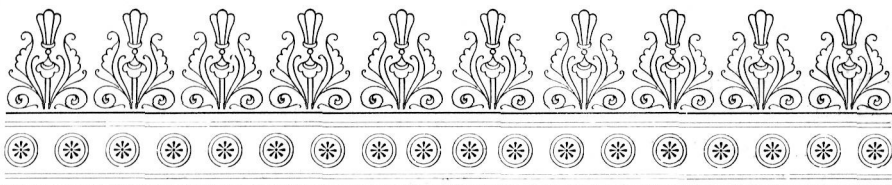

ALSÓFEHÉR VÁRMEGYÉNEK
NÖVÉNY- ÉS ÁLLATVILÁGA.

Irta:

CSATÓ JÁNOS,

Alsófehér vármegye alispánja.

Kirándulás vármegyénk természetvilágába.

Erdélynek legnagyobb folyója, a Maros, közepén szeli át Alsó-fehér vármegye területét s azt nemcsak tényleg, hanem domborzati, földtani, állat- és növénytani tekintetben is két, egymástól sokban eltérő részre osztja.

A balparti rész minden irányba huzódó dombok és kisebb magasú hegyek által alkotott, hullámzatos területet képez, melyen keskeny, kanyargó völgyek vezetik le a csapadék vizet legnagyobb részben a Marosba, továbbá az evvel egyesülő Küküllő folyóba, valamint a Sebes vizébe beszakadó Székás patakba.

Ezen a részen sziklák nem fordulnak elő, az erdők is inkább csak kisebb foltokban s nagyobb kiterjedésben csak kevés helyen borítják a magasabb hegytetőket, vagy azoknak oldalait, a legnagyobb rész szántóföldet, rétet, vagy legelőt képez, váltakozva a községek közelében kisebb-nagyobb terjedelmű szőlősökkel.

Oly kultur-terület tehát ez a rész, melynek felületét legnagyobb részben a gazdaközönség vette használatba gazdasági növények termesztésére, vagy állattenyésztés végett s a természet csak annyiban változtat helyenkint az állapotot, amennyiben imitt-amott a kopár hegyoldalakon földcsuszamlásokat idéz elő, melyek az ekének útját állják.

Nagyobb tavak, vagy terjedelmesebb nádasok nem fordulnak elő. A jobbparti rész, a hegyaljai kis teret kivéve, hegyes vidék.

Ezen a részen párhuzamosan követik a Maros terét a hegylánczatok, melyek fölébe meredeken emelkedik ki a Maros és Aranyos völgyei között huzódó mészkő-hegy sorozat, különböző alaku kupokat és szűk szorosokat alkotva; tovább Bucsum és Verespataknál a trachit-hegységek emelkednek ki a föld mélyéből, magukban rejtve azon a vidéken az emberiség által legkeresettebb kincset, az aranyat.

Ezen a részen az erdőségek birodalma van s a Természet tartja fenn uralmát; de itt is sokat elhódított az erdőségekből az ezen vidéken sok helyen elszórtan épült községekben lakó nép legelő s részben szántóföld nyerhetése végett, de nincs mindenütt haszna benne, mivel

a hólé és esővíz mély árkokat mosott a tarolt hegyoldalokon s haszonvehetetlenné tett sok olyan területet, melyen egykor dús erdő tenyészett.

Növénytani tekintetben a vármegyében három tenyészvonal különböztethető meg, u. m: a tölgy, a bükk és a fenyő tenyészvonal.

A tölgy tenyészvonala már a Maros folyó partján kezdődik.

Régi időben a Maros folyó mellett kiterjedt tölgy erdők díszlettek; tanuságot teszen erről Nagy-Enyednél a már kiirtásra szánt ugynevezett holtmarosi erdőrészlet, hol most is még díszlenek 400—500 éves fák s tanuskodott továbbá a Megykerék községnél 1892-ik évig megkímélt, akkor azonban egészen kiirtott hasonló tölgyek által alkotott berek.

A balparti terület egészen a tölgy tenyészvonalához tartozik, jobb partilag ide tartoznak az előhegyek, a mészhegységekben azonban átveszi az uralmat a bükk, gyönyörű szép álabokat alkotva.

Bükk erdő borítja továbbá az Abrudbánya közelében kiemelkedő «Nagy hegyet», valamint a hasonmagasságu hegyeket.

A fenyő Bucsum és Kerpenyes községek hegységeiben díszlik 761 méter magasságban.

Ezen különböző tenyészvonalaknak megvan a maga sajátos jellege, jellemző állat- és növényvilága; épen azért, mielőtt részletesen sorolnám fel a vármegye floráját és faunáját, legyen szabad azok részére, kik csak általánosságban kívánnak a vármegye különböző tájairól s azokat különösen jellemző növényzet és állatokról képet nyerni, egy néhány ismertető kirándulást közölni.

I.

Kezdjük a Maros terével.

Május vége felé jár az idő; mező, erdő azon díszes zöld mezben van, melyet a tavasz fejlesztő ereje adott reá. A zivatar még nem tépásztta meg az erdők, berkek lombsátorát, nem kuszálta össze a ringó vetést, a nap se süttött még azon hővel, mely sárgítani kezdi a fák levelét s lelankasztja a virágok szirmai; -- életnek, fejlődésnek örvend fű, fa.

Utunkat a Maros partján elterülő berkek felé vesszük.

Buzaföldek között haladunk, enyhe szellő ringatja meg hullámzatosan a kalászosodni induló zöld vetést, mely közül szerényen tekint ki a *Buzavirágnak** sötét égszínkéék első virága, a föld szélén pedig a *Pipacs* skárlátvörös, nagy szirmai tárja szét felénk; talán le is szakítanók, ha nem hallatná ugyanakkor közelében a *Fürj* éles «pitypalaty»-át, melylyel dalra készíti hű szomszédját, a mezei *Pacsirtát* is, mely énekelve emelkedik ki a zöld vetésből s körbe mind feljebb-feljebb repülve, kedves dalával közli hű érzelmeit a földön már kikelt kicsinyeit őrző szeretett élettársával; a *Haris* sem akar visszamaradni a többiektől,

* A növények magyar nevei Hazslinszky Frigyesnek «Magyarhon edényes növényeinek fűvészeti kézikönyve» című műve szerint vannak közölve,

ő is reszeli, a mint tudja szive érzeményeit, hol egyfelé, hol másfelé szaladván a hús vetésben.

Most egy sötét nagy madár suhan el felettünk — ez a tavak és mezők rablózsványa, a nádi *Ólyv*; nem kimél az semmit, a mit megkaparinthat; elfogja a madarat fészkeről s azután felfalja tojásait is.

De hagyjuk a hitvány rablót és siessünk oda, a honnan azokat a kellemetes csattogó hangokat hozza a szellő langy fuvalma a berekbe. Ott pezseg az élet, ott van igazi madár-hangverseny.

A marosi berkeknek alsóbb tenyészetét különböző fűz-bokrok alkotják, melyek között legelterjedtebb a *mandola Fűz*; ezenkívül még közönséges a kötő- és a *csigolya Fűz*; ezek felibe emelkednek ki, mint karót szolgáltató fák, a *csörcge* és *fejér Fűz*. A fő dísz azonban a *Nyárfák*, különösen a *fejér, szőke* és *fekete Nyárfák* alkotják, melyek hatalmas, terebélyes fákká nővik ki magukat.

Közben előfordul még egy-egy *Ígerfa* is, de ez már a hegyi patakok mentének jellemző fája s onnan került magja a Maros terére.

A berket, melyet meglátogatni akarunk, egy holt Maros-ág veszi körül, melynek vizenyős medréből magasra nőtt fel a *Telónád*, helyenkint kis víztükröt hagyván szabadon, melyben a *vidra Csikszár* terjeszti szét a víz felszínén a *Fűzfűt*-hoz hasonló leveleit, kinyujtván a tóból rózsaszínű virágfüzéreit. Mellette a *fodor Uszony* ütötte fel tanyáját, mely szintén a víz felületére tolja fel fűzérbe egyesült virágfejecskéjét.

Ha a tavacska tiszta víztükrébe betekintünk, igen keskenyre hasogatott levelű növényeket láthatunk a víz alatt elterülve: ezek a *gyűrűs* és *füzéres Toborosta* levelei, melyeknek társaságában találhatjuk a hasonlólag igen vékony, sallangos levelű s szintén a víz alá merült *suta* és *szarvas Locsa gajt*.

A nádból a *nádi Verebeknek* krákoló, de azért mégis kellemes éneke hallszik ki; alig mondta el az egyik az ő «tíri-tíri-krák-krák-tíri-tíri»-jét, már a másik kezdi s így dicsérik a napot reggeltől estig.

Azonban más, igazi költői hangok vonzanak a berekbe, melybe a nádasnak egy szárazabb helyén behatolunk. Jobbról és balról is minden irányból, a hol fa és sűrű bokor zöldel, felénk hangzik Európa első dalos madarának, a *Csalogány*-nak csattogó éneke; messze földről, a távoli Keletről jöttek vissza oda, hol bölcsőjük volt, hol a zöld lombok között tanulták megismerni és dalban ünnepelni a szép természetet.

A mióta az ember képes — írja gróf Heinrich von der Mühlé az európai zenérek monographiájában — érzelmeinek szóban kifejezést adni, a mily messzi időre terjednek vissza az őskori irott emlékek, dicsőítve volt énekük. A mythologia félisteneinek lelkét ezen zenérbe költöztette át és az ünnepelt költő Schirasbeli Hafiz leglelkesebb dalai-
ban a Csalogánynak a Rózsáhozi szerelmét énekelte meg.

Ott áll most kis fészük a zöld lombok között s abban szerelmük zálogát, a jövő örömeiket magában rejtő kis tojásokat nemcsak testi, hanem szive melegével is melegíti az önfeláldozó anya, a hím pedig

a boldog szerelemtől áthatva, átszellemülve költi és éneklí azon dalokat, melyek az embert is költészetre ragadják s keblében mindig a nemes érzelmeknek húrjait érintik.

De nemcsak a csalogánynak kellemes csattogása élénkíti meg a bereknek árnyas belsejét; hallatja a *sárga Rigó* is melodikus füttyét, melynek szintén ott függ fészke valamelyik fának a galyán. Belévegyül rendre a hangversenybe a *Galambnak* bűgása, a *Kakuknak* kukukolása, a *bűbos Bankának* kellemes «hup-hup»-ja s több apró zenének éneke.

Valódi lelki élvezettel lépünk ki a fák árnya alól a Marostól elvlasztó tengerivel bevetett szántóra s velünk egyszerre ugrik ki a bokrok közül egy felriasztott nyul s hátraszegezett fülekkel iramlík a Maros felé; a szántó közepe táján tótágast csinál, illetőleg két lábra áll s visszatekint, nem üldözi-e valami? Bizonyosan egy ravazdi róka ugrasztotta ki vaczkából s most csak az orrát dugva ki, a bokrok közül pislog utána az elszalasztott eleven pecsenyének.

Mi is követjük a nyul által vett irányt. Utunkban felverünk egy *Fogoly*-párt, alkalmasint valamely ellenségük elpusztította fészket s most a második nászúton vannak.

A Maroshoz érve először is feltűnik a túl parton egy *szürke Gém*. Egyenesen és mozdulatlan áll térdig benn a vízben, azt hinné az ember, hogy most az ősvilágbeli madarak maradványa dődőseinek hajdani boldog állapotáról gondolkozik, de nem úgy van, megszokták a gémekek is a civilizáció alkotta állapotokat s jól tudják, hogy szükséges most egy kis ravaszság — úgy áll helyén, mint egy karó, a szegény hal is bizonyosan annak nézi s gyanutlan közeledik feléje; a ravasz gém azonban már kiszámította, hogy hová csaphat le biztosan utána s a másik pillanatban már ki is emelte vízi honából.

A porondosokon *Billegények* s apró *Lillek* szaladgálnak, fecskék csapkodnak le a vízre. Fenn a magasban azonban, a miket fecskéknek véltünk, egyszer csak megszólalnak, «krüh-krüh» hangot hallatván; ekkor jövünk reá, hogy egyik legékesebb tollazatu madarunk a *Gyurgyalag*, vagy *Méhész* repked felettünk több párban, melyek fészkeiket a Marosra lenyuló hegy meredek oldalába vájták be; elzavarja azonban csakhamar őket egy csapat *vetési Varju*, melyek krárogva repülnek tova egy más berekhez, hol társaságban fészkelnek.

Mi is visszafordulhatunk, de még egyszer körültekintünk a Maros partjáról. Le is, fel is jó messzire áttekinthetjük a szép Maros terét berkeivel, falvaival, ringó vetéseivel, zöld rétjeivel.

Szemben szegélyzi a láthatárt a jobbsparti hegylánczolat kimagasló mészkő-kúpjaival, sziklafalaival, melyek fehérén emelkednek ki az alattuk elterülő zöld erdőségekből; a berkekből áthallatszik a madárdal, a déli nap pedig kellemes melegével és ragyogó fényével árasztja el a vidéket. Ki sajnálná egy ilyen élvezetes naptól a fáradságot s ki ne vésné ezen nap élvezetét, mint kellemetes emléket, szívébe?

II.

Halasszuk második kirándulásunkat egy hónappal későbbre — június végére, mivel azon vidék, melyet felkeresünk, ekkor ölti magára a legszebb növénydiszét.

A Marosnak balparti része ez, azon hepe-hupás terület, holombok és hegyvidék között szűkebb, vagy szélesebb völgyek kanyarognak s torkolnak ki legnagyobb részben a Maros, kisebb részben a Küküllő völgyébe, végül a Sebes vizével egyesülő Székás-patak keskeny terére.

Nem szükséges az egész kiterjedt vidéket bejárnunk, a különböző völgyek tájképei nagyban hasonlítanak egymáshoz, miután az eke vette az egész vidéket — a kisebb, vagy nagyobb erdőterületek kivételével — uralma alá.

Keskeny völgy húzódik le a Maros tere felé, melynek kitorkolásánál rendszerint község van épülve.

A falu közelébeni hegyoldalt szőlők foglalják el, melyek felett a tetőn rendszerint erdők terülnek el.

A község a legközelebbi környezetével képezi a völgy megragadóbb részét.

A házak körüli kertek gyümölcsfáikkal, a szőlők a köztük elszórtan kimagasló fákkal s közbeeső virágos parlagaikkal, az erdők árnyas lombzatukkal kellemes alakot kölcsönöznek a szűkebb határu tájnak; a községen túl azonban szántóföldek foglalják el a völgyet szegélyező hegyoldalokat, melyek a szerint, a mint bevetve vannak, vagy parlagon hagyattak — gyakorolják a kellemesebb, vagy közömbös hatást a szemlélőre. Odébb hosszú, lefelől használt oldal nyújtózkodik el, melyen helyenként földcsuszamlások hasogatták össze a termőföldet.

A korán kihajtott jószág már lelegelte a növényzetet, sőt nem is engedte meg annak felsarjadását, csak imitt-amott gyönyörködteti a földön ellapult *Pimpónak* szivalaku, ötszinű sárga virága a szemet; odább a *mezsi Iringó* (Szamártövis) terjeszti szét gömbalaku, szúrós, tüskés ágait és leveleit, melyet majd az őszi szél, gyökérből letörve, végig gurít a hegyoldalon.

Helyenkint bemélyedésekben kis tócsák és szíkes helyek alakultak, melyek közül apró *Sás* és *Káka* vert fel.

De ezen kopár vidéknek is meg van, mint Afrika sivatagjainak, a maga dalosa, a verébnagyságu *réti Pipiskében*, mely állandólag ilyen kopár helyeken üti fel tanyáját, építi fészket.

Tovább újból falu következik gyümölcsöseivel, szőlőivel s esetleg erdejével, mint egy újabb oázis a fátlan vidéken.

A völgyön kis patakocskák lejt lefelé; szennyves vizének folyását nagyban gátolják a posványos medrében felvert *Nád*, *Káka* és *Sás*, melyek közül a *Sás-Nöszírom* dugja ki sárga virágát.

Feljebb már kiöblösödnek a völgyek, ellapulnak a hegygerinczek;

szántóföldek, rétek és legelők foglalják el az egész területet, megszakítva egy-egy közbeeső erdő által.

Az erdőhöz közeledve megújul a madárélet. Az erdőszéli bokrokon a kis *tövisszűrő Gébics* szárnyra kelt fiai repkednek, az erdőből kihallszik egy-egy dalos madárnak éneke, a rétek és szántók felett pedig már kóvályog egy-egy *kiáltó Sas*, vagy *közönséges Kánya*, mint előhírnökei a későbbi kirándulásnak. Az erdő szélén leköti figyelmünket a *Fedélkes Dákoska* egyoldalú, biborvörös virágfürtjével.

De siessünk ki a rétekre, melyeknek virág-színpompája egészen elragad.

Nem mindenütt termékenyek ugyan a magasabban fekvő s következőleg száraz talaju rétek, azonban azon rétségek, melyek Magyar-Sülye, Szent-Benedek s más, közelükben eső községek felett nyulnak ki, a vármegyénket Kis-Küküllő vármegyétől elválasztó hegygerinczig — színpompában vetekednek bármely vidéknek rétével.

A *Zsályáknak*, *Lóheréknek*, *Mézkerepeknek*, *Bükkönyöknek*, *Gereyeknek*, *Szirontákoknak*, *Szegfűveknek*, *Holgyomálóknak*, *Lapornak*, *Kolonczos Bajoncznak*, *Aranyvirágnak*, *Katángnak* s száz meg száz más virágfajnak minden színt képviselő virág-özöne egy oly rikító tarka virágszőnyeget alkot, a melynél színgazdagabbat elképzelni sem lehet.

A szellő meleg fuvalma elárasztja a léget a virágok balsamos leheletével s a kis mezei pacsirta kiemelkedik illatos birodalmából, hogy a magasból is élvezze annak színpompáját, éneken fejezhesse ki azon érzelmeket, melyeket a boldog családi élet s a virágok illata kis szívében felköltöttek.

Mi pedig sietünk a tetőre, hogy az ottani erdő árnyékában átgondoljuk még egyszer a látottakat, — azonban az élen meglepetve állunk meg, előttünk terül el a Küküllő völgye változatos alakzatával; visszafordulva pedig a Maros terére tekinthetünk le.

Erdély két legszebb völgyének részleteiben gyönyörködhetünk álláspontunkról s hazatérőben azon reménnyel válunk meg tőle, hogy nem utolszor élveztük ezen pontról az elragadó szép kilátást.

III.

Hosszabbra terjed most útunk s a fáradságra is el kell készülnünk, mert olyan vidéket járunk be, melyet nem a víznek nivelláló munkája tett könnyen hozzáférhetővé, hanem melyen a hőnek feszítő ereje magas hegyeket tolt fel, zárgátakat emelt az embernek, sőt helyenkint a víznek is s aranyat rakott le a sziklákba, mintha tudta volna előre, hogy majd következni fog egy olyan lény, — az ember — ki ezen holt anyag által alapítandja meg a földöni uralmát.

Most már meg kell jelölni az utat, mivel oly vidéket járunk be, mely folytonosan változó s gyakran elragadó tájrészleteket mutat fel, melyeknek alakulási viszonyai nem általános, hanem csak részletes fogalmat nyújtanak.

Induljunk ki Nagy-Enyedről a mészke hegylánczolat legmagasabb kúpja, a Pilis felé, mivel kocsit vezet, még pedig szép és a tölgyöveget jellemző erdőkön keresztül.

A mint Fel-Enyeden túl az első hegyoldalon kiérünk, kiterjedt tölgyerdőbe jutunk.

Tölgyerdőségeinket a *kocsános* és *kocsántalan Tölgyek* alkotják; másnemű tölgyek csak elszórtan vegyülnek közbe. Ezeken kívül előfordulnak még a szagos virágú *Berkenye*, melynek virága kellemes illatával árasztja el a léget, sovány helyeken a *Nyír*, a *rezgő Nyárfa*, a *fodor Jávor* és *közönséges Gyertyán*, melyek azonban, a Nyír kivételével, többnyire egyenként észlelhetők.

Mint bokrok a *Mogyoró*, a *Feketegyűrű*, a *csíkos* és *bibircsos Kecskerágó*, a *Veresgyűrű*, *Som*, a *Kánya* és *Ostormén Banyita* foglalják el a nyílásokat, míg a különféle *Szeder* és *Vadrózsa* nemek az utak és erdők széleit szegélyezik.

Egyes terebélyes Tölgyek galyain, mint élősdi, nagy, golyóalaku, tömött apró levelű bokor zöldel, ez a *Fakin*, melynek kerek, sárgás bogyoiból készítik a lépet. Magvát a *Léprigó* hordja el, még pedig gyomrában s ürülékével plántálja el szanaszét a fákon.

Az erdőhöz közeledve, kellemes, trillázó dal fogad, melyet az *erdei Pacsirta* hallat, benn az erdőben pedig a *fekete* és *szürke Rigónak* kellemes fütyülései, melybe belevegyül a *Szajkónak* lármája, a *tarka* és *közép Harkálnak* kiáltása, az *erdei Pinty* és a *Veresbegynek* kiváló kellemes éneke.

A vastagabb törzsű fákon egy hamuszín hátú, fakó mellű, kis madár kuszik hol fel, hol le — ez a *Poncz*, mely kíváncsi szemekkel tekint felénk. A fák koronáján a *Czinkék* élénk kis serege repdes, hivatgatva egymást.

Ezen erdőben tanyát ütöttek a *Vaddisznók* is, túrásaik tanusítják ottlétüket s a félrébb eső, csendesebb részekben egy-egy *Őz* is kerülhet szemeink elé.

Benn az erdőben, a beárnyalt talajon, csak gyéren tenyésznek a virágok, Florának ékesebb szülöttei különösen tavasszal, minekelőtte felöltötte volna az erdő lombruháját, viritanak az ékesebb virágú növények, mint a szép, kék szirmu *Májvirág* és *kétlevelű Csilla*, a hússzínű és fehérvirágú *Keltikék*, *Hóvirág* stb.

De haladjunk az erdei árnyas úton mind feljebb, kísérve madárénektől s gyönyörködve az erdőszélek virányában, míg kiérünk a feljebb elterülő fátlan, pusztá vidékre.

Jobbról egy kopár hegyoldal vonul el, az erdőt róla rég letarolták. Most mély, vizmosta árkok borzodolják s a kecskét is csak koplalni lehet oda kihajtani.

A hegygerinczen vezető út mellett jobbra is, balra is szántóföldek terülnek el, melyeket minden második évben vetnek be tavasz buzával.

Imitt-amott egy pajta áll fenn villámhárítónak.

Lehangol ezen ellentét. Azonban csakhamar olyan ponthoz érünk, hol megragadó látvány villanyozza fel újból kedélyünket.

Balra betekintheünk a mészkő-hegységeknek azon szűk völgyébe, hol helyenkint csak nehezen talál magának útát a hegyipatak. A völgy felett sziklafalak, kúpok sorozata vonul el messze a láthatárban, melyeknek fehér színe élesen kirí az alattuk elterülő bükkerdőknek sötét zöldjéből.

Vágyat érzünk magunkban leszállani ezen szűk völgybe, hogy onnan szemlélhessük a sziklacsoportoknak és falaknak változatos alakzatait.

De előbb fel kell jutnunk a *Pilis* tetejére; következőleg hajtunk tovább, míg annak lábához érünk.

A részben szántónak, részben pedig legelőül használt hegyoldalon nem nehéz a tetőre való feljutás, honnan, mint magas pontról, minden irányban messze elláthatunk és szemlélhetjük azt is, hogy az erdőségek mily nagy terjedelemben vannak ezen hegyvidéken kiirtva.

Ezen kúp füves oldalán nő egy érdekes cryptogam növény, a *Holdruta Fürthoraszti*, melynek levele mindkétfelől félholdalakulag szárnyalt, vagy bevágott.

A tetőről lejöve, gyalog kell az útát megtenni, hogy leérhessünk azon völgybe, melyben a legérdekesebb sziklaszorosokat tekinthetjük meg.

Törmelékes hegyoldalon bocsátkozunk le, hol a mész-talajnak érdekes florája és a köves, sziklás vidéknek sajátságos madarai kötik le figyelmünket.

Egy kis, mezei veréb nagyságu bársonyfekete, rozsdaszínü farku madár, a *rozsdafarku Zenér* rebben fel előttünk, a közelebbi nagyobb kőre reászáll, végig fut rajta, kétszer-háromszor meghajtja magát s elkezd énekelni.

Sajátságos hangon kezdi meg énekét; a milyen hangot idéz elő egy mészkő-törmelékes lejtőn leguruló kis kő, azonképpen énekel madarunk is. Törmelékes oldalakon hol egy, hol más okból gurul le kavics — sajátságos zörejt idézván elő — s ezt a zörejt, hallja nagyon gyakran, azt hallották ősei is, ezen zörejt-hangot tanulta el és belévegyíti énekébe. A tojónak tollazata hamuszín.

A sziklás vidék hazája ezen szép zenérnek, melyet híven megoszt vele a *sziklai Rigó*. Ez már seregélynagyságu és szintén szép színezetü; feje, nyaka, kékes-hamuszínü; melle, hasa és farka rozsdaszínü; szárnya és háta barna, utóbbi közepén nagy, fehér folttal.

Ez a madár is szeret a köveken szaladgálni s — egy nagyobb kőre feljutva — komplementumokat csinálni; azután felrepül egy szikla tetejére, honnan hallatja kellemes dallamu énekét.

Még egy harmadik kövi madár akad utunkba, a *Hontsziklár*. Kisebb az előbbinél, háta hamuszín, melle fakó, szárnya, farka barna; a manier-ban ez sem marad hátra — alig szalad egy keveset, rögtön meghajtja magát.

Sajátságos növénye az ilyen mészkő-törmelékes hegyeknek a *kőszál Üszökér*, valamint a *Szakák* egypár faja.

Fáradtságos volt útunk, míg leérkezhettünk a völgybe, éppen oda, hol egy régi klastrom, az ugynevezett remetei monostor áll fenn.

Érdekes, hogy ezen klastrom felett a hegyoldalt nagy kiterjedésben egy *Boróka* faj, *Juniperus sabinoides* Grsb. foglalja el, mely Borokának hazája, Görögország és a Balkánhegység.

Itt már benne vagyunk az érdekes sziklavilágban,

Hátunk mögött a Pilis emelkedik ki a magasba, előttünk pedig egy szép sziklás oldal nyulik el. Egy nagy ragadozó kering felette, a *kövi Sas*, mely ezen a vidéken valamelyik szikla bemélyedésében fészkel.

A sziklafal lábánál dús bükkerdő borítja a hegyoldalt, sötétzöld lombátorával élénken elütvén a sziklák fehér színétől.

Az érdekes tájrészlet kellő megtekintése után folytatjuk utunkat felfelé a völgyön, a Maros terére siető patak partján.

Kavicsos legelők, helyenként szántók, feljebb erdők foglalják el a hegyoldalokat, melyek között imitt-amott egy magános ház, vagy malom kerül útunkba s kényszerít a pataknak a másik partjára áthatolni.

Háromnegyed órai haladás után a völgy egészen összeszorul. Jobbról is, balról is a patak medréből magas sziklafalak emelkednek ki, melyek közül a balparton levő a tető felé egy tágas, hosszú barlangot rejt magában.

A sziklák repedéseibe a jószagu, fehérvirágú *tollas Szegfű*, a *fürtös Kötör* és *rózsás Fűlfű* hajtották be gyökereiket, mely utóbbinak gyökelvei mint egy zöld rózsza lapulnak a sziklára.

Fenn a sziklafal hozzáférhetetlen, meredek lapján egy kiterjedt fekete folt, mintha valaki egy nagy tintás üveget csapott volna oda — tűnik fel szemünk előtt, ez a *Tiszafa*, mely a meg nem közelíthető helyekre vonult vissza az emberek pusztítása elől.

Itt csak mint bokor tenyészik, de mint ilyen is pusztítják, mivel nagyon kemény tulajdonságu fájából fapoharakat s egyéb apróságot faragnak.

Nem él azonban ezen hozzáférhetetlen helyen egészen magányosan, felkeresi s körül repkedi néha-néha egy szép pillangó-szárnyu madár, a *Falkusz*, vagy *Hajnalmadár*, mely fészket a sziklarepedésekbe rakja s a sziklafalakon kúszva keresi pókokból s rovarokból álló eledelét.

Meglep bárkit is, a mikor ezen billegény-nagyságu, teste felső részén szép hamuszínü madarat kiterjesztett barna — egyharmad részben azonban kárminpiros — szárnynyal a legmeredekebb falon kúszni látja.

Még egy kis távolságra tovább lehet haladni a sziklafal lábánál, gyönyörködve a patakban kiálló kövek között repkedő *kénes Billegényekben*, melyeknek testük alsó része tavasszal kénsárga; a fiataloknak azonban csak farkfedő tollai ilyen színűek, mely billegények a hegyipatakok mentének lakói.

Rajtuk kívül észlelhetjük még itt az ilyen vidéknek egy más madarát, a seregélynagyságu, zömök testü, fehér mellü, ezenkívül barna színü *vizi Rigót*. Ott áll egy vízből kiálló kövön, fehér mellével

felénk fordulva, egy párszor meg is hajtja magát, aztán odább repül, reá száll egy más kőre, újból pukkerlizik egy nehányat s becsap a víz alá. Aki nem ismeri életmódját, elbámul, hogy mit csinál egy ilyen éneklő madár a víz alatt. Hát ő bizony meglátott egy picziny halacska, vagy rovar s az után szaladgál szószerinti értelemben a patak fenekén; kevés idő múlva kibúvik a víz alól zsákmányával s vígan repül odább, nem ázik meg neki köntöse, ha perczekig ül is a víz alatt.

De már nekünk is kell követni a kis Rigót, nem ugyan a víz alatt, hanem a patakban.

A két sziklafal ugyanis annyira közel jutott egymáshoz, hogy az egész nyílást ellepi a patak vize kis víz alkalmával is. Ha tehát a szorost meg akarjuk tekinteni, a vízben kell gázolnunk; azt pedig ne sajnáljuk, mivel egy igen érdekes ponthoz jutunk. Benn ugyanis a szoros közepén egy keresztzikla rekeszti el a nyílást s a törmelék is segített a torlaszt tökéletessé tenni. A pataknak fel kellene itt torlódnia, ha nem volna a keresztzikla közepén egy nagy ablakszerű nyílás; azon folyik át a patak vize; hanem mikor feldagad az ár, nagy magasságban tölti meg ezen szűk hegynyílást a víz, nincs akkor innen-kimenekülés. Térjünk tehát mi is vissza, hogy egy más szép szorost keressünk fel.

A völgy jobb oldalán mászunk ki, szép szálas állagu erdőn vezet át útunk. Benne vagyunk a bükk-régióban, melynek sűrű lombozatú fái beárnyékolják utunkat.

Egy nagy terebélyes Bükkön el kezd valami csörgetni: a *fehértú Harkály*, a bükktenyészvonal egyik jellemző madara; vadászik ott rovarokra, azok álczáira s csőrével oly sebesen kopogtatja a fát, hogy azáltal olyan zörejt idéz elő, mintha valaki egy csergettyűt forgatna meg. Különösen kedveli még ezen erdőséget a *zöld Harkály* is, melynek messze elhallszik kiáltása.

Az emlősök közül jellemző állatja a bükkerdőknek az *erdei Nyest*.

A hegyoldalon kijutva lebocsátkozunk az intregáldi völgybe. Ebben a völgyben van a mészhegyek által alkotott legszebb szoros, melynek alsó végénél a patak partján, különösen pedig a jobbfelőli füves hegyoldalon, nagy mennyiségben tenyész a *havasi Gyopár*; itt van ezen havasi növénynek hazánkban legalantabbi előjveteli helye.

A szoros itt nem oly szűk, hanem a patak medre mellett még ló-ösvénynek is marad hely. A sziklafalak azonban itt is a patak medréből emelkednek ki a magasba, különböző csoportokban és alakzatokban, közbeeső törmelékes völgyületekkel.

A sziklacsoportok között bokrok és fák diszlenek s ezen körülmény teszi a szorost különösen megragadó széppé.

A *Juhar* és *jókori Jávor* különösen kedvelik az ilyen sziklás vidéket s mint terebélyes fák terjesztik szét szép levelű koronájukat a sziklák ormain.

A völgyben *házi Fecskék* repdesnek, melyek a sziklákban csoport-

tosan fészkelnek a *Falkusznak* a társaságában; ezen köves, sziklás vidéken tartja a *kövi Nyest* is állandó lakását.

A szorosból kiérve Intregáld község elszórt házai és egyes mai között haladunk tovább az erdőkoszoruzta hegyektől környezett völgyén s a patak mentén követjük felfelé.

Hol az oldalakon az erdő le van tarolva, a sötétkék virágu *moldvai Sisakvirág* vert fel tömegesen. Feljebb a sziklás, bokros helyeken a kuszó *havasi Berling* szomszédságában a *Harang-Czámoly* (*Harangvirág*) szintén kék virágai gyönyörködtetnek.

A hegyi réteken és köves legelőkön a kellemes illatu, *sugárviratu Nárciszok*, sárga virágu *Kankalinok* és kék virágu *Gyöngyikék* ragadják meg figyelmünket.

Úti irányunkat völgyön fel, hegyen ki az Aranyos völgye felé vesszük, hogy megtekinthessük a természetnek egy más alkotását, a «Mluha» tavát, illetőleg tőzegtelepét.

Ponor község határszélén az Aranyos völgye felibe emelkedik ki mintegy 1300 m. magasságban a ponori hegy (Gyálu Ponoruluj) ellaposodott s közepén behorpadt tetővel. A behorpadt területet tölti ki a «Mluha» nevű tó, vagy tőzegtelep, melynek kerülete 3000 lépés.

A tó felületét a *tőzeg Mohok* (sphagnum) különböző fajai és válfajai borítják — négy kis víztükröt hagyva szabadon.

Állatokat ezen tőzeg-területre nem igen mernek bocsátani; az ember azonban a kürtőszerűleg lemélyedő tavaknak a széléig elmehet.

A szürkés-zöld színű telep közepe táján elcsenevészett *Fenyő-* és *Nyárbokrok* tengődnek, a moh-párnákat a *fekete Mámorka* és a *savbogyó Áfonya* gyökerei szövik át, előbbi fekete, utóbbi vörös bogyoival tarkítva a moh-szőnyeget. Társaságukban nő továbbá a nevüknek megfelelő színű bogyót termő *fekete és vörös Áfonya*; a víztükrök szélein pedig a kereklevelű *Harmatfű* a vízben, a felszínen elterülő *Vidrafű Elecke* örvendeztetni meg a fűvészt.

A füvek közül a *Scheichzer Gyapu* lengeti gyapjas fejét a szélben.

A tó közül s a hegy oldalain tövig van lelegelve a növényzet; pusztá és kietlen az egész terület, csak a *vízi Pipiske* tipegése élénkíti időközben a magányt s imitt-amott a juhok fogaitól megmenekült *kárpáti Tarnics* élénk kék virága tanuskodik, mikép nem a természet, hanem az erdőt-mezőt letaroló ember teszi csuffá ezen sok tekintetben érdekes helyet.

Távazzunk mi is a juhok ezen koplaltatójáról és siessünk arra felé, hol elérjük a balsamillatot lehelő örökzöld fenyvesek tenyészövét.

Utunk a hegyeken, legelőkön át erdőrészletek között vezet, honnan messze beláthatunk a völgyekbe, míg elérjük azt a hegyélet, honnan be lehet látni a bucsumi völgybe. Fenyvesek borítják a hegyoldalokat, sötétzöld színükkel egészen más jellegű kinézést kölcsönözve a vidéknek.

Egy pár sötét színű *havasi Mátyás* repül el előttünk, rekedt, krákogó hangot hallatva.

A fenyvesekből jönnek, hogy míg a *Mogyoró* megéri, a legelőn rovarok után keressenek, vagy valahol egy kis madárfészket kiraboljanak.

Sokáig nem ismerték ezen valamennyi fenyvesben közönséges madárnak fészket, míg 1862-ben sikerült az elsőt megtalálni. Az erdélyi részekben tojásait csak a Retyezáton gyűjtötték.

Útunk a fenyvesek között vezet le a völgybe. Egy éles kurrogó hang üti meg fülünket; a *fekete Harkály* adja ezáltal tudunkra, hogy a fenyvesben ő a rovar-policzáj; ha tetszik neki, egész hasábot kalapácsol le a fenyők törzséből. Még van egy kis társa: a *háromujjú Harkály*, mely szintén a fenyvesek lakója.

Fenyveseinket vegyesen a *lucz-* és *jegenye Fenyő* alkotják, előbbi azonban inkább szórványosan jön elő. A fenyő-övben tenyészik egy szép lombfa is, a *vörös Berkenye*; bogyói ősszel szép klárizs-pirosak lesznek s télben az időközönként messzi északról hozzánk jövő *selyemfarku Locskák* kiváló előszeretettel keresik fel; fenyőink tobozait pedig a *közönséges Keresztsőr* cigány-természetű csapata borítja szét s szedi ki azokból ezen műtetre alkalmas keresztben álló csőrével a magot.

Útunkban *Bodza* bokrokra is akadunk; azonban nem kell csudálkoznunk rajta, hogy miért jött ez ide a búzát termő vidékről, mert más faj, a *fürtös Bodza*, mely a fenyő-övben van otthon s ősszel szép vörösre érleli bogyóit.

Leérvén a völgybe, hol Bucsum községnek több község-része van épülve, nem ért véget útunk; tovább megyünk a völgy másik oldalán felfelé fenyvesek között, közbe legelőkön, szántókon át, míg elértük a természetnek nemcsak ezen vidéken, hanem széles hazánkban egyik legmegragadóbb alkotását, a «Detonátá»-t.

Sötét fenyvesekből emelkedik ki földünk vulkánikus működésének ezen utolsó alkotása. Évezredek előtt emelkedett ki a föld gyomrából, hogy künn a szabadban a kék ég boltozata alatt elpároolván belső melegét, azzá a sötétszinű, kemény oszlopsoros monumentumná jégezesedjék, mely további évezredek hirdesse, hogy őt szülte, mint utolsó művet, a föld belsejének alkotó hatalma s vele kilehelte a vidéken alkotó képességének végső erejét.

Talán azért csap le oly gyakran reá a villám és üt le oldaláról egy-egy oszlopsort, hogy tudassa ezáltal az öreg földdel, mikép a természetnek alkotó ereje most már nem alatt, az életnélküli mélységben, hanem künn, fenn a mozgékony légkörben van, mely a nap világának és melegének erejével vizet húz a tengerből s életet és tenyészetet teremt a föld felületén.

A Detonáta hosszú négy- és hatoldalú oszlopokká jégezesedett Bazalt-kup, melynek csak a messzi északon van párja. Egyik oldalát az évezredek viharai megbontották s egyik oszlopsort a másik után lesodorták a magasból s ott hevernek most összetörve nagy mennyiségben a földön, részben mohoktól ellepve; azonban elmálasztani őket az idő hosszúsága se volt képes.

Épen az a körülmény, hogy egyik oldala leomladozott, teszi megragadó széppé ezen részt, mivel láthatóvá lett az egész magas, meredek hegyoldalnak oszlopsoros alakulása. A meredeken kiemelkedő sziklafal alatt elterülő fenyves kiválólag fokozza azon behatást, melyet a Detunáta a szemlélőre gyakorol.

Ezen megragadó szép helyről útunkat Verespatak kis bányaváros felé vesszük. Hegyi legelőkön haladunk, honnan messzi kilátás nyílik minden irányban a körül fekvő hegyvidékre.

A verespataki ugynevezett Nagytónál bocsátkozunk be a községbe. A Nagytó két oldalt hegyektől környezett, öbölszerű völgyben van mesterségesen felgátolva, készült pedig a gát 1745-ben.

A tó jobbpartján egy szép berek van magas, *hamvas Égerfákból*; ezen *Égerfa* nő ezen a vidéken a fenyvesek aljában, hol az erdőt letarolták, valamint a hegyi patakok mentén; míg ellenben az alatt fekvő vidéken a patakok mellett az *enyves Égerfa* tenyész.

Ezen tóból bocsátják le a verespataki zúzdák legnagyobb részére a zúzdakerék hajtására szükséges vizet; ezen tó az itteni aranybányászatnak egyik elsőrendű éltető forrása, mivel ha kiapad belőle a víz, nincs mivel feldolgozni az aranytartalmu követ.

A tó zárgátjáról letekintve, szemünk elé tárul azon keskeny, hosszú völgy, melyben Verespatak van épülve. Kétoldalt magas, keresztül-kasul átfúrt hegy szegélyzi a völgyet, oldalaik el vannak lepve kőtörmelékekkel, melyet mint holt követ hordottak ki a bányákból.

Benn a völgyben lakóházak, zúzdák váltakozva össze-vissza vannak építve. Az utóbbiak, ha van víz, éjjel-nappal kelepelnek, de ezen zajt hamar meg lehet szokni.

Különösen érdekes a baloldalon kiemelkedő két hegy: a «Nagy-Kirnik» és «Csetátye», melyeknek törmeléklepte oldalai verőfényes napon sajátságos sárgás-fakó színben mutatkoznak.

A Nagy-Kirnik oldalán nagy mennyiségben nő a *repcsen Kallima*, a Csetátyén levő kaszálóknak pedig kiváló érdekes növénye, a sárga virágu *Janka-Liliom*.

Az itteni hegyi réteken is el van terjedve a *fehér Zásza*, valamint kissé bokros helyeken tavasszal a szép kék virágu *Huffel-Sáfrány*; ősszel pedig a szintén szép virágu *bánati Sáfrány*, melylyel egy időben lepi el a kaszálókat a *Zásza-Kikerics*. Szép virágai még a hegyi réteknek a különböző *Kosbor*-fajok.

Verespatakról Abrudbányára megyünk s onnan teszünk még egy kirándulást a Vulkán nevű hegyre. Verespatak felső részéről már szemünkbe ötlött ezen magasra kiemelkedő, hosszú gerinczű sziklahegy, mely ezen vidék lakóinak időjősa. Ha t. i. ködbe burkolódik, esőre lehet számítani; ellenben ha a köd róla elvonul, szép idő következik.

Abrudbányáról a Csernicz-pataka szűk völgyében haladva érjük el a Vulkán alját, a vármegyének Hunyadvármegyéveli érintkezésénél.

A Vulkánnak azon szép mészkő-sziklafala, mely érdekeltségünket

felköltötte, vármegyénkhez tartozik; azonban hogy a gerinczre könnyebben feljuthassunk, meg kell a hegyet kerülni s a hunyadvármegyei részre kimászni.

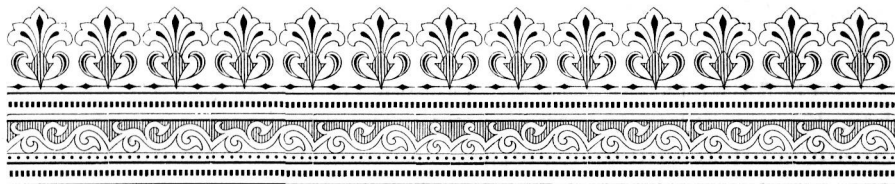
A mikor a sziklafal lábáig feljutottunk, jobbra egy sziklacsoportot észlelhetünk; azon terem vadon az *Orgonafa*, *Borostyán*.

Azon túl erdő között s kisebb kiterjedésű réteken át haladunk feljebb. Itt egy visító hang üti meg fülünket s egy nagyobb ragadozó madár repül el nyilsebesen fölöttünk; a *vándor Sólyom* volt, mely egy-két párban állandólag a Vulkán sziklái között fészkel.

Feljutva a tetőre igen szép kilátás jutalmazza meg fáradságunkat, mivel ezen magas hegyről körben minden irányban messze el lehet látni.

Innen azon hittel vezetem vissza és haza a tisztelt olvasót, hogy a vármegye különböző tájait nagyon röviden ugyan, de mégis némileg jellemzőleg lelki szemei előtt bemutattam s áttérhetek a növény- és állatvilágnak rendszeres és részletes megismertetésére.

I. Alsófehér vármegye növényei.

Ranunculaceae Fuss.*

1. *Atragene alpina* L. Bükk-erdőkben. Fenesi völgy, Intre-Gáld, Csáklyaikő kúpja. Felső-Gáld, Baumgarten. Kecskető, Simonkai. Vulkanhegy és Detunáta, Simonkai.
2. *Clematis vitalba* L. Keritéseknél, bokros helyeken, az erdők szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
3. *C. recta* L. Bokros kaszálókon, dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Boros-Bocsárd, Simonkai. Bilakhegy, Cserni.
4. *C. integrifolia* L. Bokros kaszálókon. Boros-Bocsárd, Bilakhegy oldalán, Kútfalva, Örményszékes.
5. *Pulsatilla vulgaris* Mill. Napos hegyoldalon, a Bükkös nevű erdő alján Nagy-Enyednél.
6. *P. nigricans* Störk. Verőfényes hegyoldalokon. Borberek, Nagy-Enyed, Kecskető, Alvincz. Gyulafehérvár és a Bilakhegy, Baumgarten. Tür és Szász-Csanád, Barth.
7. *P. grandis* Wendr. Napos hegyoldalokon Vizaknánál, Schur.
8. *Anemonesilvestris* L. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyednél a Bükkös nevű erdő alatt. Gyulafehérvár, Cserni.
9. *A. nemorosa* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.
10. *A. ranunculoides* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.
11. *Hepatica triloba* Chx. in Vill. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Monora és Balásfalva, Barth.

* A növények Nyman által «*Conspectus Florae Europaea*» című művében használt rendszer szerint vannak felsorolva.

Azon lelhelyek után, honnan a megnevezett növény vármegyénk területéről nincs meggyűjteményben, azon fűvészek vannak megnevezve, kik az illető növényt a megjelölt helyről közölték.

Kedves kötelességemnek tartom Dr. Borbás Vincze és Dr. Simonkai Lajos t. barátainak itt köszönetemet kifejezni azért, hogy szivesek voltak több növényt alaposan meghatározni.

12. *Adonis vernalis* L. Dombos, verőfényes kaszálókon, legelőkön. Koncza, Bilakhegy, Maros-Ujvár. Gyulafehérvár, Simonkai. Tür, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

13. *A. aestivalis* L. Vetések között elterjedve, Nagy-Enyed, Koncza.

14. *Adonis autumnalis* L. Vetések között. Gyulafehérvárnál, Cserni.

15. *Thalictrum aquilegifolium* L. Bokros, füves helyeken, erdők szélén. Nagy-Enyed, Csákyai-kő. Magyar-Igen, Gyulafehérvár, Cserni. Monora, Barth.

Varietas: *niveum* Bgtn. A fenesi patak felett, a Piatra Kapri kőszirt lábánál. Csákyai-kő, Simonkai.

16. *Thalictrum flavum* L. Nedves, cserjés réteken Felső-Gáld felett, Barth. Bilak, Schur. Abrudbánya és Verespatak közt, Baumgarten.

17. *T. angustissimum* Cr. Réteken. Nagy-Enyed, Bilak-hegy. Magyar-Igen, Simonkai. Monora, Barth.

Var. *a)* *peucedanifolium* Grsb. Réteken. Bilak-hegy.

Var. *b)* *heterophyllum* W. et Gr. Réteken. Koncza, Nagy-Enyed, Csombord.

18. *T. medium* Jacq. Száraz hegyoldalon. Borbánd, Schur.

19. *T. simplex* L. Cserjés kaszálókon. Borbánd, Schur.

20. *T. Bauhini* Cr. Nedves réteken. Vizakna, Schur.

21. *T. collinum* Wallr. Füves dombokon. Bilakhegy, Csombord.

22. *T. nigricans* Jacq. Bokros hegyoldalokon, Bilak-hegy, Nagy-Enyed.

23. *T. glaucescens* Willd. Kaszálókon. Bilak-hegy, Schur.

24. *T. foetidum* L. Sziklákön. Nyirmező. Csákyai-kő, Barth. Kecskekő, Simonkai.

25. *Ficaria verna* Huds. Erdőkben, berkeken, Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni. Szász-Csanád, Tür és Balázsfalva, Barth.

Var.: *sinuata* Schur. Nagy-Enyed, a főiskola erdejében.

26. *Ficaria calthaefolia* Rchb. Gyümölcsösökben, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Vizakna, Fuss.

27. *Ranunculus illyricus* L. Füves hegyoldalokon, a Sebes folyó jobb partján, Alsó-Marosváradja.

28. *R. Breyninus* Cr. Hegyi réteken, a fenesi patak balpartján, Buzdugán nevű szikla tetején. Kecskekő, Schur. Vulkán-hegy, Simonkai.

29. *R. polyanthemos* L. Cserjés, hegyi kaszálókon, Vulkán hegyen Abrudfalvánál.

30. *R. repens* L. Réteken, vizerek mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

31. *R. languinosus* L. Hegyes vidéken, erdőkben, Fenes.

32. *R. acris* L. Réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Vizakna, Simonkai. Csicsó-Holdvilág és Monora, Barth.
33. *R. Steveni* Andrz. Réteken. Örményszékes, Koncza, Nagy-Enyed. Mindszent és Csáklya, Simonkai. Bilak-hegy, Simonkai.
34. *R. cassubicus* L. Erdőkben. Nagy-Enyednél, Simonkai.
35. *R. auricomus* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed. Var.: fallax. Erdőkben. Monora, Barth.
36. *R. bulbosus* L. Réteken. Koncza. Balázsfalva, Barth.
37. *R. sardous* Cr. Fűves helyeken, a csorgó árkában Konczánál.
38. *R. mediterraneus* Grsb. Szántókon, réteken, nedves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Mindszent és Benedek, Simonkai. Borbánd és Gyulafehérvár, Simonkai. Vizakna, Schur.
39. *R. Lingua* L. Mocsáros, nádas helyeken. Nagy-Enyed. Csicsó-Holdvilág, Barth. Vizakna, Baumgarten.
40. *R. Flammula* L. Vizes réteken. Alvincz.
41. *R. arvensis* L. Szántókon. Koncza, Sárd, Nagy-Enyed.
42. *R. sceleratus* L. Mocsaras helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.
43. *R. polyphyllus* W. et K. Állóvizekben. Gyulafehérvárnál, Baumgarten.
44. *Ceratocephalus orthoceras* DC. Gyulafehérvárnál, Baumgarten.
45. *Batrachium paucistamineum* Tsh. Tócsákban. Nagy-Enyed, Alvincz, Igenpatak, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni.
46. *B. Rionii* Lagg. Tócsákban. Nagy-Enyed. Balázsfalva, Barth.
47. *B. triphyllus* Wallr. Tócsákban. Kutfalva. Gyulafehérvár, Cserni.
48. *Nigella arvensis* L. Buzaföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
49. *Isopyrum thalictroides* L. Erdőkben, berkekben elterjedve. Nagy-Enyed. Monora, Barth.
50. *Helleborus purpurascens* W. et K. Cserjés, fűves dombokon. Szász-Csanád, Balázsfalva, Magyar-Bagó. Túr, Barth.
51. *H. Baumgartenii* Kovács. Fűves hegyoldalakon. Magyar-Herepe, Nyirmező.
52. *Trollius europaeus* L. Hegyi kaszálókon. Remete, Verespatak. Csáklyai-kő, Simonkai.
53. *Caltha alpina* Schur. Patakok partján, nedves réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Igenpatak, Bucsum. Nyirmező, Pávai. Csáklyai-kő és Kecsekő, Simonkai.
54. *Aquilegia nigricans* Bgtn. Mészsziklás, bokros hegyoldalakon. Intre-Gáld, Csáklyai-kő kúpja. Felső-Gáld, Barth.
55. *Aconitum Vulparia* Rchb. Erdős, köves hegyoldalakon. Vulkán-hegy, Baumgarten. Kecsekő, Schur.

56. *A. moldavicum* Haecq. Mészkö hegyeink oldalán. Remete. Intregáld, Nyirmező, Simonkai. Csáklyai-kő, Barth. Igenpatak, Haynald. Vulkán-hegy, Simonkai.

57. *A. Cammarum* Jacq. Erdők szélén. Nagy-Enyed. Szász-Csanád és Monora, Barth.

58. *A. cernuum* Wulf. Vulkán-hegyen, Abrudfalvánál.

59. *A. multifidum* K. Az Aranyos felső forrás vidékén, Kerner.

60. *A. Koelleianum* Rchb. Mészköves hegyoldalokon. Remete.

61. *A. Anthora* L. Bokros, füves hegyoldalokon. Magyar-Bagó. Csáklyai kő és Kecsekő, Simonkai. Vulkán-hegy, Simonkai. Mihálczfalva és Monora, Barth.

62. *Delphinium elatum* L. Réteken, erdők szélén. Csáklyai-kő. Felső-Gáld, Baumgarten.

63. *D. fissum* W. et K. Mészköves hegyoldalokon. Nyirmező. Gyulafehérvár, Schur.

64. *D. Consolida* L. Szántóföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

65. *Cimicifuga foetida* L. Erdőkben. Csáklyai-kő.

66. *Actaea spicata* L. Erdőkben elterjedve. Csáklyai-kő, Vulkán-hegy. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.

Berberideae DC.

67. *Berberis vulgaris* L. Erdők szélén. Nagy-Enyed, Nyirmező. Gyulafehérvár, Cserni.

Papaveraceae DC.

68. *Papaver somniferum* L. Helyenként kertekben elvadulva.

69. *P. Rhoeas* L. Vetések között, utak szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Alvincz, Koncza.

70. *P. dubium* L. Parlagokon, szőlőkben, árkok szélén. Koncza. Nagy-Enyeden.

71. *Glaucium corniculatum* L. Napos dombokon. Sárd, Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Baumgarten, Csicsó-Holdvilág, Barth.

72. *Chelidonium majus* L. Parlag helyeken, kerítések mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Fumariaceae DC.

73. *Corydalis cava* Schw. Koert. Erdőkben, berkekben. Nagy-Enyed. Szász-Csanád és Monora, Barth.

74. *C. solida* Sw. Erdőkben, berkekben. Nagy-Enyed. Szász-Csanád és Monora, Barth.

75. *Fumaria prehensilis* Kit. Szántókon, parlag helyeken Gyulafehérvárnál Haynald.

76. *F. Schleicheri* Soy. A vár falain, parlagokon. Gyulafehérvár.

77. *F. Vaillantii* Lois. Szántókon, parlagokon. Koncza, Nagy-Enyed. Borbánd, Simonkai.

Cruciferae Juss.

78. *Raphanus Raphanistrum* L. Szántókon. Gyulafehérvár Cserni. Tür, Szász-Csanád, Balázsfalva, Barth.

79. *R. sativus* L. Szántókon, trágядombok körül elvadulva. Koncza, Zalathna.

80. *Rapistrum perenne* L. Szántóföldeken, réteken. Kutfalva, Buzás-Bocsárd, Nagy-Enyed. Sárd és Kisfalud, Simonkai. Bilakhegy, Schur. Maros-Portus, Fuss. Vizakna, Schur. Balázsfalva, Fuss.

81. *Crambe tataria* Jacq. Szántók szélén, füves dombokon. Ohába, Magyar-Herepe, Csombord.

var.: *aspera* M. B. Balázsfalva, Barth. Bilakhegy, Baumgarten.

82. *Barbarea vulgaris* R. Brw. Szántóföldeken. Nagy-Enyed, Koncza.

83. *Turritis glabra* L. Szőlők szélein, gyepükön, szántókon az egész mezei területen. Nagy-Enyed, Koncza.

84. *Arabis Turrita* L. Sziklás hegyoldalon. Nyirmező.

85. *A. hirsuta* L. Füves és sziklás hegyeken Gyulafehérvárnál Cserni. Vizakna, Fuss.

86. *A. Hornungiana* Schur. Kecskető, Simonkai.

87. *A. sagittata* DC. Sziklás helyeken. Nyirmező.

88. *A. auriculata* Lam. Sziklás helyeken. Nyirmező.

89. *A. alpina* L. Mészhegyek füves oldalán. Remete.

90. *A. petrogena* Kern. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Nyirmező.

var.: *diversifolia* Schur. Kecskető kúpján.

var.: *segetalis* Schur. Szőlőkben, árnyas helyeken Nagy-Enyed.

91. *Nasturtium austriacum* Cr. Réteken, a folyók mentén Nagy-Enyed, Gyulafehérvár, Koncza.

92. *N. amphibium* Br. Nedves, mocsaras réteken. Nagy-Enyed, Balázsfalva és Monora, Barth. Csicsó-Holdvilág, Barth.

93. *N. armoracioides* Tsh. Nedves, füves helyeken. Nagy-Enyed.

var.: *pinnatifida* Tsh. Füves, nedves helyeken. Nagy-Enyed.

94. *N. silvestre* Br. Réteken, árkok szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Bucsum-Muntár.

95. *N. barbareoides* Tsh. Borberek, a Maros elöntött partján.

96. *N. barbareoides* × *armoracioides* = *N. subarmoracioides*. Csató et Simk. Barátok berkénél, a Maros elhagyott árkában. Nagy-Enyed.

97. *N. Reichenbachii* Knaf. Nedves réteken. Nagy-Enyed, Borbás.
- var.: *arenaria* Knaf. Réteken. Nagy-Enyed, Borbás.
98. *N. capillipes* Borb. Nedves réteken. Nagy-Enyed, Borbás.
99. *N. pyrenaicum* R. Brown. Száraz réteken, folyók mentén, porondos helyeken. Bucsum.
100. *Cardamine pratensis* L. Nedves réteken. Tövis. Gyulafehérvár, Cserni.
101. *C. amara* L. Hegyi patakok partján. Intregáld, Verespatak. a Nagytó gátja aljában. Balázsfalva és Monora, Barth. Csicsó-Holdlág, Barth.
102. *C. impatiens* L. Erdős, berkes helyeken elterjedve. N.-Enyed.
103. *C. silvatica* Lk. Patakok mentén. Valea Doszului, az Ompoly partján. Gyulafehérvár, Cserni.
104. *Dentaria bulbifera* L. Bükkerdőkben. Intregáld. Gyulafehérvár, Cserni. Szász-Csanád és Monora, Barth. Csicsó-Holdvilág, Barth.
105. *D. glandulosa* W. K. Bükkerdőkben. Bucsum. Szász-Csanád és Monora, Barth. Csicsó-Holdvilág, Barth.
106. *Hesperis tristis* L. Napos dombokon. Alsó-Marosváradja. Szász-Sebes felé.
107. *H. inodora* L. Bükkerdőkben. Fenes. Mihálczfalva Barth.
108. *H. runcinata* W. K. Gyepükön, erdők szélén, utak mellett elterjedve. Nagy-Enyed. Bilakhegy, Simonkai. Balázsfalva, Barth.
109. *Alliaria officinalis* Andr. Parlag helyeken, utak mellett, erdők körül elterjedve. Nagy-Enyed.
110. *Erysimum pannonicum* Cs. Száraz, füves helyeken, erdők körül, szőlőkben elterjedve. N.-Enyed.
111. *E. hieracifolium* L. Szász-Csanád, Schur.
112. *E. canescens* Rth. Száraz, napos hegyoldalakon és kőfalakon. Borberek, Alvincz. Vizakna és Mundra Schur.
113. *E. repandum* L. Szántókon, utak mentén. Nagy-Enyed, Alvincz. Borbánd és Vajasd, Simonkai. Tövis és Alsó-Gáld, Fuss. Balázsfalva, Barth.
114. *Conringia orientalis* L. Szántókon, szőlők körül elterjedten. Koncza, Csombord. Bilakhegy Simonkai. Gyulafehérvár, Reckert.
115. *Sisymbrium strictissimum* L. Erdők szélén, bokros helyeken. Berve, Nagy-Enyed. Csáklyai-kő, Simonkai. Monora és Balázsfalva, Barth.
116. *S. junceum* M. B. Dombos kaszálókon. Vizakna, Schur.
117. *S. Sophia* L. Parlag helyeken, utak mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
118. *S. Loeselii* L. Parlag helyeken, utak mellett közönséges. Nagy-Enyed, Koncza. Mindszent és Benedek, Simonkai. Borbánd, Simonkai.
119. *S. officinale* L. Parlag helyeken, utak mellett közönséges. Nagy-Enyed, Koncza.

120. *S. Thalianum* Gay. Szántóföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Fuss.
121. *Brassica campestris* L. Szántóföldeken, Nagy-Enyed.
122. *B. elongata* Ehrh. Fűves hegyoldalokon a szőlők körül. Nagy-Enyed, Csombord. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Bart. Túr és Balázsfalva, Barth.
123. *Sinapis nigra* L. Utak melletti árkok szélén. Nagy-Enyed, Vajasd. Gyulafehérvár, Simonkai.
124. *S. arvensis* L. Szántóföldeken közönséges. Nagy-Enyed, Koncza.
- var.: *orientalis* L. Szántóföldeken. Koncza.
125. *S. alba* L. Vetések között. Nagy-Enyed, Baumgarten. Gyulafehérvár, Cserni.
126. *Erucastrum Pollichii* Schp. Spen. Folyók partján. Nagy-Enyed és Gyulafehérvár, Sigerus.
127. *Diplotaxis muralis* DC. Napos hegyoldalokon Magyar-Igen, a szőlők körül. Ompoicza az országút mellett. Nagy-Enyed, Gyulafehérvár, Fuss. Tótfalud, Csáklya és Benedek, Simonkai. Vizakna, Schur. Balázsfalva Baumgarten.
128. *D. intermedia* Schur. Szántókon, szőlőkben. Csombord.
129. *D. viminea* DC. Gyulafehérvárnál Cserni.
130. *Lunaria rediviva* L. Bükkerdőkben. Csáklyai-kő, Fenes.
131. *Berteroa incana* L. Mezőkön, parlag helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
132. *Cochlearia Armoracia* L. Kertekben, réteken elterjedten. Nagy-Enyed, Koncza. Balázsfalva, Barth.
133. *Draba Aizoon* Wahlbg. Mészsziplákon. Remete.
134. *D. nemorosa* L. Réteken, fűves helyeken. Kutfalva, Intre-Gáld. Gyulafehérvár, Haynald.
135. *D. verna* L. Szántókon, legelőkön elterjedve. Tövis, Valea Doszuluj, Bucsum.
136. *Alyssum saxatile* L. Borberek, Zebernik vára alatti sziklafalon.
137. *A. transsilvanicum* Schur. Kecskető, Schur.
138. *A. minimum* W. Homokos mezőkön Vizaknánál, Schur.
139. *A. argenteum* Witm. Sziklás helyeken. Nyirmező, Borberek Zebernik-várom alatt. Kecskető, Schur. Vulkán-hegy, Baumgarten.
140. *A. calycinum* L. Száraz, fűves, porondos helyeken közönséges. Nagy-Enyed, Koncza.
141. *Camelina microcarpa* Andz. Vetések között, réteken. Magyar-Igen, Nyirmező, Nagy-Enyed. Bilak-hegy és Vizakna Simonkai.
142. *C. sativa* Fr. Réteken a Székás mellett, Koncza.
143. *C. dentata* Willd. Gyulafehérvár, Cserni.
144. *Biscutella laevigata* L. Mészsziplákon, Remete.

145. *Thlaspi arvense* L. Szántóföldeken közönséges. Alvincz, Örményszékes.
146. *T. perfoliatum* L. Legelőkön, szőlők közötti füves helyeken, gyümölcsösökben. Koncza, Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Haynald. Borbánd Simonkai, Monora, Barth.
147. *T. Kovátsii* Heuff. Kavicsos, füves helyeken mészhegy-ségeinken. Nyirmező, Remete.
148. *Lepidium Draba* L. Utak mellett, parlag helyeken közönséges. Nagy-Enyed, Koncza.
149. *L. perfoliatum* L. Porondos helyen a vasúti indóházzal átellenben, Alvinczen.
150. *L. ruderales* L. Parlag helyeken, utak, kerítések mellett elterjedve. Vizakna, Drassó.
151. *L. campestre* R. Brwn. Mezőkön, parlagokon elterjedve. Koncza, Kutfalva, Alvincz, Nyirmező, Bucsum. Gyulafehérvár, Cserni. Tibor és Kecsekő, Simonkai.
152. *Capsella bursa pastoris* Mch. Kertekben, mivel helyeken, utak mellett közönséges. Nagy-Enyed, Koncza.
153. *Isatis praecox* Kit. Mész-kő hegyeken. Nyirmező, Vulkan-hegy Abrudbányánál. Csáklyai-kő, Pávai.
154. *Bunias orientalis* L. Réteken, kertekben, füves helyeken közönséges. Nagy-Enyed, Koncza. Csáklyai-kő és Tótfalud, Simonkai. Abrudbánya, Simonkai. Túr és Balázsfalva, Barth.
155. *Myagrurn perfoliatum* L. Szántóföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Hosszutelke, Koncza. Gyulafehérvár, Baumgarten. Mindzent és Benedek, Simonkai. Kisfalud, Sárd és Borbánd, Simonkai.
156. *Neslia paniculata* L. Vetések között, füves helyeken elterjedve, Nagy-Enyed, Koncza. Csáklya és Tótfalud. Simonkai. Sárd és Kisfalud, Simonkai. Monora, Barth.
157. *Euclidium syriacum* Br. Dombos, füves helyeken. Alvincz. Monora, Barth.
158. *Calepina Corvini* Dsv. Kaszálókon. Nagy-Enyed és Gyulafehérvár között Schur.

Resedaceae DC.

159. *Reseda lutea* L. Utak szélén, füves helyeken a szőlők között. Koncza, Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni. Sárd és Tótfalud Simonkai.
160. *Reseda Luteola* L. Parlag helyeken, folyók porondos szélén. Koncza, Nagy-Enyed. Kis-Ludas és Zalathna, Fuss. Gyulafehérvár, Cserni. Sárd, Simonkai. Balázsfalva és Monora, Barth.

Cistincae DC.

161. *Halianthemum chamaecistus* Mill. Szikár, naps hegyoldalon és sziklás helyeken. Bucsum, Remete, Tótfalud, Koncza,

Nagy-Enyed, Vajasd és Borbánd, Simonkai. Gyulafehérvár, Simonkai. Túr, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

162. *H. obscurum* P. A Csákyai-kő bokros oldalán. Gyulafehérvár, Cserni. Vulkánhegy, Simonkai.

163. *H. canum* L. Sziklás hegyeken. Borberek, Nyirmező.

164. *H. Fumana* L. Gyulafehérvártt a szőlők felett, Cserni.

Violaricae DC.

165. *Viola elatior* Fr. Kaszálókon, bokros helyeken. Balázsfalva, Nagy-Enyed, Kútfalva.

166. *V. pumila* Chx. Nedves réteken. Nagy-Enyed, Monora. Gyulafehérvár, Cserni.

167. *V. stagnina* Kit. Nedves kaszálókon, a mezei tájon. Nagy-Enyed, erdők szélén. Vizakna.

168. *V. mirabilis* L. Erdőkben. Nagy-Enyed.

169. *V. silvestris* Kit. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Igenpatak. Csákyai-kő, Simonkai. Szász-Csanád, Barth.

170. *V. Riviniana* Rchb. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed. Monora és Balázsfalva, Barth.

171. *V. canina* L. Erdőkben, füves hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Verespatak,

172. *V. odorata* L. Gyümölcsösökben, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

173. *V. austriaca* A. Kern. Nagy-Enyed gyümölcsösökben, a Bükkös nevű erdő alatt.

174. *V. hirta* L. Erdőkben, bokros helyeken elterjedve. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni. Borbánd és Vajasd, Simonkai. Balázsfalva, Barth.

175. *V. ambigua* W. et K. Réteken, füves dombokon. Nagy-Enyed, Csombord, Alsó-Orbó, Abrudbánya, Monora, Barth.

176. *V. Jooi* Janka. Mészsziklás, kavicsos hegyoldalokon. Nyirmező, a szorosban. Csákyai-kő, Pávai. Felső-Gáld, Barth.

177. *V. declinata* W. K. Réteken, a fenyvesek körül. Bucsum.

178. *V. tricolor* L. Szántókon, kaszálókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Maros-Ujvár, Schur. Vizakna, Schur.

179. *V. saxatilis* Schmidt. Mész-kő-sziklákön, kőkerítéseken. Kecskékő, Verespatak. Vulkán-hegy, Simonkai.

180. *V. arvensis* Murr. Hegyi szántókon, sziklás, törmelékes helyeken elterjedve. Remete, Kútfalva. Gyulafehérvár, Cserni.

Droseraceae DC.

181. *Drosera rotundifolia* L. Tőzeges helyeken, Mluha nevű tóban, Ponor. Téuszék nevű tóban, Verespatak.

182. *Parnassia palustris* L. Magasabb hegyi réteken és füves helyeken. Sárd, a gyulafehérvári erdőkkel határos erdőkben. Bucsum.

Polygaleae Juss.

183. *Polygala major* Jacq. Fűves hegyoldalokon, kaszálókon. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Borbánd, Vajasd és Tótfalud, Simonkai. Szász-Csanád és Monora, Barth.

184. *P. comosa* Schk. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Csáklya. Gyulafehérvár, Cserni. Borbánd és Vajasd, Simonkai. Szász-Csanád, Barth.

185. *P. vulgaris* L. Magasabb hegyi réten. Bucsum, a Detonata körül. Verespatak. Benedek, Simonkai. Gyulafehérvár, Wolff. Túr és Szász-Csanád, Barth.

186. *P. amara* L. Buzdugán nevű mészsziklán, Fenesnél. Csáklyaikő, Baumgarten. Gyulafehérvár, Cserni.

187. *P. sibirica* L. Napos oldalakon. Szász-Csanád.

Sileneae Lindl.

188. *Githago segetum* Desf. Vetések között elterjedve, Nagy-Enyed, Koncza.

189. *Lychnis flos cuculi* L. Réteken, erdők között, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Csombord, Verespatak. Gyulafehérvár, Cserni. Mindszent, Felső-Gáld és Csáklya, Simonkai.

190. *Viscaria vulgaris* Rochl. Réteken, erdők körül elterjedve. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni.

191. *Melandryum silvestre* Rochl. Erdős helyeken. Gyulafehérvár, Cserni. Vulkánhegy Abrudfalvánál, Simonkai.

192. *M. pratense* Rochl. Kerítések mellett, kertekben, szőlőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

193. *M. nemorale* Heuff. Erdős, árnyas helyeken. Bucsum. Verespatak, Janka. Vulkánhegy, Simonkai.

194. *Cucubalus bacciferus* L. Sövények mellett. Nagy-Enyed, Koncza. Szász-Csanád, Barth. Monora és Balázsfalva, Barth.

195. *Silene venosa* Gilib. Gyepükön, erdők körül. Nagy-Enyed, Borberek.

196. *S. Armeria* L. Folyók porondos partján. Nagy-Enyed, Koncza.

197. *S. viscosa* L. Száraz réteken. Spring, az út mellett.

198. *S. nemoralis* W. et K. Cserjés dombokon, erdők körül. Nagy-Enyed, Hosszutelke, Remete. Csáklyaikő, Barth. Felső-Gáld és Krakkó, Baumgarten.

199. *S. nutans* L. Dombos réteken, erdők, szőlők körül. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni. Verespatak, Andrac. Csicsó-Holdvilág, Barth.

200. *S. Transsilvanica* Schur. Sziklás helyeken. Nyirmező. Felső-Gáld és Csáklyaikő, Barth. Kecskető, Schur. Verespatak, Bucsum és Vulkánhegy, Simonkai.

201. *S. viridiflora* L. Erdők szélén. Felső-Gáld, Barth. Borbánd, Boros-Bocsárd, Schur.

202. *S. longiflora* Ehrh. Fűves dombokon, szőlők szélén. Koncza.
 203. *S. chlorantha* Ehrh. Napos, száraz dombokon, hegy-
 oldalokon. Borberek. Vizakna, Schur.
 204. *S. Otites* L. Verőfényes, napos dombokon és hegyoldalo-
 kon. Tótfalud, Nagy-Enyed. Bilakhegy, Simonkai. Vizakna, Fuss.
 205. *S. noctiflora* L. Erdők szélén. Nagy-Enyed, Fenes. Csáklya
 és Benedek, Simonkai. Vulkánhegy, Simonkai.
 206. *S. gallica* L. Szántókon, parlagokon. Nagy-Enyed, Fenes.
 Bucsum, Simonkai.

Diantheae A. Br.

207. *Saponaria Vaccaria* L. Vetések között. Nagy-Enyed,
 Koncza. Vajasad, Schur. Gyulafehérvár, Reckert. Felső-Marosváradya,
 Janka. Balázsfalva és Monora, Barth.
 208. *S. officinalis* L. Folyók partján, fűves, bokros helyeken.
 Nagy-Enyed, Koncza.
 209. *Gypsophila muralis* L. Szántókon, porondos és sziklás
 helyeken. Szabaderdő, Koncza.
 210. *Dianthus Armeria* L. Fűves hegyoldalokon, kaszálókon,
 Nagy-Enyed, Ozd, Tótfalud.
 211. *D. Armeriastrum* Wolffn. Réteken, fűves helyeken,
 erdők körül. Nagy-Enyed, Zalathna.
 212. *D. barbatus* L. Hegyi réteken és fűves úton, az erdők
 között. Sárd, Tótfalud.
 213. *D. Transsilvanicus* Schur. Erdők szélén, fűves helye-
 ken. Magyar-Bagó, Nagy-Enyed, Szabaderdő.
 214. *D. Carthusianorum* L. Fűves dombokon, sziklás helye-
 ken. Nyirmező, Kecsekő, Koncza.
 215. *D. Marisensis* Simk. Dombos és hegyi kaszálókon. Csák-
 lya, Buzás-Bocsárd.
 216. *D. saxigenus* Schur. Sziklás helyeken, fűves hegyoldalo-
 kon. Nagy-Enyed, Remete, Metesd, Verespatak.
 217. *D. giganteus* D'Urvl. Fűves és sziklás hegyoldalokon.
 Nagy-Enyed, Buzás-Bocsárd, Igenpatak. Tótfalud, Simonkai.
 218. *D. superbus* L. Réteken, a térségen és hegyvidéken. Tövis,
 Verespatak.
 219. *D. integripetalus* Schur. Mészsziklákon. Remete, Nyirmező.
 220. *D. spiculifolius* Schur. Mészsziklákon. Remete, Kec-
 kekő, Vulkán-hegy, Fel-Gyógy, Csáklyaikő. Gyulafehérvár, Cserni. Vul-
 kánhegy, Simonkai.
 221. *D. prolifer* L. Porondos, napos helyeken és oldalokon. Fel-
 gyógy, Koncza. Tótfalud, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.

Alsinnaceae Bartl.

222. *Malachium aquaticum* L. Folyók, patakok mellett,
 bokros, nedves, árnyékos helyeken. Nagy-Enyed, Valea Doszuluj,

Koncza. Mindszent és Tótfalud, Simonkai. Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

223. *Cerastium arvense* L. Mészsziklák között. Remete.

224. *C. vulgatum* L. Mezőkön, szántókon elterjedve. Nagy-Enyed. var.: *nemorale* Uechtr. Borberek, Zebernik várrom sziklafala alján.

225. *C. silvaticum* W. et K. Erdőkben. Balázsfalva, Barth.

226. *C. viscosum* L. Fűves helyeken, szántók szélén. Koncza, Drassó, Gyulafehérvár, Cserni. Monora, Barth.

227. *C. brachypetalum* Desp. Fűves dombokon. Kutfalva, a szőlők között.

228. *C. glutinosum* Fr. Fűves dombokon. Gyulafehérvár, Cserni.

229. *C. anomalum* W. et K. Nedves szántókon. Nagy-Enyed, Koncza. Szász-Csanád és Monora, Barth.

230. *Stellaria nemorum* L. Hegyi patakok körül. Gyulafehérvár, Cserni. A Detunátánál Simonkai.

231. *St. media* L. Mivelt helyeken. Kertekben, szőlőkben. Nagy-Enyed, Koncza.

232. *St. holostea* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Drassó.

233. *St. palustris* Ehrh. Gyulafehérvárnál a Práter árkaiban? Cserni.

234. *St. graminea* L. Kaszálókon, gyepes helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Verespatak.

235. *Holosteum umbellatum* L. Szántóföldeken közönséges. Nagy-Enyed, Koncza.

236. *Moechringia trinervia* Clairv. Bokros erdőkben. Nagy-Enyed.

237. *M. muscosa* L. Erdőkbeu sziklás helyeken és köveken elterjedve. Nagy-Enyed, Csáklyaikő. Gyulafehérvár és Zalathna, Fuss. Vulkánhegy, Simonkai. Felső-Gáld, Barth. Kecskékő, Schur.

238. *Arenaria graminifolia* Schrad. Fűves dombokon, kaszálókon. Túr, Csicsó-Holdvilág.

239. *A. serpyllifolia* L. Szántókon, legelőkön elterjedve. Nagy-Enyed, Kutfalva, Koncza.

240. *A. sinebanatica* Heuff, Mészsziklás hegyeken. Nyirmező.

241. *A. fasciculata* L. Köves, napos hegyoldalakon. Kecskékő, Schur.

242. *A. verna* L. Sziklák. Nyirmező, Borberek, Tótfalud, Fenes. Csáklyaikő, Barth. Sárd, Cserni.

243. *Sagina depressa* Car. Vizakna és Mundra között, Schur.

244. *S. procumbens* L. Nyirkos, fűves helyeken. Mammuthegy Gyulafehérvárnál, Cserni. Verespatak, Kerner.

245. *Spergula arvensis* L. Hegyoldalokon, szántókon. Kutfalva. Gyulafehérvár, Cserni. Detunáta alatt, Baumgarten. Kis-Ludas, Fuss. Vizakna, Schur.

246. *Spergularia media* P. Szíkes, nedves helyeken. Koncza, Drassó, Maros-Ujvár.
 247. *Sp. marginata* P. M. E. Maros-Ujvár, Schur.
 248. *Sp. rubra* P. Fűves, porondos oldalakon. Uj-Vincz, Koncza, Verespatak. Balázsfalva, Barth.
 249. *Elatine Alsinastrum* L. Tavak szélén. Tartaria. Balázsfalva, Barth.

Lincae DC.

250. *Linum flavum* L. Verőfényes dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Benedek, Simonkai. Bilakhegy, Schur. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Fuss. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.
 251. *L. hirsutum* L. Fűves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Magyar-Sülye, Koncza. Benedek és Csáklya, Simonkai. Gyulafehérvár és Tótfalud, Simonkai. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.
 252. *L. nervosum* W. et K. Napos dombokon, kaszálókon. Bilakhegy. Sárdnál. Tür.
 253. *L. usitatissimum* L. Szántók szélén elvadulva. Ponor.
 254. *L. austriacum* L. Fűves dombokon, száraz réteken. Koncza, Nagy-Enyed. Kisfalud, Haynald. Bilakhegy, Schur. Vizakna, Fuss. Szász-Csanád és Monora, Barth.
 225. *L. trinervium* Freyn. Réteken. Monora.
 256. *L. perenne* L. Hegyi kaszálókon. Zalathna, Fuss. Kecsekő, Schur.
 257. *L. tenuifolium* L. Száraz, fűves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár és Benedek, Simonkai. Bilakhegy, Schur. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.
 258. *L. catharticum* L. Fűves oldalakon. Nagy-Enyed, Remete, a Pilis alján.

Malvaceae Br.

259. *Hibiscus ternatus* Cav. Szántó, különösen törökbuza-földeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 260. *Althaea pallida* W. et K. Utak mellett. Tövis, Nagy-Enyed, Alsó-Gáld és Krakkó között. Koncza. Mindszent és Bilakhegyen, Simonkai.
 261. *A. cannabina* L. Napos dombokon, szőlők között. Gyulafehérvár, Fuss.
 262. *A. officinalis* L. Miveletlen helyeken, utak mellett, folyók szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 263. *A. hirsuta*. W. et K. Fűves dombokon, szántók szélén. Koncza. Bilak-hegy, Schur. Gyulafehérvár, Fuss. Nagy-Enyed, Baumgarten.
 264. *Lavatera thuringiaca* L. Fűves helyeken, utak szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Magyar-Igen, Koncza.
 265. *Malva silvestris* L. Kerítések mellett, miveletlen helyeken, udvarokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

266. *M. neglecta* Wallr. Miveletlen helyeken, utak mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

267. *M. pusilla* With. Miveletlen helyeken, udvarokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Vizakna, Fuss. Tűr és Balázsfalva, Barth.

Tiliaceae Fuss.

268. *Tilia tomentosa* Möench. Erdőkben. Magyar-Bükkös, Igenpatak.

269. *T. platiphyllus* Sep. Kecsekő, Schur.

270. *T. Ulmifolia* Sep. Erdőkben. Magyar-Bükkös, Ponor, Igenpatak, Abrudbánya.

var.: *cymosa* Rchb. Erdőkben, a szoros felett. Intro-Gáldon.

271. *T. betulaefolia* Hoff. Nagy-Enyed. A vármegyeháza előtti kis sétányon, valamelyik erdőből ültetve.

Hypericincae DC.

272. *Hypericum umbellatum* Kern. Erdők szélén. Abrudfalva. Vulkán-hegy, Simonkai.

273. *H. montanum* L. Cserjés hegyoldalokon, erdőkben. Szabad-erdő. Kecsekő, Schur. Felső-Gáld, Barth. Tibor és Tóthfalud, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.

274. *H. hirsutum* L. Erdős, cserjés helyeken. Nagy-Enyed, Magyar-Bagó. Csáklyai kő és Tóthfalud, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Monora és Balázsfalva, Barth.

275. *H. elegans* Steph. Napos, kopár oldalakon. Magyar-Bagó. Kecsekő, Simonkai. Vizakna, Fuss. Tűr és Balázsfalva, Barth.

276. *H. quadrangulum* L. Fűves hegyoldalokon, erdők körül. Abrudfalva, a Vulkán-hegy lábánál. Abrudbánya, Verespatak. Tótfalud, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.

277. *H. perforatum* L. Fűves, cserjés helyeken, réteken elterjedve. Nagy-Enyed. Krakkó, Koncza, Bucsum.

Accrincae DC.

278. *Acer Pseudo-Platanus* L. Erdőkben, a hegyvidéken. Felgyógy, Nyirmező, Verespatak, Csáklyai-kő. Kecsekő, Simonkai.

279. *A. platanoides* L. Erdőkben. Nyirmező, Kecsekő. Gyulafehérvár, Cserni.

280. *A. campestre* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.

281. *A. tataricum* L. Lomb-erdőkben, cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed. Bilak-hegyen, Simonkai. Gyulafehérvár, Reckert. Kis-Ludas és Vizakna, Fuss. Szász-Csanád, Monora, Csicsó-Holdvilág, Barth.

Ampelidcae H. B. K.

282. *Vitis silvestris* Gml. Berkekben, bokros hegyoldalokon. Pojána, az Ompoly partján. Felgyógy, a Remetétől lefolyó patak mentén.

Geraniaceae DC.

283. *Geranium sanguineum* L. Cserjés oldalokon elterjedve Nagy-Enyed.

284. *G. palustre* L. Erdőkben, patakok szélén. Nagy-Enyed Mindszent és Benedek, Simonkai. Csicsó-Holdvilág, Barth.

285. *G. pratense* L. Réteken közönséges. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Mindszent és Abrudbánya, Simonkai. Ladamos Monora és Tűr, Barth.

286. *G. phaeum* L. Berkes, árnyas helyeken, erdőkben. Fenes, Verespatak.

287. *G. columbinum* L. Ugarokon, porondos oldalokon. Borberek, a Zebernik-várrom alatti oldalon.

288. *G. dissectum* L. Kertekben, mivel helyeken, szántókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Verespatak, Bucsum. Vizakna, Simonkai. Balázsfalva, Barth.

289. *G. divaricatum* Ehrh. Útak szélén, szőlőkben. Magyar-Igen.

290. *G. rotundifolium* L. Kavicsos, verőfényes dombokon Borberek a Zebernik-várrom alatti hegyoldalon. Csáklyai-kő és Kecsekő, Simonkai.

291. *G. pusillum* L. Parlagokon, utak mellett elterjedve. Borberek, Remete.

292. *G. Robertianum* L. Árnyas, erdős, törmelékes helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Remete.

293. *Erodium ciconium* L. Fűves dombokon. Tövis és Szent-Benedek mellett, Barth.

504. *E. cicutarium* L. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Balsaminaceae A. Rich.

295. *Impatiens noli tangere* L. Árnyékos helyeken, patakok mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Bucsum. Vulkán-hegy, Simonkai.

Oxalidaceae DC.

296. *Oxalis Acetosella* L. Árnyas oldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Abrudbánya. Tibor és Detonata, Simonkai. Csicsó-Holdvilág, Barth.

Zygophylleae Br.

297. *Tribulus terrestris* L. Hegyi szántókon, fűves helyeken. Gyulafehérvár, Baumgarten.

Rutaceae Juss.

298. *Dictamnus albus* L. Fűves, napos hegyoldalokon. Nagy-Enyed. Bilak-hegy, Cserni. Szász-Csanád, Barth.

299. *Haplophyllum Biebersteinii* Sp. Verőfényes hegyoldalokon. Csombord, Magyar-Bagó. Asszonynépe, Brassai.

Celastrincae Br.

300. *Staphylea pinnata* L. Erdőkben, cserjés helyeken. Nagy-Enyed, Gyulafehérvár, Cserni. Szász-Csanád, Fuss. Csicsó-Holdvilág, Barth.

301. *Evonymus latifolius* Scp. Kecsekő, Schur.

302. *E. europaeus* L. Erdőkben, gyepükön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

303. *E. verrucosus* Scp. Erdőkben, gyepükön elterjedve. Nagy-Enyed.

Rhamnaceae Br.

304. *Rhamnus Frangula* L. Erdőkben, cserjés helyeken. Nagy-Enyed, Verespatak, Koncza. Csicsó-Holdvilág és Monora, Barth.

305. *R. catharticus* L. Erdős, cserjés, sziklás helyeken. Remete.

306. *R. tinctorius* W. et K. Erdőkben, cserjés helyeken. Nagy-Enyed, Borberek. Bilak-hegy és Gyulafehérvár, Cserni. Kecsekő, Schur. Csáklyai-kő, Simonkai.

Papilionaceae L.

307. *Genista pilosa* L. Verőfényes, köves dombokon. Gyulafehérvár, Cserni. Karácsonfalva, Baumgarten.

308. *G. germanica* L. Erdőkben. Gyulafehérvár és Bilak-hegy, Cserni.

309. *G. tinctoria* L. Mezőkön, erdők szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Drassó.

Var.: *elatior* Koch. Hegyi legelőkön, Fel-Enyed, Bilak-hegy. Verespatak, Simonkai.

Var.: *campestris* Janka. Dombokon, porondos, füves helyeken. Maros-Ujvár, Koncza, Magyar-Igen.

310. *G. spathulata* Sp. Verőfényes, füves hegyoldalokon. Csombord, Balázsfalva.

311. *G. ovata* W et K. Bokros, füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Felső-Gáld, Csáklya. Csóra, Baumgarten.

312. *G. Meyeri* Janka. Erdőkben. Nagy-Enyed, Muzsina.

313. *G. sagittalis* L. Napos, füves dombokon elterjedve. Tővis, Verespatak.

314. *Cystisus nigricans* L. Cserjés dombokon, erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.

Var.: *atratus* Schur. Napos, kavicsos hegyoldalokon. Remete, a monostor felett. Felső-Gáld, Szász-Csanád.

315. *C. falcatus* W. et K. Napos hegyoldalokon, sziklás helyeken. Borbánd, Remete. Kecsekő, Schur.

316. *C. Leucotrichus* Schur. Cserjés dombokon, erdők szélén. Nyirmező, Kecsekő. Benedek és Csáklyai-kő, Simonkai. Tibor, Gyulafehérvár és Tótfalud, Simonkai. Bilakhegy, Schur.

317. *C. Haynaldi* Simonkai. Mészsziklákön. Kecskető lábánál.
318. *C. leiocarpus* Kern. Erdők szélén. Szabaderdő.
319. *C. leucanthus* W. et K. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Magyar-Igen.
320. *C. aggregatus* Schur. Fűves dombokon. Balázsfalva.
321. *C. pallidus* Schr. Fűves hegyoldalokon. Koncza, Alvincz. Vizakna, Fuss.
322. *C. banaticus* Gr. et Sch. Erdőkben. Muzsina.
323. *C. Rochelii* Wierzb. Vizakna és Mundra között, Schur.
324. *Ononis hircina* Jacq. Réteken, fűves helyeken. Nagy-Enyed, Túr és Szász-Csanád, Barth.
325. *O. pseudo hircina* Schur. Réteken. Nagy-Enyed, Koncza, Drassó. Gyulafehérvár, Fuss. Szász-Csanád, Barth.
326. *Anthyllis Vulneraria* L. Fűves dombokon. Nagy-Enyed, Alvincz. Felső-Gáld, Baumgarten. Csáklyai-kő, Vulkánhegy és Tótfalud, Simonkai. Bilakhegy, Cserni. Szász-Csanád és Monora, Barth.
327. *A. Dillenii* Schult. Hegyi réteken. Oláh-Rákos.
328. *Medicago falcata* L. Réteken, fűves helyeken. Nagy-Enyed, Koncza. Csáklya és Benedek, Simonkai. Gyulafehérvár, Bilakhegy, Cserni. Vizakna, Fuss. Túr, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.
329. *M. sativa* L. Fűves helyeken elvadulva. Nagy-Enyed, Koncza.
330. *M. media* Pers. *falcata* × *sativa*. Fűves helyeken a szőlők között. Nagy-Enyed. Bilak-hegy, Schur.
331. *M. minima* Desr. Napos dombokon, parlagokon, Borberek, Koncza. Borbánd és Vajasd, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.
332. *M. lupulina* L. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
333. *Melilotus procumbens* Bess. Réteken. Nagy-Enyed Tövis, Koncza. Mindszent és Benedek, Simonkai. Bilakhegy, Schur. Gyulafehérvár, Baumgarten.
334. *M. officinalis* Desr. Kaszálókon, fűves helyeken, erdőkben. Berve, Koncza, Nagy-Enyed.
335. *M. macrorhiza* W. et K. Nedves réteken, patakok mentén. Maros-Ujvár, Schur. Vizakna, Baumgarten.
336. *M. alba* Desr. Fűves helyeken, utak szélén. Fenes, Kút-falva. Gyulafehérvár és Vulkánhegy, Simonkai. Csicsó-Holdvilág, Barth.
337. *Trifolium rubens* L. Hegyi kaszálókon. Maros-Csúcs.
338. *T. alpestre* L. Hegyi réteken, fűves helyeken. Nagy-Enyed, Borberek, Remete, Muzsina, Csáklyai-kő, Verespatuk, Bilakhegy. Gyulafehérvár Simonkai. Csicsó-Holdvilág, Barth.
339. *T. medium* L. Fűves dombokon. Nagy-Enyed, Bilak-hegy, Drassó. Csáklyai-kő Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Túr, Szász-Csanád, Balázsfalva, Barth.
340. *T. pratense* L. Kaszálókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

441. *T. pannonicum* Jacq. Hegyi réteken. Magyar-Sülye, Monora, Csáklya, Verespatak.
342. *T. ochroleucum* L. Fűves hegyoldalokon, Bilak-hegy, Fenes. Mindszent és Benedek Simonkai. Csáklyai-kő, Simonkai. Tűr, Monora és Szász-Csanád, Barth.
343. *T. arvense* L. Búzaföldeken, parlagokon. Nagy-Enyed, Koncza, Vizakna.
344. *T. brachyodon* Cel. Szálas erdőben. Szabaderdő.
345. *T. striatum* L. Fűves dombokon. Vizakna. Borbánd és Vajasd, Simonkai.
346. *T. fragiferum* L. Nedves réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
347. *T. montanum* L. Száraz, fűves hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Bilak-hegy. Benedek és Tótfalud, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Szász-Csanád és Monora, Barth.
348. *T. hybridum* L. Nedves réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
349. *T. repens* L. Mezőkön, nedves réteken. fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
350. *T. parviflorum* Ehrh. Fűves, porondos dombokon. Vizakna.
351. *T. agrarium* L. Erdők szélén, hegyoldalokon. Remete Pilis hegyen.
352. *T. campestre* Schreb. Réteken, fűves helyeken, legelőkön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Vajasd.
353. *T. minus* Relh. Patakok mentén. Bilak-hegy. Verespatak Simonkai. Vizakna, Fuss.
354. *Dorycnium herbaceum* Vill. Hegyoldalokon, fűves, helyeken, szőlők közötti parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
355. *Tetragonolobus siliquosus* L. Nedves, fűves helyeken, réteken. Nagy-Enyed, Magyar-Igen. Vizakna, Baumgarten.
356. *Lotus tenuis* Kit. Kissé nedves, sós réteken. Koncza. Maros-Ujvár és Vizakna, Schur.
357. *L. corniculatus* L. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
var.: *villosus* Thuill. Napos dombokon. Gyulafehérvár. Bilak-hegy, Simonkai.
358. *Coronilla vaginalis* Lam. Köves, fűves hegyoldalokon. Verespatak. Vulkánhegy felé Abrudfalvánál, Baumgarten.
359. *C. varia* L. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Kecskető.
360. *Colutea arborescens* L. Szőlők gyepein. Nagy-Enyednél, Baumgarten, de csak elvadulva.
361. *Robinia Pseudoacacia* L. Elvadulva.
362. *Galega officinalis* L. Folyók, patakok szélén, nedves

réteken, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Tövis, Koncza. Tótfalud és Gyulafehérvár, Simonkai.

363. *Astragalus vesicarius* L. Szikár, napos dombokon Csombord és Magyar-Bagó között. Szász-Csanád, Barth.

364. *A. austriacus* Jacq. Napos, füves dombokon, oldalokon. Koncza. Csicsó-Holdvilág, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

365. *A. Onobrychis* L. Száraz, napos dombokon, oldalokon. Tövis, Borberek, Vingárd, Veresegyháza. Vizakna, Fuss.

366. *A. linearifolius* Pers. = *A. dacicus* Heuff. Napos, kavicsos helyeken. Gyulafehérvár, Janka.

367. *A. monspessulanus* L. Füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Borberek, Koncza. Sárd, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Andrae. Tűr, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

368. *A. glycyphyllus* L. Bokros, füves dombokon, hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Csáklya, Verespatak, Berve.

369. *A. transsilvanicus* Barth. Porondos dombokon. Kisfalud, Simonkai.

370. *A. dasyanthus* Pall. Napos, füves dombokon, hegyoldalokon. Alvincz, Borberek. Gyulafehérvár, Simonkai. Csicsó-Holdvilág, Barth.

371. *A. Cicer* L. Kaszálókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza,

372. *Oxytropis pilosa* L. Napos, agyagos dombokon. Csicsó-Holdvilág, Barth.

373. *Onobrychis arenaria* Kit. Szikár hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

374. *Lathyrus latifolius* L. Bokros hegyi kaszálókon. Magyar-Herepe. Gyulafehérvár, Baumgarten.

375. *L. silvestris* L. Füves, bokros hegyoldalokon, folyók partján. Nagy-Enyed, Alvincz. Gyulafehérvár, Cserni.

376. *L. platyphyllus* Retz. Cserjés, bokros helyeken. N.-Enyed.

377. *L. tuberosus* L. Szántókon, parlagokon, réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

378. *L. palustris* L. Folyók mentén, nedves réteken. Gyulafehérvár, Cserni.

379. *L. pratensis* L. Kaszálókon elterjedve. N.-Enyed, Koncza.

380. *L. Hallersteinii* Bgtn. Erdőkben, cserjés helyeken. Csáklya, Gyulafehérvár.

381. *L. hirsutus* L. Kaszálókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

382. *L. Nissolia* L. Szántókon, Nyirmező, Balázsfalva.

383. *L. Aphaea* L. Szántókon, füves helyeken. Mindszent, Bilakhegy. Gyulafehérvár, Simonkai. Balázsfalva, Barth.

384. *Orob. laevigatus* W. et K. Erdőkben. Kecskető.

385. *O. vernus* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.

386. *O. niger* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Sárd, Buzd.

387. *O. versicolor* Gm. Napos, füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Tűr, Barth. Gyulafehérvár, Reckert. Bilakhegy, Simonkai.

388. *Vicia pisiformis* L. Erdőkben, bokros helyeken. Csombord, Drassó. Monora, Barth.
389. *V. dumetorum* L. Bokros helyeken. Nagy-Enyed, Vulkán-hegy alján. Csicsó-Holdvilág, Monora és Balázsfalva, Barth.
390. *V. sylvatica* L. Erdőkben. Szabaderdő. Benedek és Kecskekő, Simonkai. Bucsum, Simonkai.
391. *V. Cracca* L. Réteken, kertekben, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
392. *V. cassubica* L. Erdős, cserjés helyeken. Berve.
393. *V. villosa* Rth. Vetések között. Nagy-Enyed, Borbánd, Koncza, Drassó. Mindszent és Benedek, Simonkai. Boros-Bocsárd és Vajasd, Simonkai. Tűr, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.
394. *V. sepium* L. Erdőkben, bokros helyeken. Nagy-Enyed, Alvincz.
- var.: *montana* Froel. Magasabb hegyi erdőkben. Krakkó, Simonkai.
395. *V. lutea* L. Dombos kaszálókön. Maros-Portus, Lerchenfeld.
396. *V. pannonica* Jacq. Szántóföldeken, füves helyeken. Nagy-Enyed, Koncza, Borbánd. Vajasd és Vizakna, Simonkai.
397. *V. sordida* W. et K. Kaszálókön, füves helyeken. Nagy-Enyed, Alvincz, Borberek.
398. *V. Biebersteinii* Bess. Utak mentén. Maros-Portus, Schur.
399. *V. sativa* L. Füves helyeken, szántókön. Koncza. Mivel-tik is.
400. *V. angustifolia* Reich. Füves helyeken. Koncza, a Székás partján.
401. *V. segetalis* Th. Szántóföldeken. Nyirmező.
402. *Ervum hirsutum* L. Füves helyeken. Alvincz.
403. *E. tetraspermum* L. Szántókön, füves helyeken. Nagy-Enyed, Koncza.

Drupaceae L.

404. *Amygdalus nana* L. Verőfényes hegyoldalokon. Nagy-Enyed. Bilakhegy, Simonkai. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.
405. *Prunus Padus* L. Erdőkben. Nagy-Enyed, az ugynevezett Göblehen árkában.
406. *P. avium* L. Erdőkben, szőlőkben. Nagy-Enyed, Szabaderdő, Koncza.
407. *P. Cerasus* L. Füves hegyoldalokon, szőlők körül. Nagy-Enyed, Koncza.
408. *P. Chamaecerasus* L. Cserjés és füves hegyoldalokon, dombokön. Nagy-Enyed, Alvincz. Bilakhegy és Gyulafehérvár, Simonkai. Tűr és Monora, Barth.
409. *P. spinosa* L. Füves hegyoldalokon, erdők szélén, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Scnticosae L.

410. *Spiraea ulmifolia* Scp. Hegyvidék erdős tájain. Csáklyai-kő, Kecskető, Bucsum. Abrudbánya és Verespatak, Simonkai.
411. *S. media* Schmidt. Sziklás hegyeken. Kecskető, Schur. Var.: *glabrescens* Sim. Csáklyai-kő, Simonkai.
412. *S. Ulmaria* L. Hegyi réteken. Verespatak. Gyulafehérvár, Cserni.
Var.: *denudata* Pr. Réteken, berkekben. Nagy-Enyed.
413. *S. Filipendula* L. Fűves dombokon, hegyi kaszálókon elterjedve. Csombord, Borberek, Koncza.
414. *Rubus idaeus* L. Erdőkben, vágásokon a hegyi vidéken elterjedve. Igenpatak, Fenes.
415. *R. suberectus* Andrs. Kerítések mellett. Verespatak.
416. *R. plicatus* Wh. et N. Zalatna, Richter.
417. *R. Podhragyensis* Holub. Bokros hegyoldalokon. Intre-Gáld.
418. *R. Menyházensis* Simk. (*sulcato* × *discolor*.) Erdők szélén. Szabaderdő.
419. *R. Nádasensis* Simonkai. (*sulcato* × *subhirtus*.) Erdők szélén. Szabaderdő.
420. *R. candicans* Wh. Erdők szélén. Szabaderdő.
421. *R. discolor* Wh. et N. Cserjés dombokon, szőlők körül. Borberek.
422. *R. tomentosus* Borkh. Bokros dombokon, hegyoldalon. Szabaderdő, Kecskető alján.
423. *R. Radula* Wh. et N. Erdőkben. Boros-Bocsárd, a Kecskető alatt.
424. *R. hirtus* W. et K. Erdőkben. Verespatak, Szabaderdő. Var.: *rivularis* Wirtg. Erdők szélén. Szabaderdő.
425. *R. tiliaefolius* Spr. *R. corylifolius*, auct. tr. Bokros hegyoldalokon. Intre-Gáld, Szabaderdő.
426. *R. caesius* L. Berkekben, bokros helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Alvincz.
427. *R. caesius* × *discolor* Grml. Napos, agyagos dombokon. Csáklyai-kő alja, Simonkai.
428. *R. agrestis* W. et K. Szántóföldeken. Koncza.
429. *Fragaria vesca* L. Erdőkben elterjedve. Szabaderdő.
430. *F. collina* Ehrh. Fűves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Magyar-Igen, Koncza. Túr és Szász-Csanád, Balázsfalva, Barth.
431. *Comarum palustre* L. Tőzeges tavakban. Téuszék Verespatakon.
432. *Potentilla anserina* L. Fűves, porondos helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
433. *P. supina* L. Nedves réteken. Nagy-Enyed, Borberek.

434. *P. obscura* W. Fűves, cserjés dombokon, hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Koncza.
435. *P. canescens* Bess. Szikár, napos dombokon. Kecskető. Bilak-hegy, Schur. Felső-Gáld, Barth.
436. *P. argentea* L. Napos, fűves, szikár helyeken. Szabaderdő, Koncza, Verespatak.
437. *P. heptaphylla* Mill. Hegyi réteken. Fenes.
438. *P. thuringiaca* Brnh. Hegyi legelőkön, fűves helyeken. Nyirmező. Vizakna, Schur.
439. *P. chrysantha* Trev. Erdők körül, fűves helyeken. Nagy-Enyed, Igenpatak. Csáklyai-kő, Simonkai.
440. *P. patula* W. et K. Fűves hegyoldalokon, erdők szélén. Nagy-Enyed, Kecskető, Csicsó-Holdvilág. Szász-Csanád, Barth.
var.: *P. Schurii* Fuss. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Szász-Csanád.
441. *P. rubens* Cr. Fűves dombokon, hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Pilis-hegy, Koncza. Balázsfalva, Barth.
442. *P. arenaria* Borkh. Legelőkön, fűves dombokon, hegyoldalokon. Tövis, Czerna, Nyirmező.
443. *P. reptans* L. Fűves, nedves helyeken. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni.
444. *P. Tormentilla* Scp. Erdőkben, fűves helyeken. Nagy-Enyed, Verespatak.
445. *P. alba* L. Fűves, cserjés hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Drassó. Monora, Barth.
446. *P. Fragariastrum* Ehrh. Fűves hegyoldalokon, erdők szélén. Bucsum a nagy hegyen a régi út mellett,
447. *P. micrantha* Ram. Cserjés hegyoldalokon, bükk-erdők szélén. Akmár.
448. *Geum urbanum* L. Cserjés, erdős helyeken. Nagy-Enyed.
449. *G. rivale* L. Hegyvidék patakai mentén. Bucsum, Intre-Gáld.
450. *Waldsteinia geoides* W. Sziklás, bokros helyeken. Nyirmező, Csáklyai-kő, Pávai.
451. *Rosa baldensis* Kern. Cserjés dombokon. Gyulafehérvár, Cserni.
452. *R. austriaca* Cr. Cserjés dombokon. Gyulafehérvár, Cserni.
453. *R. dacica* Borb. Hegyi réteken, erdők között. Szabaderdő, Nyirmező, Verespatak.
454. *R. rubiginosa* L. Hegyi réteken. Mammut-hegy, Gyulafehérvárnál, Simonkai.
455. *R. permixta* Ds. Hegyi kaszálókon, erdők között. Szabaderdő.
456. *R. micrantha* Sm. Hegyoldalokon. Ompoly-Preszáka, Remete.
457. *R. canina* L. Gyepükön, erdők szélén. Szabaderdő, Muzsina, Csáklya, Koncza.

- var.: *fissidens* Borb. Hegyoldalokon. Remete, Ömpoly-
Preszáka.
458. *R. rubelliflora* Rip. Hegyi réteken. Verespatak.
459. *R. mucronulata* Dsgl. Hegyoldalokon. Nagy-Enyed.
460. *R. innocua* Rip. Hegyi réteken, erdők között. Szabaderdő.
461. *R. dumalis* Bechst. Hegyvidéken, cserjés oldalakon s a
kerítések mellett. Remete. A Pilis-hegy lábánál levő kertek kerítésénél.
462. *R. spuria* Pug. Cserjés hegyoldalokon. kerítéseknel. Remete,
Szabaderdő.
463. *R. subsystylis* Borb. Hegyoldalokon. Ömpoly-
Preszáka, Verespatak.
464. *R. tortuosa* Wierzb. Napos dombokon. Muzsina, Csáklya,
Koncza, Borberek, Pilis-hegy, Bilak-hegy.
465. *R. Transsilvanica* Schur. Hegyoldalokon. Szabaderdő,
Ömpoly-
Preszáka, Verespatak.
466. *R. solstitialis* Bess. Hegyoldalokon. Szabaderdő, Veres-
patak.
467. *R. uncinella* Bess. Hegyoldalokon s azok völgyeiben.
Remete, Verespatak. Nagy-Enyed, Borbás. Bilak-hegy, Simonkai.
468. *R. coriifolia* Fr. Hegyi réteken. Szabaderdő.
469. *R. adenosepala* Borb. Hegyoldalokon, erdők szélén.
Csáklyai-kő.
470. *R. adenophora* Kit. Hegyvidékeken, a bükk tenyész-
vonalán. Kecskető, Csáklyai-kő, Verespatak, Bucsum.
471. *R. pimpinellifolia* L. Sziklás hegyoldalokon. Remete.
472. *R. spinosissima* L. Sziklás hegyoldalokon. Csáklyai-kő,
Kecskető.
473. *Agrimonia Eupatoria* K. Fűves és cserjés helyeken
erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.
474. *A. odorata* Mill. Hegyoldalokon, cserjés helyeken. Remete.
Gyulafehérvár, Cserni.
475. *Alchemilla vulgaris* L. Hegyi vidéken, fűves helye-
ken. Fenes.
- var.: *hybrida* Hoffm. Hegyi legelőn, a bükk tenyészvonalán.
Igenpatak, Kaniczka nevű hegyen.
476. *Sanguisorba officinalis* L. Hegyi réteken. Szabad-
erdő, Magyar-Igen. Maros-Portus, Cserni.
477. *Poterium Sanguisorba* L. Hegyi réteken. Felső-Gáld,
Barth. Kecskető, Schur.
478. *P. polygamum* W. et K. Napos, fűves dombokon és olda-
lokon. Nagy-Enyed, Koncza.

Pomaceae L.

479. *Cydonia vulgaris* L. Szőlőkben elvadulva. Nagy-Enyed,
Koncza.

480. *Malus silvester* L. Erdőkben. Szabaderdő, Borberek, Vajasd.
481. *Pirus communis* L. Erdőkben. Szabaderdő, Vajasd.
482. *Sorbus aucuparia* L. Hegyi erdőkben. Csáklya, Gyulafehérvár.
483. *S. Aria* Cr. Mészköhegyek sziklás oldalain. Remete, Csáklyai-kő.
484. *S. intermedia* Schult. Mészköhegyeken. Csáklyai-kő, Tótfalud, Kecsekő.
485. *S. torminalis* Cr. Erdőkben elterjedve. Szabaderdő, Nagy-Enyed. Csáklyai-kő, Fuss. Kecsekő, Schur.
486. *Aronia rotundifolia* Mch. Sziklás erdőkben. Kecsekő, Schur. Csáklyai-kő, Pávai.
487. *Crataegus monogyna* Jacq. Napos, cserjés helyeken, erdők szélén, gyepükön. Nagy-Enyed, Sibisán.
- var.: *microphylla* Csató. *Ramulis spinosis, foliis parvis, profunde auguste lobatis, lobis inaequaliter acute serratis, floris monogynis, pedunculis hirsutis.*
- Nyirmező a szorosban, a balparti sziklás hegyoldalon.
488. *C. intermedia* Schur. Cserjés helyeken, erdők szélén, gyepükön. Kecsekő, Magyar-Igen, Koncza.
489. *Cotoneaster integerrima* Md. Sziklás hegyoldalokon. Csáklyai-kő, Kecsekő. Detonáta és Vulkánhegy, Simonkai.
490. *C. nigra* Wahlb. Sziklás hegyoldalokon. Csáklyai-kő, Barth.

Cucurbitaceae Juss.

491. *Bryonia alba* L. Gyepükön, sövények mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Onagrariaceae Juss.

492. *Epilobium augustifolium* L. Erdőkben s azok szélén, különösen vágásokban elterjedve. Szabaderdő, Bucsum.
493. *E. hirsutum* L. Forrásos, nedves helyeken, patakok mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Vizakna.
494. *E. parviflorum* Schreb. Nedves helyeken, patakok szélén. Nyirmező, Drassó.
495. *E. dacicum* Borb. Árkokban. Nagy-Enyed, Borbás.
496. *E. adnatum* Grb. Nedves helyeken, árkok szélén. Nagy-Enyed.
497. *E. roseum* Schreb. Nedves helyeken. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni.
498. *E. montanum* L. Nedves, forrásos helyeken a fenyvesekben. Bucsum.
499. *E. collinum* Gm. Fűves, napos hegyoldalokon. Bucsum, Verespatak.
- E. palustre* L. Mocsaras, nedves helyeken, a hegyvidéken. Bucsum. Gyulafehérvárnál Cserni. Vizakna, Schur.

501. *Oenothera biennis* L. Folyók, patakok porondos, bokros partján. Nagy-Enyed, Alvincz, Bucsum.

502. *Circea Lutetiana* L. Árnyas erdőkben. Bucsum.

503. *Trapa natans* L. Tavakban. Csombord, a Maros balpartján kis tóban.

Haloragcae Br.

504. *Myrophyllum spicatum* L. Tavakban, álló vizekben. Tövis.

505. *M. verticillatum*. L. Tavakban. Balázsfalva, Barth.

Callitrichinae Lk.

506. *Callitriche verna* Kütz. Tavakban. Igenpatak, Jézer nevű tóban.

Ceratophylleae Gray.

507. *Ceratophyllum submersum* L. Állóvizekben, tavakban. Vizakna, Fuss.

508. *C. demersum* L. Az előbbivel hasanló helyeken. Vizakna.

Lythraricae Juss.

509. *Lythrum Salicaria* L. Patakok partján, árkokban elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

510. *L. virgatum* L. Fűves helyeken, patakok mentén. Nagy-Enyed, Magyar-Igen. Túr, Barth.

511. *L. Hissopifolia* L. Nedves, fűves helyeken. Nagy-Enyed.

512. *Peplis Portula* L. Ártereken és tócsáknál. Vizakna, Baumgarten.

Tamariscinae Desv.

513. *Myricaria germanica* L. Hegyi patakok porondos partjain. Ompoly völgyében. A tövisi patak mentén. Mindszent és Tótfalu, Simonkai. Balázsfalva, Barth.

Portulacaceae D C.

514. *Portulaca oleraca* L. Kertekben, úton és műveletlen, porondos helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Paronychiae St. Hil.

515. *Herniaria incana* L. Napos, fűves dombokon. Nagy-Enyed, Borberek, a Zebernik várrom alatti hegyoldalon. Maros-Ujvár, Schur. Borbánd, Simonkai. Gyulafehérvár, Baumgarten.

Scleranthae Lk.

516. *Scleranthus perennis* L. Fűves dombokon, hegyoldalon. Nyirmező, Hosszutelke, Remete.

517. *S. dichotomus* Schur. Fűves hegyoldalon. Nagy-Enyed, Bucsum-Muntár. Csáklyai-kő, Simonkai. Vizakna, Fuss. Monora, Barth.

518. *S. intermedius* Kit. Fűves, sziklás és omlásos hegyoldalakon. Valea Doszului, Bucsum.

519. *S. annuus* L. Szikár helyeken, szántókon. Koncza. Oláh-Lapád, Bucsum-Muntár, Verespatak. Bilakhegy és Csáklya, Simonkai. Monóra, Barth.

520. *S. verticillatus* Tsh. Napos dombokon, hegyoldalakon. Kecsekő alatt, Schur.

Crassulaceae DC.

521. *Sempervivum assimile* Schott. Sziklás hegyeken. Kecsekő, Simonkai.

522. *S. blandum* Schott. Mész-kő sziklák. Nyirmező, Remete, Kecsekő. Felső-Gárd és Csáklyai-kő, Barth. Vulkánhegy, Simonkai.

523. *S. sololiferum* Sims. Mész-kősziklák. Kecsekő, Schur.

524. *Sedum maximum* Sut. Köves oldalakon, erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Szabaderdő.

525. *S. purpurascens* K. Kavicsos oldalakon. Csáklyai-kő, Barth.

526. *S. reflexum* L. Napos dombokon. Vizakna, Fuss.

527. *S. boloniense* Gris. Napos dombokon, Sziklás helyeken. Bilak, Kecsekő, Simonkai.

528. *S. acre* L. Porondos és sziklás helyeken. Nyirmező, Igenpatak, az Ompoly mentén.

529. *S. annum* L. Sziklás helyeken. Igenpatak, Fenes.

530. *S. glaucum* W. et K. Sziklás, napos hegyoldalakon. Csáklyai-kő, Borberek, Igenpatak. Kecsekő, Schur. Tótfalud, Vulkánhegy, Detonáta, Verespatak, Simonkai.

Var.: *glareosum* Simk. Sziklás helyeken. Kecsekő.

Grossulariaceae DC.

531. *Ribes Grossularia* L. Sziklás, cserjés hegyoldalakon. Kecsekő, Fenes. Vulkánhegy, Simonkai.

532. *R. nigrum* L. Árnyékos erdőkben. Csáklyai-kő, Barth. Kecsekő, Schur.

533. *R. alpinum* L. Magasabb erdős hegyoldalakon. Fenes.

Saxifragaceae DC.

534. *Saxifraga Aizoon* Jacq. Mész-kő- és trachit-sziklák. Csáklyai-kő, Kecsekő, Verespatak.

535. *S. luteoviridis*. Sch. et Ky. Magasabb hegyek mészsziklái. Fenes.

536. *S. bulbifera* L. Fűves hegyoldalakon. Bilakhegy, Schur.

537. *S. ascendens* L. Sziklás hegyeken. Fenes. Csáklyai-kő, Barth. Kecsekő, Schur.

538. *S. tridactylites* L. Napos, sziklás hegyeken. Remete. Gyulafehérvár és Sárd között Cserni.

539. *S. cuneifolia* L. Árnyékos, sziklás helyeken a hegyvidéken. Kecskető, Intre-Gáld, Igenpatak, Fenes.

540. *Chrysosplenium alternifolium* L. Hegyvidéken árnyas helyeken és patakok mellett. Nagy-Enyed, Akmár, Fenes.

Umbellales L.

541. *Laserpitium latifolium* L. Hegyoldalokon, erdők szélén, patakok mellett. Bucsum. Csáklyaikő és Vulkánhegy, Simonkai.

542. *L. pruthenicum* L. Hegyoldalokon, erdőkben s azok szélén. Nagy-Enyed. Szász-Csanád, Barth.

543. *Orlaya grandiflora* L. Fűves hegyoldalokon. Börberek, Vizakna.

544. *Daucus Carota* L. Szántókon, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Drassó.

545. *Caucalis daucoides* L. Szántókon, parlagokon szőlőkben elterjedve. Csombord, Balászfalva, Koncza. Mindszent és Benedek, Simonkai. Sárd, Borbánd, Vajasd és Gyulafehérvár, Simonkai. Csicsóholdvilág, Szász-Csanád, Monora és Balászfalva, Barth.

546. *C. muricata* Bisch. Szántókon, parlagokon. Vizakna, Schur.

547. *Torilis Anthriscus* Gm. Gyepükön szőlők között, erdőkben. Nagy-Enyed. Koncza.

548. *Angelica silvestris* L. Folyók, patakok partján, berkekben. Mihálczfalva, Koncza. Mindszent, Simonkai. Gyulafehérvár, Fuss.

549. *Selinum Carvifolia* L. Mészsziklás hegyoldalokon. Nyirmező, Remete.

550. *Ferulago silvatica* Bess. Hegyi kaszálókon elterjedve. Nagy-Enyed, Magyar-Bagó, Buzás-Bocsárd, Bilakhegy, Verespatak. Felső-Gáld, Barth. Benedek és Csáklya, Simonkai. Kecskető, Tótfalud és Gyulafehérvár, Simonkai.

551. *Peucedanum intermedium* Schur. Mészsziklás hegyoldalokon. Nyirmező.

552. *P. Cervaria* L. Fűves, cserjés hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Drassó. Gyulafehérvár, Simonkai. Szász-Csanád és Monora, Barth.

553. *P. Oreoselinum* Mch. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Abrudbánya. Tótfalud és Gyulafehérvár, Simonkai. Monora, Barth.

554. *P. alsaticum* L. Fűves hegyoldalokon, cserjés dombokon. Nagy-Enyed, Drassó. Gyulafehérvár, Reckert.

555. *P. Rochelianum* Heuff. Napos, cserjés dombokon. Bilakhegy, Schur.

556. *P. carvifolium* Vill. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed.

557. *Pastinaca silvestris* Mill. Kaszálókon, fűves helyeken elterjedve, Nagy-Enyed, Koncza.

558. *Heraclium Sphondylium* L. Réteken, hegyi kaszálókon elterjedve. Nagy-Enyed, Verespatak.

559. *Tordylium maximum* L. Napos dombokon, utak szélén, szőlők között elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Vizakna, Fuss.
560. *Silaus Rochelii* Heuff. Hegyi réteken. Bilakhegy, Magyar-Bagó.
561. *Cnidium apioides* Spr. Mészköhgyeeken. Nyirmező, Csáklyai-kő. Nagy-Enyed és Felső-Gáld, Barth. Kecskékő, Schur. Tótfalud, Simonkai.
562. *Libanotis leiocarpa* Heuff. Fűves, bokros hegyoldalokon. Nagy-Enyed. Vulkánhegy. Csáklyai-kő és Kecskékő, Simonkai. Gyulafehérvár, Janka.
563. *Seseli Hippomarathrum* L. Napos dombokon. Vizakna, Sigerus.
564. *S. rigidum* W. et K. Mészkösziklákön. Nyirmező, Csáklyai-kő, Baumgarten. Kecskékő, Schur.
565. *S. gracile* W. et K. Napos, fűves dombokon. sziklás hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Bórberek, Nyirmező. Felső-Gáld, Barth. Csáklyai-kő és Tótfalud, Simonkai. Kecskékő, Schur. Gyulafehérvár, Janka.
566. *S. annuum* L. Fűves hegyoldalokon, erdők szélén elterjedve, Nagy-Enyed, Drassó.
567. *S. heterophyllum* Jka. Mészköhgyen. Kecskékő.
568. *S. osseum* Cr. Mezőkön és mézsköhgyeeken. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár és Kecskékő, Simonkai.
569. *S. varium* Trev. Fűves dombokon, hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Alvincz, Monora, Kutfalva. Vizakna, Andrae. Tür, Barth.
570. *Aethusa Cynapium* L. Kertekben, mivel helyeken elterjedve. Koncza, Pojána.
571. *Oenanthe Phellandrium* Lam. Mocsarakban, állóvizek szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
572. *Oe. banatica* Heuff. Mocsaras réteken. Verespatak.
573. *Oe. silaifolia* M. Bieb. Nedves kaszálókön. Gyulafehérvár, Schur.
574. *Oe. fistulosa* L. Vizárkokban, mocsaras helyeken. Balázsfalva, Barth.
475. *Chaerophyllum aromaticum* L. Berkekben, cserjés helyeken, erdők szélén. Nagy-Enyed, Abrudfalva, Vulkánhegy lábánál. Csáklyai-kő és Mindszent, Simonkai. Bilakhegy, Tótfalud és Verespatak, Simonkai.
576. *Ch. maculatum* Willd. Sziklás, cserjés hegyoldalokon. Csáklyai-kő, Simonkai.
577. *Ch. Cicutaria* Will. Hegyvidéki patakok mentén. Igenpatak, Krakkó, Koncza.
578. *Ch. bulbosum* L. Kertekben, keritésck mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

579. *Ch. temulum* L. Erdőkben, árnyas helyeken. Fenes, Kis-Ludas, Fuss.
580. *Anthriscus nitida* Wahlb. Hegyvidékeken, árnyas helyeken. Abrudfalva, Vulkánhegyen, Simonkai.
581. *A. trichosperma* Schutt. Mészkösziklák lábánál, kertekben, kerítések mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Nyirmező.
582. *Cicuta virosa* L. Állandó mocsarakban. Gyulafehérvár, Cserni. Balázsfalva, Barth.
583. *Sium latifolium* L. Mocsarakban, vizárokban. Nagy-Enyed, Tartaria. Vizakna, Fuss. Balázsfalva, Barth.
584. *Berula angustifolia* L. Mocsaras árkokban. Tövis, Balázsfalva, Barth.
585. *Falcaria Rivini* Host. Szántóföldeken, utak mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza,
586. *Aegopodium Podagraria* L. Gyümölcsösökben, erdők árnyas helyein. Abrudfalva, Vulkánhegy. Gyulafehérvár, Cserni. Monora, Szász-Csanád, Barth.
587. *Pimpinella magna* L. Erdők szélén, cserjés, füves helyeken. Balázsfalva, Barth.
588. *P. rubra* Hoppe. Hegyvidéken, sziklás, füves helyeken. Detonata. Simonkai.
589. *P. Saxifraga* L. Legelőkön, kaszálókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
590. *Carum Carvi* L. Kaszálókon elterjedve. Magyar-Herepe, Nagy-Enyed, Koncza.
591. *Trinia Kitaibelii* MB. Napos, füves dombokon. Monora, Bilakhegy. Boros-Bocsárd, Simonkai. Gyulafehérvár, Janka.
592. *T. vulgaris* DC. Füves hegyoldalokon. Krakkó. Szász-Csanád, Barth.
593. *Bupleurum falcatum* L. Napos, füves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
- var.: *dilatatum* Schur. Füves hegyoldalokon, cserjések szélén. Nagy-Enyed.
594. *B. rotundifolium* L. Vetések között, parlagokon, szőlőkben eltejedve. Nagy-Enyed, Csombord, Koncza. Bilakhegy, Gyulafehérvár, Reckert. Szász-Csanád, Monora, Barth.
595. *B. affine* Sadl. Szikár, napos dombokon, szőlők és cserjések szélein. Borbánd és Vizakna, Schur. Nagy-Enyed, Borbás.
596. *B. tenuissimum* L. Szikes réteken. Drassó.
597. *Conium maculatum* L. Kertekben, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
598. *Bifora radicans* MB. Vetések között elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
599. *Eryngium campestre* L. Mezőkön, legelőkön, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

600. *E. planum* L. Réteken, szántók szélén, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

var.: *armatum* Csató. Murvái kétszer akkorák, mint virágai a s csúcsok felé 1—2 serte forma, a murva szélességét meghaladó foggal vannak ellátva. Kaszálókön, Pókafalva.

601. *Astrantia major* L. Hegyi réteken s erdők szélén. Csáklyai-kő, Verespatak, Abrudfalva, Vulkánhegy.

602. *Sanicula europaea* L. Hegyvidéki erdőkben. Fenes Bucsum.

Araliaceae Juss.

603. *Hedera Helix* L. Erdeinkben elterjedve. Szabaderdő, Zalathna.

Cornaceae DC.

604. *Cornus sanguinea* L. Bokros helyeken, erdők szélén. sövényeknél elterjedve. Nagy-Enyed, Gyulafehérvár.

605. *C. mas* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Alsó-Orbó, Igenpatak, Zalathna.

Loranthaceae Don.

606. *Loranthus europaeus* L. Tölgyeken, összes tölgyerdeinkben. Nagy-Enyed, Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.

607. *Viscum album* L. Különféle fanemeken. Túr, Barth. Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

Caprifoliaceae Rich.

608. *Viburnum Opulus* L. Berkekben, cserjés oldalakon elterjedve. Nagy-Enyed.

609. *V. Lantana* L. Cserjés oldalakon, erdők szélén elterjedve. Nagy-Enyed.

610. *Sambucus racemosa* L. Erdők szélén a hegyvidéken. Verespatak. Kecsekő, Schur. Gyulafehérvár, Cserni.

611. *S. nigra* L. Kertekben, kerítések mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

612. *S. Ebulus* L. Szántóföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

613. *Adoxa Moschatellina* L. Erdőkben, szikla üregekben. Nagy-Enyed, Balázsfalva, Barth.

614. *Lonicera Xylostium* L. Erdőkben, cserjésekben elterjedve. Nagy-Enyed, Nyirmező, Remete, Csáklya, Fenes.

var.: *leiophylla* Kerner. Hegyi erdőkben. Abrudbánya, Vulkánhegy. Verespatak. Simonkai.

615. *L. nigra* L. Hegyi erdőkben. Csáklya.

Rubiaceae Juss.

616. *Rubia tinctorum* L. Kertekben, gyepűkön. Nagy-Enyed, Gyulafehérvár, Cserni. Csicsó-Holdvilág, Barth.

617. *Galium rubioides* L. Fűves, cserjés helyeken és oldalon. Nagy-Enyed, Borberek, Tartaria. Gyulafehérvár, Cserni. Buzás-Bocsárd és Borbánd, Simonkai.

var.: *pseudorubioides* Schur. Fűves, cserjés helyen, árkok szélén. Nagy-Enyed, Vizakna, Fuss. Monora, Barth.

618. *G. Mollugo* L. Fűves, cserjés helyeken, gyepükön elterjedve. Nagy-Enyed, Csombord.

619. *G. erectum* Huds. Napos, mészsíklás hegyoldalokon Nyirmező, Intra-Gárd, Detonáta. Felső-Gárd és Csáklyai-kő, Barth. Kecskékő, Schur. Gyulafehérvár, Cserni. Vulkánhegy, Simonkai.

var.: *petraeum* Schur. Szíklás hegyoldalokon. Kecskékő.

620. *G. Schultesii* Vest. Berkekben, erdőkben, bokros helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.

621. *G. oligotrichum* Borb. Erdők szélén. Nagy-Enyed, Borbás.

622. *G. uliginosum* L. Nedves, süppedékes réteken. Csombord. Felső-Gárd és Csicsó-Holdvilág, Barth.

623. *G. palustre* L. Nedves réteken, tőzeges helyeken. Nagy-Enyed, Verespatak, Téuszék nevű tóban.

624. *G. verum* L. Kaszálókon, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

var.: *Wulfenianum* Schur. Bucsum, Detonáta.

625. *G. purpureum* L. Napos, szíklás hegyoldalokon. Borberek, Zebernik-vár alatti hegyoldalon. Verespatak, Baumgarten. Abrudfalva, Vulkánhegy, Tótfalud és Gyulafehérvár, Simonkai. Csáklyai-kő, Barth. Nyirmező, Pávai.

626. *G. tricorne* With. Vetések között, parlagokon elterjedve. Koncza. Benedek és Csáklya, valamint Boros-Bocsárd, Simonkai. Túr és Balázsfalva, Barth.

627. *G. Aparine* L. Sövényeknél, cserjés oldalakon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

var.: *G. Vaillantii* DC. Cserjés oldalakon. Bilakhegy, Vajasd-nál Simonkai.

628. *G. Crucjata* Scp. Kertekben, fűves helyeken elterjedve. Koncza, Nagy-Enyed.

629. *G. Cauhini* R. et S. Erdőkben, fűves, cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.

630. *Asperula galioides* MB. Fűves, napos hegyoldalokon. martokon. Nagy-Enyed, Borberek, Magyar-Forró.

631. *A. Aparine* MB. Folyók, patakok mellett, bozótos berkekben. Nagy-Enyed. Abrudbánya, Simonkai.

632. *A. odorata* L. Árnyas hegyi erdőkben. Szabaderdő, Fenes. Kecskékőnél Simonkai. Zalathnánál és Detonátánál Simonkai.

633. *A. capitata* Kit. Mészkősziklákon. Nyirmező. Csáklyai-kő, Pávai.

634. *A. tinctoria* L. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni. Monora, Barth.
var.: *intermedia* Simonk. Fűves hegyoldalokon. Monora, Borbás.
635. *A. cynanchica* L. Napos dombokon, legelőkön, sziklás helyekben elterjedve. Muzsina, Koncza.
var.: *montana* Kit. Kavicsos hegyoldalokon. Nyirmező.
636. *A. arvensis* L. Szántókon. Csáklya, Benedek, Barth.
637. *Sherardia arvensis* L. Szántókon, kertek mellett. Gyulafehérvár, Cserni.

Valerianaceae DC.

638. *Valeriana exaltata* Mk. Nedves réteken, folyók mentén. Nagy-Enyed, Felső-Gáld, Barth.
639. *V. officinalis* L. Réteken és erdőkben, patakok mellett. Csáklyakő. Kecsekő, Hinteröcker. Gyulafehérvár, Cserni.
640. *V. collina* Wallr. Fűves hegyeken, köves vagy cserjés hegyoldalokon. Detonáta. Csáklyai és felső-gáldi völgyekben, Simonkai. Bilakhegy, Simonkai.
641. *V. simplicifolia* Rchb. Lápos réteken. Gyulafehérvár, Cserni.
642. *V. tripteris* L. Sziklás, erdős hegyoldalokon. Igenpatak, Csáklyai-kő és Kecsekő, Simonkai. Vulkán-hegy, Simonkai.
var.: *bijuga* Simk. Magasabb hegyek árnyas és sziklás-, vagy forrásos helyein. Csáklyai-kő, Barth.
643. *Valerianella olitoria* L. Réteken, szántókon. parlag helyeken. Borberek, a Zebernik várhegy aljában. Kutfalva, Koncza. Borbánd, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Túr, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.
644. *V. Morisonii* Sp. Fűves dombokon. Nagy-Enyed.
645. *V. carinata* Lois. Napos legelőkön, parlagokon. Gyulafehérvár, Simonkai.
646. *V. rimosa* Bast. Fűves, napos oldalakon. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár és Bilakhegy, Simonkai.

Dipsaceae DC.

647. *Scabiosa ochroleuca* L. Fűves dombokon, utak szélén. kavicsos oldalakon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
var.: *flavescens* Gr. et Sch. Az előbbivel hasonló helyeken. Nagy-Enyed, Koncza.
648. *S. banatica* W. et K. Hegyoldalokon, fűves, sziklás helyeken. Vulkán-hegy, Verespatak, Csáklyai-kő. Kecsekő, Kerner. Detonáta, Simonkai.
649. *Succisa pratensis* Mch. Hegyi kaszálókon. Szabaderdő. Monora, Csáklya és Benedek Simonkai.

var.: *hirsuta* Rchb. Fűves hegyoldalokon. Gyulafehérvár, Simonkai.

650. *Dipsacus silvestris* Huds. Út-árkok szélén, parlag helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Drassó.

651. *D. pilosus* L. Berkekben, erdők bozótos helyein. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni.

652. *Cephalaria radiata* Grsb. Napos, fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Nyirmező. Csicsó-Holdvilág, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

653. *C. corniculata* W. et K. Napos, agyagos dombokon. Drassó. Vízakna, Schur. Balázsfalva, Barth.

654. *C. transsilvanica* Schrad. Napos dombokon, szántók szélén. Magyar-Forró, Koncza, Gyulafehérvár, Fuss, Vajasd, Barth.

655. *Knautia arvensis* Cult. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Koncza.

656. *K. silvatica* L. Hegyvidéki erdőkben. Gyulafehérvár, Cserni.

Compositae L.

957. *Bidens cernua* L. Nedves, mocsaras árkokban, patakok, folyók mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

658. *B. tripartita* L. Nedves, mocsaras árkokban, tavak, patakok szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

659. *Arnica montana* L. Magasabb hegyek kaszálóin. Bucsum. Felső-Gárd felett, Baumgarten.

660. *Doronicum pardalianches* L. Magasabb hegyi erdőkben. Verespatak, Bucsum, Vulkánhegy. Csáklyai-kő, Barth.

661. *D. cordifolium* Sternb. Magasabb sziklás, erdős hegyoldalokon. Igenpatak, Intre-Gárd. Felső-Gárd, Barth. Csáklyai-kő, Kecse-kő, Simonkai.

662. *D. hungaricum* Rchb. Cserjés dombokon, hegyoldalokon. Szabaderdő. Bilakhegy, Schur. Balázsfalva, Barth.

663. *Cineraria transsilvanica* Schur. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed.

664. *C. stenophylla* Schur. Hegyi réteken, sziklás erdőkben. Intre-Gárd, Verespatak.

665. *C. Wolffii* Schur. Dombos és hegyi kaszálókon. Nagy-Enyed, Remete, Csáklyai-kő, Fenes.

666. *C. integrifolia* L. Hegyi kaszálókon. Bilakhegy, Oláh-Lapád, Örményszékes.

667. *Senecio fluviatilis* Wallr. Réteken, berkekben, folyók mentén. Maros-Szent-Király, Alsó-Marosváradja. Kisfalud, Haynald.

668. *S. Fuchsii* Gm. Magasabb hegyoldalokon, erdők szélén. Verespatak, Vulkánhegy, Bucsum. Kecse-kő, Simonkai.

669. *S. nemorensis* L. Bokros hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Abrudfalva.

670. *S. Doria* L. Fűves helyeken, folyók mentén. Koncza, Balásfalva, Barth.
671. *S. umbrosus* W. et K. Nedves réteken. Monora.
672. *S. Jakobaea* L. Fűves helyeken, szántók fűves mesgyéin elterjedve. Nagy-Enyed.
673. *S. tennifolius* Jacq. Útak szélén. szántók mesgyéin. Felső-Gáld és Gyulafehérvár, Simonkai. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, valamint Monora, Barth.
674. *S. rupestris* W. K. Mészsziklás hegyoldalokon s azok völgyeiben a patakok mentén. Nagy-Enyed, Nyirmező, Remete, Csáklya. Felső-Gáld, Barth. Mindszent és Kecse-kő, Schur.
675. *S. vernalis* W. K. Réteken, szántókon. Kútfalva.
676. *S. viscosus* L. Kavicsos helyeken, utak kavicsos szélén. Nyirmező, Verespatak.
677. *S. vulgaris* L. Szántókon, kertekben, parlagokon elterjedve. Koncza, Verespatak.
678. *Anthemis tinctoria* L. Napos dombokon, szőlők közötti oldalakon elterjedve. Magyar-Bagó, Nagy-Enyed.
var.: *Fussii* Grsb. Magasabb hegyvidéken. Kecse-kő. Schur.
679. *A. macrantha* Heuff. Magasabb hegyvidéken, erdők szélén, fűves oldalakon. Havas-Gyógy, Bucsum, Verespatak. Vulkán-hegy, Simonkai.
680. *A. Triumfetti* All. Szikár, kavicsos helyeken. Felső-Gáld, Barth.
681. *A. arvensis* L. Útak szélén. Szabaderdő.
var.: *Haynaldi* Janka. Szántókon, utak szélén, parlag helyeken. Nagy-Enyed, Borbánd, Koncza. Vajasd és Gyulafehérvár, Simonkai.
682. *A. ruthenica* MB. Homokos mezőkön, szántókon. Gyulafehérvár, Schur.
683. *A. Cotula* L. Városok, falvak körüli parlagokon, Nagy-Enyed.
684. *Achillea distans* W. K. Hegyvidéken, erdőkben, réteken. Verespatak, Szabaderdő. Detonáta, Simonkai.
685. *A. lanata* Spr. Hegyi réteken. Verespatak.
686. *A. Millefolium* L. Réteken, gyümölcsösökben, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Verespatak, Tövis.
var.: *collina* Beck. Napos dombokon, szikár és szikes hegyeken. Nagy-Enyed, Szabaderdő, Abrudfalva.
687. *A. pannonica* Scheel. Napos, fűves hegyoldalokon. Nyirmező.
688. *A. asplenifolia* Vent. Réteken, árkok mellett. Borbánd.
689. *A. tenuis* Schur. Réteken, hegyoldalokon, fűves helyeken. Koncza, Tótfalud.
690. *A. setacea* W. et K. Homokos és szikes helyeken. Vizakna. Maros-Ujvár, Schur.

691. *Chrysanthemum Leucanthemum* L. Kaszálókon, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Tótfalud, Koncza.
 var.: *Ch. heterophyllum* Will. Sziklás helyeken. Kecskékő,
692. *Ch. montanum* W. Hegyvidékeken, füves helyeken. Csáklya.
693. *Pyrethrum corymbosum* W. Erdőkben, cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.
694. *P. macrophyllum* W. et K. Magasabb hegyoldalakon, erdők szélén. Intre-Gáld. Felső-Gáld, Baumgarten. Zalathna és Abrudbánya, Baumgarten.
695. *Matricaria inodora* L. Parlagokon, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
696. *M. Chamomilla* L. Községek körül, parlag helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 var.: *salina* Schur. Sós helyeken. Vizakna.
697. *Tanacetum vulgare* L. Patakok, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
698. *Artemisia Absinthium* L. Parlagokon, utak mentén, falvak szélén. Nagylak, Koncza.
699. *A. campestris* L. Füves, napos dombokon. Nagy-Enyed, Alvincz, Vizakna. Sárd, Simonkai. Tűr, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.
 var.: *sericea* Fr. Füves helyeken. Vizakna, Schur.
700. *A. pontica* L. Napos, füves dombokon. Nagy-Enyed, Koncza. Bilakhegy, Simonkai. Monora és Balázsfalva, Barth. Vizakna, Fuss.
701. *A. vulgaris* L. Miveletlen helyeken, utak mellett elterjedve. Koncza.
702. *A. salina* Willd. Szikes helyeken. Maros-Ujvár, Schur. Vizakna, Grisebach.
 var.: *pendula* Schur. Szikes helyeken. Koncza. Maros-Ujvár. Schur. Vizakna, Baumgarten. Tűr, Barth.
703. *Carpesium cernuum* L. Árnyas erdők szélén. Balázsfalva, Barth.
704. *Gnaphalium uliginosum* L. Folyók mentén, elöntött helyeken. Koncza.
705. *G. silvaticum* L. Hegyvidék erdeiben. Bucsum.
706. *Gnaphalium Leontopodium* L. Mészsziklákon és azok közötti füves helyeken a remetei és intregáldi szorosokban (La Tyeja és La Tyiné nevű helyen). Felső-Gáld, Baumgarten.
707. *Gn. dioicum* L. Hegyi réteken, legelőkön. Igenpatak, Remete, Bucsum.
708. *Filago canescens* Jord. Szántókon, füves helyeken. Remete.
709. *F. arvensis* L. Köves szántókon, legelőkön elterjedve. Oláh-Lapád, Nagy-Enyed.
710. *F. montana* L. Napos, szikár hegyoldalakon. Tibor, Simonkai. Gyulafehérvár, Schur.

711. *Linosyris vulgaris* Cass. Fűves hegyoldalokon elterjedve. Drassó, Nagy-Enyed.
712. *Galatella canescens* Bgtn. Fűves hegyoldalokon. Buzd, Baumgarten.
713. *Aster alpinus* L. Mészsziklákon, a hegyvidéken. Remete.
714. *A. tinctorius* Wallr. Napos hegyoldalokon. Buzd, Nagy-Enyed. Vizakna, Fuss. Mundra, Schur. Tür, Szász-Csanád Barth.
715. *A. Tripolium* L. Szikes, mocsaras helyeken. Koncza, Drassó, Maros-Újvár.
- Var.: *pannonicus* Jacq. Mocsaras tószélen. Magyar-Bagó.
716. *Solidago Virgaurea* L. Cserjés hegyoldalokon, szőlők közötti fűves helyeken elterjedve. Csombord, Drassó.
717. *Erigeron acre* L. Parlág helyeken, réteken elterjedve. Borberek, Koncza.
718. *E. podolicum* Bess. Hegyvidék napos, sziklás helyein. Detonáta. Vulkánhegy, Simonkai.
719. *E. canadense* L. Martokon, szántók szélén, parlagon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
720. *Bellis perennis* L. Legelőkön. Nagy-Enyeden a Holt-Maros nevű berekben. Gyulafehérvár, Cserni.
721. *Telekia speciosa* Bgtn. Erdős hegyvidék patakjai mentén. Intre-Gáld, Abrudfalva. Csáklyai-kő, Kecsekő, Simonkai.
722. *Inula Helenium* L. Bokros, fűves helyeken. Nagy-Enyed, Monora. Felső-Gáld, Feichtinger. Gyulafehérvár, Cserni.
723. *I. pseudo salicina* Simk (obvallata Kit.) Erdők szélén, fűves helyeken. Nagy-Enyed.
724. *I. hirta* L. Napos dombokon elterjedve. Csombord, Tótfalud, Csáklya, Szabaderdő.
725. *I. cordata* Boiss. Bokros, fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Magyar-Igen.
726. *I. hispida* Schur. Cserjés, napos dombokon. Magyar-Igen, Borbás.
727. *I. germanica* L. Napos hegyoldalokon. Magyar-Bagó, Nagy-Enyed, Magyar-Igen. Gyulafehérvár, Cserni. Berve, Fuss. Csicsó-Holdvilág, Barth.
728. *I. ensifolia* L. Fűves dombokon. Csombord, Nagy-Enyed.
729. *I. Vrabélyiana* Kern. Fűves hegyoldalokon. Magyar-Igen. var.: *Barthiana* Schur. Fűves hegyoldalon. Nagy-Enyed.
730. *I. hybrida* Bgtn. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed. var.: *Csatói* Borb. *supergermanica* × *ensifolia*. Fűves hegyoldalon. Nagy-Enyed.
731. *I. Britanica* L. Fűves helyeken, árkok szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
732. *I. glabra* Bess. Fűves, napos hegyoldalokon. Nagy-Enyed. Csáklyai-kő, Winkler. Bilakhegy, Schur. Gyulafehérvár, Feichtinger.

733. *Pulicaria dysenterica* L. Folyók mentén, mocsarak körül elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Sárd, Simonkai, Fuss. Csicsó-Holdvilág, Szász-Csanád, Monora és Balázsfalva, Barth.

734. *P. vulgaris* Gärtn. Árkok mentén, mocsarak szélén elterjedve, Nagy-Enyed, Koncza, Karácsonfalva.

735. *Eupatorium cannabinum* L. Folyók, patakok, viz-árkok mentén elterjedve. Nagy-Enyed.

736. *Petasites officinalis* Mch. Patakok szélén, forrásos helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

737. *P. albus* Gärtner. Hegyvidéken, patakok mentén, erdők szélén, Szabaderdő, Bucsum.

738. *Tussilago Farfara* L. Folyók, patakok mentén, árkokban, források körül elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

739. *Echinops globifer* Jka. Szőlőkben, árkok mentén, erdők szélén. Gyulafehérvár, Szász-Csanád.

740. *E. commutatus* Juratz. Árkok mentén, erdők szélén. Nagy-Enyed, Koncza. Mihálczfalva, Barth. Monora és Balázsfalva, Barth.

741. *E. ruthenicus* MB. Napos dombokon, szőlők között. Kecskető, Schur.

742. *E. sphaerocephalus* L. Száraz, kavicsos hegyoldalokon, utak szélén. Fel-Enyed, Tótfalud. Gyulafehérvár, Cserni. Monora és Balázsfalva, Barth.

743. *Carlina acaulis* L. Hegyvidékek kaszálóin elterjedve. Remete, Csákyai-kő és Kecskető, Cserni. Csicsó-Holdvilág, Salzer.

var.: *caulescens* Lam. Hegyvidéki füves oldalakon. Szabaderdő.

744. *C. vulgaris* L. Napos, füves hegyoldalokon, dombokon. Drassó, Miriszló, Nyirmező, Verespatak.

745. *C. brevibracteata* Andrae. Erdők szélén, füves helyeken. Nagy-Enyed, Borbás. Tibor, Csákyai-kő, Gyulafehérvár és Bilakhegy, Simonkai. Túr, Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

746. *Xeranthemum annuum* L. Napos, füves dombokon. Tartaria, Alsó-Marosváradsja. Gergelyfája, Fuss. Sárd, Gyulafehérvár, Fuss. Berve, Baumgarten.

747. *X. inapertum* W. et K. Napos, szikár dombokon. Boros-Bocsárd, Fuss. Benedek és Csáklya, Fuss.

748. *Lappa tomentosa* Lam. Parlagokon, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed.

749. *Lappa major* Gärtner. Parlagokon, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

750. *L. minor* Schkuhr. Parlagokon, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

751. *Onopordon Acanthium* L. Parlagokon, utak szélén elterjedve, Nagy-Enyed. Koncza.

752. *Cirsium furiens* Gr. Legelőkön. utak mentén elterjedve. Koncza, Drassó, Fel-Enyed. Gyulafehérvár, Haynald. Vizakna, Baumgarten. Monora, Barth. Ladamos, Freyn.
753. *C. lanceolatum* L. Legelőkön, parlag helyen elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
754. *C. rivulare* L.K. Nedves réteken. Nyirmező.
755. *C. Erisithales* Scp. Hegyoldalokon, hegyi patakok mentén. Remete.
756. *C. oleraceum* L. Hegyvidéki patakok mentén, nedves helyeken. Remete, Verespatak.
757. *C. palustre* L. Hegyvidéki patakok mentén. Bucsum.
758. *C. pannonicum* Gaud. Hegyi kaszálókon, füves helyeken. Nagy-Enyed, Koncza. Kecskető Gyulafehérvár és Bilakhegy, Schur. Monora, Barth.
759. *C. canum* L. Nedves réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
760. *C. arvense* Scp. Vetések között, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
761. *Carduus nutans* L. Lapos, szikár legelőkön. Gyulafehérvár, Cserni.
762. *C. glaucus* Bgtn. Bükkös erdők nyílt, füves helyein. Remete.
763. *C. Personata* Jacq. Patakok mentén, sziklás helyeken a hegyvidéken. Remete, Csáklyai-kő. Verespatak, Vulkánhegy, Simonkai.
764. *C. hamulosus* Ehrh. Napos dombokon és kaszálókon. Nagy-Enyed, Magyar-Igen, Bilakhegy. Vulkánhegy, Baumgarten. Tűr, Barth.
765. *C. acanthoides* L. Legelőkön, parlag helyeken, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
766. *C. crispus* L. Kerítések mellett. burjános helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek, Koncza.
767. *C. candicans* W. et K. Napos, köves hegyoldalokon. Nyirmező, Kecskető, Csáklyai-kő. Tótfalud, Simonkai.
768. *Jurinea transsilvanica* Spr, Füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Koncza. Sárd, Schur. Felső-Marosváradja, Janka. Vizakna, Schur. Csicsó-Holdvilág, Szász-Csanád és Tűr, Barth.
769. *Serratula tinctoria* L. Füves, cserjés helyeken, erdők szélén. Nagy-Enyed, Drassó.
770. *S. radiata* W. et K. Napos, cserjés dombokon. Magyar-Bagó. Vizakna, Schur.
771. *S. heterophylla* Dsf. Dombos kaszálókon. Bilakhegy, Schur.
772. *Carthamus lanatus* L. Napos, szikár dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek, Fel-Enyed. Bilakhegy és Gyulafehérvár, Baumgarten,

773. *Centaurea Jacea* L. Fűves martokon. Maros-Ujvár.
var.: *decipiens* Th. Réteken elterjedve. Magyar-Igen, Nagy-
Enyed, Drassó.
var.: *erucastrifolia* Csató. Levelei a *Brassica elongata*
leveleihez hasonlók. Fűves, bokros hegyoldalon. Nagy-Enyed.
774. *C. pratensis* Th. Réteken, fűves helyeken. Nagy-Enyed.
var.: *Rocheliana* Heuff. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed,
Bilakhegy.
775. *C. austriaca* W. Hegyi réteken. Verespatak, Csáklyai-kő,
Zalathna, Abrudbánya, Vulkánhegy. Csicsó-Holdvilág és Túr, Barth.
776. *C. stenolepis* Kern. Fűves hegyoldalokon, erdők szélén, cser-
jés helyeken. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Abrudfalva. Vizakna, Griesebach.
777. *C. mollis* W. et K. Sziklás, fűves hegyoldalokon. Remete,
Gyulafehérvár, Cserni.
778. *C. axillaris* W. Hegyi réteken, sziklás helyeken. Csáklyai-kő,
Felső-Gáld, Baumgarten. Kecskékő, Schur.
779. *C. stricta* W. et K. Hegyi réteken. Bilakhegy, Buzás-
Bocsárd.
780. *C. Cyanus* L. Vetések között elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
781. *C. spinulosa* Roch. Szántók szélén, szőlők körül elter-
jedve. Nagy-Enyed, Maros-Szentkirály, Koncza.
782. *C. Biebersteinii* DC. Útak, szántók szélén, martokon
elterjedve. Nyirmező, Koncza, Felső-Ujvár.
783. *C. Reichenbachiioides* Schur. Mészsziklás hegyoldalo-
kon. Nyirmező, Kecskékő.
784. *C. trinaeifolia* Heuff. var.: *umbrosa* Simk. Sziklás
hegyeken. Gyulafehérvár, Haynald.
785. *C. atropurpurea* W. et K. Fűves hegyoldalokon. Bilak-
hegy. Csáklyai-kő, Barth. Vizakna, Schur, Túr, Barth.
786. *C. solstitialis* L. Parlag, napos dombokon, utak mentén
elterjedve. Nagy-Enyed. Koncza. Borbánd és Gyulafehérvár, Baum-
garten. Balázsfalva, Barth.
787. *C. calcitrapa* L. Szikár dombokon. Gyulafehérvár, Baum-
garten.
788. *Mulgedium alpinum* L. Magasabb hegyoldalokon, erdők
szélén, patakok mentén. Bucsum.
789. *Sonchus palustris* L. Berkekben, a Maros partján. Nagy-
Enyed.
790. *S. arvensis* L. Útak, Szántók szélein. Nagy-Enyed, Koncza.
Gyulafehérvár, Cserni.
791. *S. asper* L. Patakok partján, mivel helyeken. Koncza.
792. *S. oleraceus* L. Mivel helyeken, kertekben, szőlőkben.
Nagy-Enyed, Koncza.
793. *Lactuca perennis* L. Napos hegyeken. Gyulafehérvár
Cserni.

794. *L. Chaixi* Vill. Berkekben, cserjés helyeken. Nagy-Ényed. Vulkánhegy, Simonkai.
795. *L. quercina* L. Erdőkben. Berve.
796. *L. Scariola* L. Útak mentén, parlag helyeken elterjedve. Nagy-Ényed, Szabaderdő, Koncza.
797. *L. saligna* L. Útak szélén, füves oldalakon. Szabaderdő, Metesd, Koncza.
798. *L. viminea* L. Napos dombokon, szőlők között. Gyulafehérvár, Cserni.
799. *L. Muralis* Fres. Sziklás, bokros helyeken. Nyirmező.
800. *Prenanthes purpurea* L. Magasabb hegyek erdeiben. Bucsum. Vulkánhegy, Baumgarten. Gyulafehérvár, Cserni.
801. *Chondrilla juncea* L. Szántókon, füves dombokon. Nagy-Ényed, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Tótfalud, Simonkai. Vizakna, Fuss. Monora, Túr, Balázsfalva, Barth.
802. *Taraxacum officinale* Wigg. Kaszálókon, füves helyeken elterjedve. Nagy-Ényed, Koncza.
803. *T. corniculatum* Kit. Napos, füves helyeken. Nyirmező. Monora, Barth.
804. *T. paludosum* Sep. Nedves, mocsaras réteken. Szász-Csanád, Fuss. Csicsó-Holdvilág, Monora, Balázsfalva, Barth.
805. *Hieracium boreale* Fr. Erdőkben. Szabaderdő.
806. *H. racemosum* W. et K. Cserjés, erdős dombokon. Bilakhegy, Schur.
807. *H. umbellatum* L. Szőlők között, cserjés helyeken, erdők szélén elterjedve. Nagy-Ényed, Verespatak, Drassó.
808. *H. vulgatum* Fr. Hegyvidéken, erdőkben. Remete.
809. *H. pleiophyllum* Schur. Fenyvesekben. Bucsum, Verespatak, Kerpenyes.
810. *H. murorum* L. Erdőkben. Felső-Gáld, Bucsum.
811. *H. bifidum* Kit. Mészkösziklákön. Remete. Kecskető, Schur.
812. *H. subcaesium* Fr. Hegyvidékek sziklás, erdős helyein. Remete, Tótfalud. Kecskető, Schur. Vulkánhegy, Simonkai.
813. *H. villosum* L. Sziklás hegyoldalokon. Remete. Csáklyai-kő, Barth. Vulkánhegy, Simonkai.
814. *H. praealtum* Vill. Napos, füves dombokon. Benedek, Simonkai.
- var.: *Bauhini* Will. Napos, füves dombokon, erdők szélén, szőlők között. Nagy-Ényed, Hosszutelke, Gergelyfája.
- var.: *magyaricum* N. et P. Füves dombokon és hegyoldalokon. Bilakhegy, Verespatak.
815. *H. cymosum* L. Hegyi legelőkön, kaszálókon. Remete.
816. *H. Nestleri* Vill. Hegyoldalokon, bokros, füves hegyeken. Remete, Csáklyai-kő, Szabaderdő.

817. *H. Vaillantii* Tsh. Napos dombokon. Kecse-kő, Simonkai.
818. *H. poliotrichum* Wimm. Fűves helyeken, a szőlők között. Nagy-Enyed.
819. *H. sabinum* Seb. et M. Erdők szélén, hegyi réteken. Csombord, Verespatak.
820. *H. echioides* Lumn. Fűves dombokon, szőlők között. Alsó-Marosváradsja. Sárd, Simonkai. Vizakna és Mundra, Schur.
821. *H. aurantiacum* L. Magasabb hegyi réteken. Remete, Bucsum, Verespatak. Csáklyai-kő, Barth.
822. *H. pratense* Tsh. Erdei réteken, folyók mentén. Nagy-Enyed, Bucsum. Csicsó-Holdvilág, Barth.
823. *H. subfuscum* Schur. Magasabb hegyek legelőin és erdők tisztásain. Detonáta, Peters. Vulkánhegy, Simonkai.
824. *H. Auricula* L. Fűves hegyoldalokon, legelőkön, erdők szélén. Nagy-Enyed, Felső-Gárd, Hosszutelke, Oláh-Lapád, Fenes.
825. *H. brachiatum* Bert. Napos dombokon. Szász-Csanád.
826. *H. bifurcum* MB. Dombos legelőkön. Koncza, Szász-Csanád.
827. *H. stoloniflorum* W. et K. Dombokon. Szász-Csanád.
828. *H. Pilosella* L. Fűves dombokon, legelőkön, erdők szélén elterjedve. Szabaderdő, Hosszutelke, Kecse-kő, Verespatak.
829. *Crepis paludosa* L. Magasabb hegyvidék patakai mentén, vizenyős réteken. Fenes.
830. *C. biennis* L. Kaszálókon elterjedve. Koncza, Nagy-Enyed, Verespatak, Igenpatak.
 var.: *banatica* Roch. Réteken. Bucsum.
 var.: *iodomeriensis* Bess. Erdők szélén. Szabaderdő.
831. *C. nicaeensis* Balb. Hegyi kaszálókon. Vizakna, Fuss.
832. *C. tectorum* L. Parlagokon, kerítéseknél, szántók szélén. Nagy-Enyed.
833. *C. pulchra* L. Szőlők között, fűves helyeken. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Baumgarten.
834. *C. praemorsa* L. Dombokon, kaszálókon és cserjés helyeken. Nagy-Enyed, Csáklya. Monora, Barth.
835. *C. foetida* L. Fűves dombokon, szőlők között. Borberek.
836. *C. rhoeadifolia* MB. Fűves hegyoldalokon. Tótfalud.
837. *C. setosa* Hall. f. Utak, szántók szélén elterjedve. Alsó-Gárd.
838. *Tragopogon campestre* Bess. Fűves dombokon, Csombord, Koncza. Magyar-Bagó, Barth. Borbánd és Gyulafehérvár, Simonkai. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.
839. *T. orientale* L. Kaszálókon, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
840. *Scorzonera hispanica* L. Fűves hegyoldalokon, szőlők között. Csombord, Nagy-Enyed, Buzás-Bocsárd, Bilakhegy. Sárd és Kecse-kő, Schur. Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

841. *C. austriaca* Willd. Szikár dombokon. Alsó-Marosváradsja, var.: *angustifolia* Rchl. Napos hegyoldalokon. Borberek.
842. *C. humilis* L. Kaszálókon. Gyulafehérvár, Cserni.
843. *C. parvifolia* Jacq. Szikes réteken. Koncza. Tűr, Barth.
844. *C. purpurea* L. Napos dombokon, hegyoldalokon. Magyar-Bagó.
845. *C. rosea* W. et K. Magasabb hegyi réteken. Verespatak.
846. *Podospermum laciniatum* Dc. Fűves helyeken. Koncza. Maros-Ujvár, Schur. Gyulafehérvár és Borbánd, Simonkai. Vizakna, Fuss. Balázsfalva, Barth.
847. *P. Jacquinianum* Koch. Fűves hegyoldalokon, szőlők között. Kútfalva. Bilakhegy, Gyulafehérvár, Janka.
848. *Picris hieracioides* L. Réteken, sánczok szélén. Koncza. var.: *crepioides* Sant. Hegyi réteken. Verespatak. Vulkán-hegy, Simonkai.
849. *Leontodon asper* W. Köves, napos hegyoldalokon, dombokon. Borberek, Koncza, Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Baumgarten. Benedek, Csáklya és Tótfalud, Simonkai. Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.
850. *L. danubialis* Jacq. Hegyi kaszálókon. Verespatak, Tótfalud.
851. *L. hispidus* L. Fűves helyeken, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Oláh-Lapád, Koncza.
852. *L. Taraxaci* L. Legelőkön. Vizakna, Schur.
853. *L. autumnalis* L. Fűves helyeken, útarkok szélén elterjedve. Alvincz, Koncza.
854. *Hypochoeris maculata* L. Hegyi réteken. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Verespatak, Bucsum. Tótfalud, Simonkai. Vizakna, Fuss. Monora és Tűr, Barth.
855. *H. radicata* L. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Verespatak, Bucsum. Tibor, Simonkai. Monora, Barth.
856. *Cichorium Intybus* L. Réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
857. *Aposeris foetida* L. Árnyas erdőkben. Akmár, Fenes. Krakkó, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.
858. *Lampsana communis* L. Sövények mellett, erdei vágásokban elterjedve. Koncza, Nagy-Enyed.

Ambrosiaceae Lk.

859. *Xanthium strumarium* L. Parlag helyeken, utak, kerítések mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
860. *X. spinosum* L. Parlagokon, utak mentén, sovány legelőkön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Campanulaceae Juss.

861. *Adenophora suaveolens* Fisch. Erdők szélén, füves, cserjés helyeken. Magyar-Bagó.

862. *Campanula sibirica* L. Fűves dombokon, szőlők között. Nagy-Enyed, Koncza.
863. *C. divergens* W. Mészsziklás hegyoldalokon. Csáklyai-kő, Kecskékő.
864. *C. Grossekii* Heuff. Napos, cserjés dombokon. Gyulafehérvár, Schur.
865. *C. Cervicaria* L. Hegyi kaszálókon és fűves dombokon. Nagy-Enyed, Krakkó, Bilakhegy.
866. *C. glomerata* L. Hegyi kaszálókon, fűves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Csáklya, Koncza.
867. *C. latifolia* L. Hegyoldalokon, erdők szélén. Gyulafehérvár, Cserni.
868. *C. Trachelium* L. Erdőkben, berkekben, hegyi réteken. Nagy-Enyed, Verespatak, Abrudbánya. Szász-Csanád, Barth.
869. *C. rampunculoides* L. Erdők körül, cserjés helyeken. Kecskékő, Abrudfalva.
870. *C. bononiensis* L. Dombokon, utak martján, szőlők között. Magyar-Igen, Bilakhegy, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Túr, Barth.
var.: *cana* Simonkai. Fűves hegyoldalokon. Bilakhegy, Tótfalud.
871. *C. rotundifolia* L. Sziklás hegyoldalokon. Remete. Gyulafehérvár, Cserni.
var.: *dentata* Schur. Kaszálókon. Vizakna, Schur.
872. *C. consanguinea* Schott. Szikla ropedésekben. Vulkán-hegy, Abrudfalvánál.
var.: *carnica* Schiede. Sziklákön. Vulkán-hegy.
873. *C. persicifolia* L. Cserjés, fűves hegyoldalokon, erdőkben elterjedve. Magyar-Bagó, Nagy-Enyed, Remete.
874. *C. abietina* Grsb. Hegyi réteken, a fenyvesekben. Bucsum, a Detonáta alatt. Muska.
875. *C. carpathica* Jacq. Sziklákön. Kecskékő, Schur.
876. **B** *Rapunculus* L. Erdők körül, cserjés helyeken. Túr, Barth.
877. *C. patula* L. Réteken, fűves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
878. *Pytheuma canescens* W. et K. Napos, szikár hegyoldalokon. Drassó, Nyirmező.
879. *P. tetramerium* Schur. Hegyi kaszálókon, sziklás helyeken. Remete, Verespatak, Abrudfalva, Vulkán-hegy.
880. *P. orbiculare* L. Hegyi réteken, sziklás helyeken. Verespatak, Nyirmező. Csáklyai-kő, Barth. Kecskékő, Schur. Vulkán-hegy Simonkai.

Bicornis L.

881. *Calluna vulgaris* L. Szikár, napos hegyoldalokon. Verespatak, Muska, Abrudbánya és Zalatna, Fuss.

882. *Vaccinium Myrtillus* L. Erdőkben. Szabaderdő, Ponor. Detonáta, Filtsch. Tibor, Simonkai.
883. *V. vitis idaea* L. Magasabb helyeken, erdőkben. Verespatak, Ponor, a Mluha nevű tőzeges tóban, Detonáta körül.
884. *V. Oxycoccus* L. Tőzeges helyeken. Ponor, a Mluha-tóban.
885. *Pyrola rotundifolia* L. Árnyas erdőkben. Szabaderdő.
886. *P. minor* L. Árnyas erdőkben. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.
887. *P. secunda* L. Árnyas erdőkben. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth.
888. *P. uniflora* L. Fenyvesekben. Bucsum, a Detonáta alatt.

Oleaceae Lindl.

889. *Ligustrum vulgare* L. Erdőkben, cserjésekben, gyepükön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
890. *Syringa vulgaris* L. Mészsziplákon. Abrudfalva, Vulkán-hegytől jobbra eső sziklákon. Csáklyai-kő, Pávai.
891. *Fraxinus Ornus* L. Erdőkben. Igenpatak, Borberek. Gyulafehrvár, Reckert. Tótfalud, Simonkai. Zalathna, Filtsch.
892. *F. excelsior* L. Erdőkben. Czelná.

Asclepiadeae Br.

893. *Vincetoxium laxum* Barthl. Erdők szélén, berkekben. Nagy-Enyed.

Apocynaeae Br.

894. *Vinca minor* L. Erdőkben, berkekben. Nagy-Enyed. Túr és Szász-Csanád, Barth.
895. *V. herbacea* W. et K. Fűves dombokon és szőlők között. Nagy-Enyed, Koncza. Túr és Szász-Csanád, Barth.

Gentianaceae Juss.

896. *Gentiana cruciata* L. Fűves dombokon, hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed.
897. *G. pneumonanthe* L. Fűves hegyoldalokon, cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Szabaderdő.
898. *G. asclepiadea* L. Hegyi erdők szélein és kaszálóin elterjedve. Bucsum. Vulkán-hegy és Csáklyai völgy, Simonkai.
899. *G. ciliata* L. Hegyi kaszálókon, erdők, szőlők körül. Nagy-Enyed, Remete.
900. *G. carpathica* Wetts. Hegyi réteken. Remete, Ponor, Verespatak, Vulkánhegy.
901. *Erythraea Lentauium* L. Kaszálókon, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
902. *E. linariaefolia* Lam. Nedves réteken. Maros-Ujvár és Vizakna, Schur.

903. *E. pulchella* Fr. Kaszálókon, füves helyeken. Nagy-Enyed, Drassó, Sárd, Simonkai. Ompolyicza és Vulkán-hegy, Simonkai. Vizakna, Schur. Balászfalva, Barth.

904. *Menyanthes trifoliata* L. Mocsaras, tőzeges réteken. Remete, Abrudfalva, Ponor, Verespatak. Zalathna, Baumgarten. Csicsó-Holdvilág, Salzer.

Convolvulaceae Vent.

905. *Convolvulus sepium* L. Erdők szélén, gyepekön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

906. *C. arvensis* L. Szántókon, parlagokon, kertekben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

907. *Cuscuta lupuliformis* Krock. Berkekben. Maros-Béld.

908. *C. Epilinum* Whe. Lenvetések között. Drassó.

909. *C. europaea* L. Kerítések mellett, patakok szélén, bozotos helyeken. Koncza, Igenpatak.

910. *C. Epithimum* L. Réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Alvincz, Koncza.

911. *C. racemosa* Mart. Lapos dombokon. Nagy-Enyed.

Borragineae Juss.

912. *Heliotropium europaeum* L. Szántókon, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Alvincz. Gyulafehérvár, Barth. Túr és Balászfalva, Barth.

913. *Symphytum officinale* L. Nedves réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

914. *S. cordatum* W. et K. Hegyi erdőkben, patakok körül. Remete, Bucsum.

915. *S. tuberosum* L. Sokros hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Kutfalva.

916. *Anchusa officinalis* L. Parlagokon, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

917. *A. Barrelieri* DC. Mészsziklák lábánál, szikár dombokon. Nyirmező, Csáklyai-kő. Gyulafehérvár, Simonkai. Túr, Barth.

918. *Lycopsis arvensis* L. Szántókon. Gyulafehérvár, Cserni.

919. *Nonnea pulla* DC. Szántóföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

920. *Pulmonaria officinalis* L. Erdőkben, berkekben elterjedve. Nagy-Enyed.

921. *P. rubra* Schott et Kot. Hegyi erdőkben. Intre-Gáld. Vulkánhegy, Kecse-kő, Simonkai.

922. *P. mollissima* Kern. Elterjedve erdőkben, Nagy-Enyed.

923. *Cerinth minor* L. Szántóföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

924. *Echium vulgare* L. Szántókon, utak mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

925. *E. altissimum* Jacq. zikár, Sfüves helyeken. Remete, Schur?
926. *E. rubrum* Jacq. Napos, füves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Bilakhegy, Simonkai. Kis-Ludas, Fuss. Vizakna, Andrae. Monora és Túr, Barth.
927. *Onosma tauricum* Pall. Napos, füves hegyoldalokon. Csombord, Nagy-Enyed. Kecskető, Schur. Gyulafehérvár, Túr és Felső-Gáld, Barth.
928. *O. stellulatum* W. et K. Füves és sziklás hegyoldalokon. Borberek a Vereshegyen és a Zebernik várrom alatti sziklás oldalon.
929. *O. arenarium* W. et K. Szikár dombokon, agyagos helyeken. Koncza. Balázsfalva, Barth.
- var.: *pustulatum* Schur. Szikár dombokon, agyagos helyeken. Felső-Gáld, Janka. Kecskető, Schur.
930. *Lithospermum officinale* L. Cserjés, füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Intre-Gáld. Gyulafehérvár, Cserni. Abrudbánya, Bucsum, Simonkai. Monora, Barth.
931. *L. purpureo-coeruleum* L. Erdők széléin, cserjés helyeken. Csombord. Gyulafehérvár, Cserni. Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.
932. *L. arvense* L. Szántókon, parlagokon elterjedve. Koncza.
933. *Myosotis palustris* L. Nedves réteken, viz-ereknél elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
934. *M. nemorosa* Bess. Erdőkben, árnyas füves úton. Nagy-Enyed.
- var.: *caespitosa* K. F. Schultz. Árnyas, nedves helyeken. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Schur.
935. *M. montana* Bess. Hegyi erdőkben s azok széléin. Igenpatak, Fenes, Kecskető. Csáklyai-kő, Barth. Szász-Csanád, Monora és Balázsfalva, Barth.
936. *M. intermedia* Lk. Füves helyeken elterjedve. Borberek, Koncza.
937. *M. collina* Hoffm. Füves hegyoldalokon. Remete.
938. *M. stricta* Lk. Füves dombokon elterjedve. Kutfalva.
939. *M. sparsiflora* Mik. Berkek, erdők árnyas széléin. Valea Doszulu, Nagy-Enyed.
940. *Cynoglossum officinale* L. Réteken, füves helyeken elterjedve. Koncza.
941. *Omphalodes scorpioides* Schrk. Erdőkben. Balázsfalva.
942. *Echinosperrum Lappula* Lehm. Szántókon, parlag helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
943. *Asperugo procumbens* L. Kerítések mellett. Borberek. Borbánd, Simonkai. Balázsfalva, Barth.

Solanaccae Juss.

944. *Datura Stramonium* L. Parlag helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

945. *Hyoscyamus niger* L. Parlag helyeken, utak mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
946. *Scopolia carniolica* Jacq. Hegyi erdőkben. Remete. Gyulafehérvár, Simonkai.
947. *Lycium vulgare* Dun. Kerítéseknel elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
948. *Atropa Belladonna* L. Erdőkben. Szabaderdő, Bucsum. Csicsó-Holdvilág, Barth.
949. *Physalis Alkekengi* L. Szőlők között, cserjés helyeken. Nagy-Enyed, Drassó. Gyulafehérvár, Cserni, Monora és Balászfalva, Barth.
950. *Solanum Dulcamara* L. Berkekben, sövények mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
951. *S. flavum* Kit. Kerítések mellett. Nagy-Enyed. Borbánd, Cserni.
952. *S. miniatum* Brnh. Kerítések mentén. Gyulafehérvár, Cserni.
953. *S. nigrum* L. Parlag helyeken, kerítések mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Personatae L.

954. *Verbascum phlomoides* L. Útak mentén, parlag helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
955. *V. thapsiforme* Schrad. Erdők szélén, patakok mentén. Gyulafehérvár, Cserni.
956. *V. Thapsus* L. Völgyekben, erdők szélén. Bilak-hegy és Gyulafehérvár, Cserni, Csicsó-Holdvilág, Monora és Balászfalva, Barth.
957. *V. speciosum* Schrad. Fűves dombokon, folyók partján, Alsó-Marosváradja, Koncza.
958. *V. Lychnitis* L. Napos, szikár dombokon elterjedve. Remete, Csáklya, Borberek, Tótfalud.
959. *V. nigrum* L. Hegyi patakok mentén, erdők szélén. Fenes. Bilak-hegy és Zalathna, Simonkai. Abrudbánya és Verespatak, Simonkai. Vizakna, Fuss. Monora, Barth.
960. *V. Hinkei* Friv. Hegyi erdőkben s azok szélein. Verespatak, Fenes. Zalathna, Simonkai. Abrudbánya és Vulkán-hegy, Simonkai.
961. *V. lanatum* Friv. Erdők szélén. Csáklyai-kő és Kecskő, Simonkai. Bucsum, Abrudbánya, Vulkán-hegy és Verespatak, Simonkai.
962. *V. austriacum* Schott. Fűves helyeken, utak mellett elterjedve. Lőrinczréve.
963. *V. phoeniceum* L. Fűves helyeken, utak mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
964. *V. Blattaria* L. Szántókon, utak szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

965. *Scrophularia alata* Gilib. Vizes árkokban. Nyirmező.
966. *S. nodosa* L. Erdők szélén, cserjés helyeken, szántókon elterjedve. Tótfalud, Nagy-Enyed, Vingárd.
967. *S. Scopolii* Hpe. Szántókon, utak mellett. Nagy-Enyed.
968. *S. lasiocaulis* Schur. Mészsziklákon. Nyirmező, Csákllyai-kő. Kecsekő, Simonkai.
var.: *alpina* Heuff. Vulkán-hegyen. Simonkai.
969. *Digitalis ambigua* Murr. Bokros hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Verespatak.
970. *Gratiola officinalis* L. Nedves, füves helyeken, árteres területeken. Nagy-Enyed.
971. *Sinaria intermedia* Schur. Szántókon, utak mentén elterjedve. Felső-Ujvár, Nagy-Enyed, Monora.
972. *L. italica* Frev. Napos dombokon, parlagokon. Alvincz. Bilak-hegy, Schur. Gyulafehérvár, Simonkai.
973. *L. genistifolia* L. Napos dombokon, füves helyeken. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Baumgarten.
974. *L. chloraefolia* L. Füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Borberek. Tótfalud és Sárd, Simonkai. Gyulafehérvár, Simonkai. Talázsfalva, Barth.
975. *L. minor* Dsf. Parlagokon, szántókon. Gyulafehérvár, Cserni.
976. *L. spuria* L. Szántóföldeken. Nagy-Enyed, Koncza.
977. *L. Elatine* L. Ugarokon. Miriszló.
978. *Veronica foliosa* W. et K. Bokros, füves helyeken és dombokon. Nagy-Enyed, Magyar-Igen, Bilakhegy. Tövis, Barth.
979. *V. spicata* L. Kaszálókon, füves helyeken, szőlők között. Vingárd, Nagy-Enyed, Bilakhegy. Kecsekő és Vajasd, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Schur. Balázsfalva, Barth.
var.: *subcanescens* Schur. Napos dombokon. Kecsekő, Schur. Bilakhegy, Baumgarten.
980. *V. orchidea* Cr. Füves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
981. *V. austriaca* L. Napos, füves helyeken és dombokon. Csombord. Borberek, Csákllyai-kő és Szász-Csanád, Barth. Bilakhegy, Schur.
982. *V. Jacquini* Bgtn. Napos, füves dombokon. Zalathna, Baumgarten.
983. *V. Teucrium* L. Füves, napos hegyoldalokon. Csákllyai-kő. Vajasd és Boros-Bocsárd, Simonkai. Bilakhegy, Simonkai.
984. *V. Pseudo-chamaedrys* Jacq. Füves hegyoldalokon, hegyi kaszálókon. Magyar-Sülye, Tótfalud, Koncza, Bilakhegy. Kisfalud és Kecsekő, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Csákllyai-kő és Felső-Gáld, Barth. Monora, Barth.
985. *V. prostrata* L. Réteken, legelőkön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

986. *V. pubicarpa* Simk. Fűves hegyoldalokon. Tótfalud. Szász-Csanád, Barth.
987. *V. officinalis* L. Fenyvesekben. Bucsum.
988. *V. latifolia* L. Magasabb hegyek erdeiben. Remete. Tibor Simonkai. Csáklyai-kő, Barth. Detonata, Simonkai.
989. *V. Chamaedrys* L. Kaszálókon, cserjés helyeken elterjedve. Igenpatak.
990. *V. montana* L. Hegyi erdőkben. Gyulafehérvár, Cserni.
991. *V. scutellata* L. Mocsaras, nedves helyeken. Alvincz, Verespatak. Gyulafehérvár, Cserni. Balázsfalva és Vizakna, Barth.
992. *V. Beccabunga* L. Vizerekben, elöntött helyeken. Alvincz. Valea-Doszului. Csáklyai-kő völgye, Simonkai. Szász-Csanád, Barth.
993. *V. Anagallis* L. Forrásoknál, vizerek mentén elterjedve. Nagy-Enyed.
994. *V. anagalloides* Guss. Mocsaras helyeken. Nagy-Enyed.
995. *V. serpyllifolia* L, Kaszálókon, erdőkben. Drassó, Felső-Gáld.
996. *V. verna* L. Napos, porondos dombokon, hegyoldalokon. Boros-Bocsárd. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Fuss.
997. *V. arvensis* L. Fűves helyeken, szőlők között, utak mentén. Alvincz, Kutfalva.
998. *V. triphyllus* L. Szántókon. Koncza. Gyulafehérvár, Cserni.
999. *V. praecox* All. Szántókon, napos dombokon. Borbánd, Simonkai, Csicsó-Holdvilág és Monora, Barth.
1000. *V. persica* Poir. Kertekben, szántókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza,
1001. *V. polita* Fr. Szántókon, kertekben, mivelt helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1002. *V. hederæfolia* L. Mivelt helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1003. *Limosella aquatica* L. Folyók, tavak mentén, árteres helyeken. Vizakna, Fuss.
1004. *Odontites serotina* Rchb. Fűves helyeken. Vizakna.
1005. *O. lutea* L. Fűves dombokon. Drassó. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Fuss.
1006. *Euphrasia Rostkeviana* Hayn. Hegyi kaszálókon, fűves helyeken elterjedve. Verespatak, Bilakhegy, Felső-Gáld, Nagy-Enyed.
1007. *E. stricta* Host. Sziklás helyeken, Felső Gáld.
1008. *E. salisburgensis* Funck. Magasabb hegyeken, sziklás helyeken. Felső-Gáld, Baumgarten. Vulkánhegy, Simonkai.
1009. *Rhinantus major* Ehrh. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Felgyógy, Csáklya, Koncza.
1010. *R. minor* Ehrh. Hegyi kaszálókon. Alvincz, Vingárd, Havasgyógy, Szabaderdő.

1011. *R. alpinus* Bgtn. Magasabb hegyek sziklás helyein. Csáklyai-kő.
1012. *Pedicularis palustris* L. Nedves réteken. Nyirmező. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Fuss.
1013. *P. campestris* Grsb. Schenk. Hegyi kaszálókon. Magyar-Lapád, Felső-Gáld, Fenes, Verespatak, Remete. Csáklyai-kő és Kecsekő, Schur. Zalathna és Verespatak, Fuss. Vulkánhegy, Simonkai.
1014. *P. carpatica* Andrae. Hegyi réteken, mészsziklák lábánál. Felgyógy.
1015. *P. verticillata* L. Vulkánhegy tetején.
1016. *Melampyrum cristatum* L. Erdők szélén, füves hegyoldalakon. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Borberek. Felső-Gáld, Barth. Vajasd, Borbánd, Boros-Bocsárd, Csáklyai-kő, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Fuss.
1017. *M. arvense* L. Szántókon, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Csombord, Magyar-Igen, Borberek, Koncza.
1018. *M. pseudo barbatum* Schur. Füves, napos dombokon. Nagy-Enyed, Alsó-Gáld, Ohába.
1019. *M. Bihariense* Kern. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed. Szabaderdő.
1020. *M. commutatum* Tsch. Hegyvidékek cserjés, erdős helyein. Nagy-Enyed, Barth. Gyulafehérvár, Cserni. Csáklyai és krakkói völgy, Simonkai.
1021. *M. saxuosum* Bgtn. Fenyvesekben. Verespatak.
- Orobancheae* Rich.
1022. *Orobanche purpurea* Jacq. Napos dombokon, hegyi legelőkön. Sárd és Kecsekő, Simonkai.
1023. *O. arenaria* Borkh. Szikár, napos dombokon. Alsó-Marosváradja.
1024. *O. ramosa* L. Törökbuza földeken. Koncza. Bilakhegy és Gyulafehérvár, Cserni. Balázsfalva, Barth.
1025. *O. cruenta* Bert. Réteken. Maros-Szentkirály.
1026. *O. caryophyllacea* Smitt. Füves helyeken. Csáklyai-kő.
1027. *O. Epithymum* DC. Füves helyeken. Nagy-Enyed. Csombord.
1028. *O. major* L. Szántókon. Koncza. Gyulafehérvár, Simonkai. Vizakna, Schur.
1029. *O. lutea* Bgtn. Füves helyeken. Nagy-Enyed, Vajasd és Bilakhegy, Simonkai. Borbánd és Gyulafehérvár, Simonkai. Balázsfalva, Barth.
1030. *O. flava* Mart. Hegyvidékek nedves, árnyas helyein. Vulkánhegy.
1031. *Lathraea Squamaria* L. Bükk erdőkben. Csicsó-Hodl-világ, Barth.

Verbenaceae Juss.

1032. *Verbena officinalis* L. Fűves helyeken, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Labiatae Juss.

1033. *Teucrium Botrys* L. Napos, kövecses dombokon. Gyulafehérvár és Bilakhegy, Cserni.

1034. *T. Chamaedrys* L. Napos, szikár dombokon és réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1035. *T. montanum* L. Napos, szikár dombokon. Koncza. Vulkánhegy, Simonkai.

1036. *T. prostratum* Schur. Napos, szikár és köves dombokon. Intre-Gárd. Alsó-Marosváradja és Gyulafehérvár, Reckert. Szász-Csanád és Balázsfalva, Barth.

1037. *Ajuga Laxmanni* L. Fűves dombokon. Koncza. Bilakhegy, Simonkai. Kecskékő, Schur. Gyulafehérvár, Baumgarten. Berve, Fuss.

1038. *A. reptans* L. Kaszálókön, gyümölcsösökben, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1039. *A. genevensis* L. Erdők szélein. Nagy-Enyed, Pojana.

1040. *A. Chamaepitys* L. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1041. *Salvia glutinosa* L. Hegyi erdőkben s azok szélein elterjedve. Nagy-Enyed, Bucsum.

1042. *S. austriaca* Jacq. Réteken elterjedve. Nagy-Enyed. Koncza. Borbánd és Gyulafehérvár, Simonkai. Szász-Csanád, Barth.

1043. *S. pratensis* L. Fűves helyeken és dombokon elterjedve. Borberek, Koncza.

1044. *S. transsilvanica* Schur. Fűves, napos dombokon. Nagy-Enyed. Vizakna, Andrae. Balázsfalva, Barth.

1045. *S. nemorosa* L. Réteken, legelőkön elterjedve. Nagy-Enyed, Tövis, Koncza.

1046. *S. nutans* L. Napos dombokon. Magyar-Sülye, Tóhát, Ohába. Balázsfalva, Barth.

1047. *S. verticillata* L. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1048. *Scutellaria lupulina* L. Fűves, napos hegyoldalokon Magyar-Bagó.

1049. *S. altissima* L. Berkekben, cserjés hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Balázsfalva. Csákyai-kő és Gyulafehérvár, Simonkai. Monora, Barth.

1050. *S. galericulata* L. Nedves árkokban, tavak és mocsarak szélén elterjedve, Simonkai szerint.

1051. *S. hastifolia* L. Erdőkben, szántókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1052. *Prunella grandiflora* L. Fűves helyeken, cserjés hegyoldalakon. Bilakhegy, Remete, Csáklyai-kő.
1053. *P. vulgaris* L. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1054. *P. laciniata* L. Cserjés, fűves helyeken. Csáklyai-kő völgye, Simonkai.
1055. *P. alba* Pall. Fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1056. *Melittis melissophyllum* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.
1057. *Lamium album* L. Kertekben, gyepükön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1058. *L. maculatum* L. Erdőkben, berkekben, cserjés helyeken, sövények mellett elterjedve. Nagy-Enyed.
1059. *L. purpureum* L. Szőlőkben, kertekben, mivelt helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1060. *L. amplexicaule* L. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed.
1061. *Galeobdolon luteum* Huds. Erdős helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.
1062. *Galeopsis pubescens* Bess. Kertekben, erdők széléin. Koncza. Vulkánhegy, Simonkai.
1063. *G. versicolor* Curt. Folyók partján. Alsó-Marosváradjja.
1064. *G. Tetrahit* L. Hegyi réteken. Verespatak.
1065. *G. Ladanum* L. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed.
1066. *G. canescens* Schult. Szántókon. Koncza.
1067. *Betonica officinalis* L. Kaszálókön, hegyi réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Zalathna, Bilakhegy.
1068. *Stachys alpina* L. Hegyi erdőkben. Intre-Gáld. Csáklyai-kő, Barth. Kecsekő, Schur. Vulkánhegy, Simonkai.
1069. *S. germanica* L. Útak mentén, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.
1070. *S. silvatica* L. Erdőkben elterjedve. Magyar-Igen.
1071. *S. palustris* L. Nedves szántókon, vizárok szélén elterjedve. Tövis, Koncza.
1072. *S. annua* L. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1073. *S. recta* L. Napos, fűves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek, Alvincz.
- var.: *glabrata* Simk. Csáklyai-kő, Simonkai.
1074. *Leonurus Cardiaca* L. Sövények mellett, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1075. *Chaiturus Marrubiastrum* L. Szántókon, parlagokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1076. *Phlomis tuberosa* L. Fűves hegyoldalakon, erdők szélén. Nagy-Enyed, Magyar-Igen, Spring. Gyulafehérvár, Fuss. Vizakna, Andrae.

1077. *Ballotta nigra* L. Parlagokon, sövények körül elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1078. *Marrubium vulgare* L. Parlagokon, falvak körül. Felső-Gáld, Borberek, Koncza, Nyirmező, Lőrinczréve. Borbánd, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Balázsfalva, Barth.
1079. *M. remotum* Kit. Parlagokon. Borbánd. Vajasd, Barth.
1080. *M. peregrinum* L. Fűves, száraz dombokon, legelőkön. Sósptak. Borbánd, Simonkai.
1081. *Sideritis montana* L. Napos, fűves dombokon. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Baumgarten. Kis-Ludas, Fuss. Balázsfalva és Monora, Barth.
1082. *Nepeta pannonica* Jacq. Útak mentén, fűves oldalon, erdők szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek, Bilakhegy.
1083. *N. Cataria* L. Útak mellett, parlagokon elterjedve. Nyirmező, Felső-Gáld.
1084. *Glechoma hederacea* L. Kertekben, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1085. *G. hirsuta* W. et K. Erdős, cserjés helyeken. Fenes, Igenptak.
1086. *Melissa officinalis* L. Gyulafehérvár, Cserni.
1087. *Clinopodium vulgare* L. Szőlők között, cserjés dombokon elterjedve. Kútfalva.
1088. *Calamintha intermedia* Bgtn. Cserjés hegyoldalokon. Valea-Doszuluj. Csicsó-Holdvilág, Barth. Szász-Csanád és Monora Barth.
1089. *C. patavina* Host. Napos, sziklás oldalakon. Kecsekő, Schur.
1090. *C. hungarica* Simk. Mészsziklákon. Kecsekő, Nyirmező, Csákyai-kő. Felső-Gáld, Barth. Vulkánhegy, Simonkai.
1091. *C. Acinos* L. Szántókon, köves dombokon. Alsó-Gáld, Tótfalud, Koncza.
1092. *Origanum vulgare* L. Fűves helyeken, cserjés hegyoldalokon elterjedve. Intregáld, Koncza.
1093. *Thymus comosus* Heuff. Sziklákon, kavicsos hegyoldalokon. Nyirmező, Veresptak.
1094. *Th. transsilvanicus* Schur. Sziklákon. Csákyai-kő, Borberek, Zebernik várron melletti sziklafalon, Nyirmező.
1095. *Th. montanus* W. et K. Fűves helyeken, patakok partján, cserjés hegyoldalokon. Koncza. Kecsekő, Schur.
1096. *Th. marginatus* A. Kerner. Sziklás hegyeken. Bucsum a Detonátán.
1097. *Th. glabrescens* W. Hegyi réteken. Nagy-Enyed, Buzás-Bocsárd.
1098. *Th. dacicus* Borb. Hegyi legelőkön. Bucsum, Muska.
1099. *Th. languinosus* Mill. Kavicsos, fűves hegyoldalokon. Bilakhegy, Remeténél.

1100. *Th. collinus* MB. Legelőkön, napos, füves hegyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Vizakna, Intre-Gáld, Remete, Koncza, Muska.
1101. *Th. Marschallianus* W. Hegyi szántókon. Maros-Szentkirály.
1102. *Th. Borbásii* H. Br. Füves hegyoldalokon. Metesd.
1103. *Th. Porcii* Borb. Hegyi réteken. Ozd.
1104. *Th. austriacus* Brnh. Napos dombokon, sziklás hegyoldalokon. Bilakhegy, Simonkai.
1105. *Mentha silvestris* L. Patakok mellett. Nagy-Enyed, Koncza.
var.: *candicans* Cr. Patakok mentén. Gyulafehérvár, Simonkai.
var.: *Marisensis* Simonkai. Folyók mentén. Gyulafehérvár, Simonkai.
1106. *M. Wierzbizkiana* Opitz. Patakok mentén, utak szélén. Nagy-Enyed, Szabaderdő, Felső-Gáld, Csombord, Válea Doszuluj.
1107. *M. cuspidata* Opitz. Patakok mentén. Metesd, Bucsum.
1108. *M. aquatica* L. Mocsaras helyeken, vizes árkokban elterjedve. Koncza, Tövis. Gyulafehérvár, Simonkai. Vizakna, Fuss. Balázsfalva, Barth.
var.: *hirsuta* L. Mocsaras helyeken. Gyulafehérvár, Haynald.
1109. *M. reversa* Roch. Nedves és sátés helyeken. Nagy-Enyed, Vingárd.
1110. *M. verticillata* Hoff. var.: *pleiotricha* Borbás. Szántók szélén. Nagy-Enyed.
1111. *M. stenotricha* Borb. Patak partján. Nagy-Enyed.
1112. *M. subincana* H. Braun. Patak partján. Igenpatak.
1113. *M. arvensis* L. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed.
1114. *M. austriaca* Jacq. Nedves réteken. Nagy-Enyed.
1115. *M. Pulegium* L. Nedves helyeken, árkok szélén. Nagy-Enyed, Koncza.
1116. *Lycopus exaltatus* L. Mocsaras helyeken, vizárkok mentén. Nagy-Enyed, Monora.
1117. *L. europaeus* L. Árkok szélén, mocsaras helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Lentibulariaceae Rich.

1118. *Utricularia vulgaris* L. Tavakban, mocsarakban, tőzeges helyeken. Tövis, Verespatak, Teuszék nevű tóban. Balázsfalva, Barth. Vizakna, Schur.

Primulaceae Vent.

1119. *Lysimachia vulgaris* L. Réteken, árkoknál, mocsaraknál elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek, Vingárd, Tartaria.
1120. *L. punctata* L. Berkekben, erdőkben. Nagy-Enyed, Borberek.
1121. *L. verticillata* MB. Dombokon. Kis-Akna.

1122. *L. numularia* L. Berkekben, gyümölcsösökben, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.
1123. *Anagallis coerulea* L. Szántókon, füves helyeken elterjedve. Koncza.
1124. *A. arvensis* L. Szántókon, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1125. *Centunculus minimus* L. Hegyes erdei utak füves szélein. Gyulafehérvár, Cserni.
1126. *Cortusa pubens* Schott. Magas, sziklás hegyoldalokon. Detonáta, Fuss.
1127. *Primula carpathica* Grsb. Hegyi réteken. Verespatak. Abrudbánya, Fuss.
1128. *P. acaulis* L. Erdős, füves hegyoldalokon. Zalathna, Valea Doszuluj.
1129. *P. officinalis* L. Réteken, gyümölcsösökben, cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.
1130. *P. suaveolens* Bert. Mészsziklás-hegyi réteken és legelőkön. Csáklyai-kő, Igenpatak, Intre-Gáld. Vulkánhegy, Simonkai.

Globularicae Camb.

1131. *Globularia Willkommii* Ny m. Füves hegyoldalokon. Magyar-Bagó. Gyulafehérvár, Cserni.

Plumbagincae Vent.

1132. *Statice Gmelini* W. Szikes és sós helyeken. Megyerék, Koncza, Drassó, Vizakna, Baumgarten. Maros-Ujvár, Schur.
1133. *S. tatarica* L. Napos dombokon. Gyulafehérvár és Vizakna, Fuss.

Plantagineae Vent.

1134. *Plantago maritima* L. Szikes réteken. Koncza. Tűr, Barth. Vizakna, Schur.
1135. *P. lanceolata* L. Réteken, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1136. *P. elata* Schur. Televényes réteken. Nagy-Enyed.
1137. *P. eriophora* Hoffg. Napos dombokon. Maros-Ujvár, Schur. Mundra és Vizakna, Schur.
1138. *P. sericea* W. K. Agyagos, szikár oldalakon. Alsó-Maros-Váradja.
1139. *P. Tabernaemontani* Bgtn. Szikes réteken. Drassó. Tűr, Barth. Vizakna, Schur.
1140. *P. media* L. Mezőkön, utak mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1141. *P. major* L. Szántóföldeken, utak szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Kutfalva, Koncza, Maros-Gombás.

Amarantaceae Br.

1142. *Amarantus retroflexus* L. Szántókon, kertekben, mivel helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1143. *A. commutatus* Kern. Kertekben, mivel helyeken. Nagy-Enyed, Nyirmező.
1144. *A. oleraceus* L. Miveletlen helyeken. Túr, elvadulva.
1145. *Polycneum arvense* L. Porondos helyeken. Koncza, Vizakna. Balázsfalva, Barth.
1146. *P. majus* A. Br. Száraz dombokon, szántókon. Nagy-Enyed, Balázsfalva, Barth.

Chenopodiaceae Br.

1147. *Blitum virgatum* L. Erdőkben, berkekben. Csombord.
1148. *Chenopodium Bonus Henricus* L. Miveletlen helyeken, házak mellett elterjedve. Csáklya, Koncza.
1149. *Ch. hybridum* L. Törökbuza földeken, mivel helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1150. *Ch. urbicum* L. Miveletlen helyeken, keéitések mellett. Balázsfalva.
1151. *Ch. murale* L. Kerítések mellett. Maros-Ujvár.
1152. *Ch. opulifolium* L. Útak szélén, kerítések mellett. Maros-Ujvár.
1153. *Ch. album* L. Szántókon. kertekben, mivel helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Maros-Ujvár.
1154. *Ch. glaucum* L. Porondos helyeken, folyók partján, Nagy-Enyed, M.-Kapud, Koncza.
1155. *Ch. Vulvaria* L. Parlagokon, házak, kerítések mellett elterjedve. Koncza.
1156. *Ch. polyspermum* L. Szántókon, kertekben. mivel helyeken. Nagy-Enyed.
1157. *Ch. Botrys* L. Folyók porondos partján. Nagy-Enyed, M.-Kapud. Balázsfalva, Barth. Gyulafehérvár, Cserni.
1158. *Ch. botryoides* Sm. Árteres, szikes helyeken. Vizakna, Baumgarten.
1159. *Kochia scoparia* Schrad. Szántókon, miveletlen helyeken. Túr, Kutfalva, Drassó.
1160. *K. prostrata* Schrad. Napos dombokon. Vizakna, Baumgarten.
1161. *K. arenaria* Rth. Homokos hegyeken. Vizakna, Sigerus.
1162. *Atriplex nitens* Schk. Kerítések mellett, miveletlen helyeken. Koncza.
1163. *A. patula* L. Füves dombokon, szántók szélén. Nagy-Enyed, Maros-Ujvár.
1164. *A. tatarica* L. Útak szélén. Nagy-Enyed.
1165. *A. oblongifolia* W. et K. Parlag helyeken. Vizakna.

1166. *A. microsperma* W. et K. Nádasok, árkok szélén, Nagy-Drassó, Koncza. Maros-Ujvár, Schur. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Baumgarten.

1167. *A. laciniata* L. Miveletlen helyeken, falvak szélén. Koncza. Nagy-Enyed.

1168. *A. rosea* L. Miveletlen helyeken, kerítések mellett. Nagy-Enyed, Kutfalva, Koncza.

1169. *Salicornia herbacea* L. Szikes, nedves helyeken. Drassó. Maros-Ujvár, Schur. Tür, Barth. Vizakna, Baumgarten.

1170. *Suaeda salinaria* Schur. Szikes, nedves helyeken. Drassó. Maros-Ujvár, Janka. Vizakna, Baumgarten.

1171. *Salsola Kali* L. Fűves, napos dombokon. Nagy-Enyed. Csicsó-Holdvilág, Barth. Monora és Balázsfalva, Barth.

Polygonaceae Juss.

1172. *Rumex Hydrolapathum* Huds. Folyók mellett, álló vizekben. Gyulafehérvár, Cserni.

1173. *Rumex aquaticus* L. Útak szélén. Bucsum.

1174. *R. Patientia* L. Miveletlen helyeken, kerítések mellett. Nagy-Enyed, Koncza.

1175. *R. crispus* L. Útak, szántók szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Drassó.

1176. *R. obtusifolius* E. Fűves, nedves helyeken. Koncza.

1177. *R. erubescens* Simk. Árkok szélén. Tövis.

1178. *R. silvestris* Wallr. Útak szélén. Nagy-Enyed.

1179. *R. nemorosus* Schrad. Útak szélén, erdőkben. N.-Enyed.

1180. *R. conglomeratus* Murr. Nedves réteken, kerítések mellett. Nagy-Enyed, Szabaderdő.

1181. *R. pulcher* L. Útak szélén Ompolyicza. Vizakna, Fuss.

1182. *R. palustris* L. Nedves, mocsaras helyeken. Nagy-Enyed. Vajasad, Simonkai. Gyulafehérvár és Kisfalud, Cserni.

1183. *R. maritimus* L. Állóvizekben, tavakban. Nagy-Enyed, Kutfalva. Vizakna, Fuss. Balázsfalva, Barth.

1184. *R. Acetosa* L. Réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Bucsum, Koncza.

1185. *R. Acetosella* L. Fűves helyeken elterjedve. Valea Doszuluj, Szabaderdő.

1186. *Polygonum dumetorum* L. Berkekben, cserjés helyeken. Nagy-Enyed.

1187. *P. Convolvulus* L. Szántókon elterjedve. Nagy-Enyed.

1188. *P. Bistorta* L. Hegyi kaszálókon. Nyirmező.

1189. *P. amphibium* L. Állóvizekben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Verespaták.

1190. *P. lapathifolium* L. Útak, árkok szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1191. *P. Persicaria* L. Folyók árkok szélén elterjedve. Magyar-Kapud.
1192. *P. Hydropiper* L. Patakok, árkok szélén elterjedve. Koncza.
1193. *P. minus* Huds. Erdős, árnyas helyeken. Nagy-Enyed.
1194. *P. patulum* M B. Homokos mezőkön. Gyulafehérvár, Janka.
1195. *P. aviculare* L. Fűves udvarokon, úton elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Thymelaeae Juss.

1196. *Daphne Mezereum* L. Erdőkben, bokros helyeken. Nagy-Enyed, Bucsum.
1197. *Lygia Passerina* L. Szántókon. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Felső-Marosváradsja, Janka. Benedk és Csáklya, Simonkai.

Santalaceae Br.

1198. *Thesium intermedium* Schrad. Fűves hegyoldalon. Borberek, Remete, Koncza. Gyulafehérvár, Cserni. Csáklya, Bilak-hegy, Verespatak, Simonkai. Balázsfalva, Barth.
1199. *Th. diffusum* Andr. Fűves, napos dombokon. Gyulafehérvár, Haynald.
1200. *Th. ramosum* Hayn. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed.

Aristolochiaceae E.

1201. *Asarum europaeum* L. Erdőkben, Csáklya.
1202. *Aristolochia Clematitis* L. Szántókon, kertekben, mivelt helyeken. Nagy-Enyed, Koncza.
1203. *A. pallida* W. Napos, sziklás, cserjés hegyoldalokon. Csáklyai-kő, Simonkai. Bilakhegy és Felső-Gáld, Baumgarten.

Empetraceae D. Don.

1204. *Empetrum nigrum* L. Mluha nevű tőzeges tóban. Ponor.

Euphorbiaceae A. Juss.

1205. *Mercurialis perennis* L. Hegyoldalokon, erdőkben. Csáklya.
1206. *M. ovata* Sternb. Sziklás, fűves hegyoldalokon. Nyirmező, Kecsekő és Bilakhegy, Simonkai.
1207. *Euphorbia palustris* L. Folyók, mocsarak szélén. Gyulafehérvár, Cserni.
1208. *E. polychroma* Kern. Berkek, erdők szélén. Nagy-Enyed.
1209. *E. angulata* Jacq. Cserjés helyeken, erdők szélén. Bilak-hegy. Gyulafehérvár, Cserni.
1210. *E. carniolica* Jacq. Magasabb hegyeken, árnyas, televényes helyeken. Bucsum, a Detonáta alatt.

1211. *E. villosa* W. et K. Szántókon, füves, cserjés helyeken. Nagy-Enyed.
1212. *E. platyphylla* L. Szántókon, miveletlen helyeken elterjedve. Koncza, Bucsum.
1213. *E. stricta* L. Útak szélén. Nagy-Enyed.
1214. *E. helioscapia* L. Útak szélén, ugarokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1215. *E. amygdaloides* L. Erdőkben, cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.
1216. *E. lucida* W. et K. Nedves réteken. Maros-Szentkirály.
1217. *E. incana* Schur. Berkekben, szőlőkben, folyók partján. Kútfalva, Koncza.
1218. *E. virgata* W. K. Réteken. Magyar-Igen, Koncza. Vizakna, Simonkai. Vajasd, Borbánd, Kisfalud, Gyulafehérvár, Felső-Maros-Váradja, Simonkai.
1219. *E. esula* L. Szántóföldeken, ugarokon. Nagy-Enyed, Koncza.
1220. *E. paradoxa* Schur. Szántókon. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Simonkai.
1221. *E. cyparissias* L. Legelőkön, miveletlen helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1222. *E. gerardiana* Jacq. Napos, szikár dombokon. Bilakhegy. Gyulafehérvárnál, Cserni. Balázsfalva, Baumgarten. Monora és Túr, Barth.
1223. *E. agraria* MB. Napos dombokon, szőlők szélén. Sárd, Oláh-Lapád, Bilakhegy. Balázsfalva, Barth.
1224. *E. transsilvanica* Schur. Füves hegyoldalokon. Koncza. Balázsfalva, Barth.
- var.: Csatói Simk. Szikár, omlásos hegyoldalon. Koncza.
1225. *E. falcata* L. Szántóföldeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
- var.: *acuminata* Lam. Szántóföldeken. Benedek, Simonkai.
1226. *E. exigua* L. Szántókon, Simonkai szerint.

Urticaceae E.

1227. *Urtica dioica* L. Útak szélén, parlagokon, erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Magyar-Igen.
1228. *U. urens* L. Miveletlen helyeken, kerítések mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Verespatak.
1229. *Parietaria erecta* M. K. Berkekben, árnyas erdőkben. Sárd, Intre-Gáld. Csáklyai-kő és Vulkánhegy, Simonkai.

Cannabinae L.

1230. *Humulus lupulus* L. Kerítések mellett elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1231. *Cannabis sativa* L. Szántókon elvadulva. Remete.

Ulmaceae Mirb.

1232. *Ulmus montana* With. Hegyoldalokon, udvarokon, Verespatak, Ponor, szolcsvai határ szőlen.
 1233. *U. campestris* L. Erdőkben, berkekben, szőlőkben. Borberek, Koneza.
 1234. *U. glabra* Mill. Erdőkben. Gyulafehérvár, Simonkai.
 1235. *U. pedunculata* Foug. Erdőkben, berkekben. Alvincz.

Cupuliferae Rich.

1236. *Fagus silvatica* L. Összefüggő erdőket alkot. Szabad-erdő, Bucsum, Intre-Gáld.
 1237. *Quercus pedunculata* Ehrh. Rokon fajaival összefüggő erdőket alkot. Nagy-Enyed, Borberek.
 var.: *obconicifera* Borb. et Csató. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 var.: *patellulata* Vuk. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 var.: *pubipes* Borb. et Csató. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 var.: *longiloba* Läsch. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 1238. *Qu. malacophylla* Schur. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 var.: *asterotricha* Borb. et Csató. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 1239. *Qu. brevipes* Heuff. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 var.: *trichopoda* Borb. et Csató. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 1240. *Qu. australis* Heuff. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 var.: *microtricha* Borb. et Csató. Erdőkben. Nagy-Enyed.
 1241. *Qu. borealis* Heuff. var.: *robustissima* Simk. Berkekben, erdőben. Nagy-Enyed.
 1242. *Qu. sessiliflora* Slsb. Rokon fajaival erdőket alkot. Nagy-Enyed, Boros-Bocsárd, Székás-Preszáka.
 var.: *bullata* Dc. Erdőkben. Ompolyicza.
 var.: *Szovicsii* Dc. Erdőkben. Kecskekő alján, Nagy-Enyed.
 var.: *Welandii* Heuff. Erdőkben. Kecskekő, Benedek, Simonkai, Csáklya és Boros-Bocsárd, Simonkai. Bilakhegy, Schur.
 1243. *Qu. aurea* Wzb. Erdőkben. Nagy-Enyed, Vizakna. Kecskekő alján.
 1244. *Qu. Csatói* Borb. Erdőkben. Nagy-Enyed, Magyar-Bagó.
 1245. *Qu. languinosa* Lam. Erdőkben. Csombord, Borberek, Berve.
 var.: *acutiloba* Borb. Erdőkben. Kecskekő alján.
 var.: *undabunda* Borb. et Csató. Erdőkben. Csombord.
 1246. *Qu. Tommasinii* Ky. Erdőkben. Csombord.
 1247. *Qu. erythrolepis* Vuk. Erdőkben. Borberek.
 1248. *Qu. Cerris* L. Erdőkben. Oláh-Lapád.
 1249. *Qu. austriaca* Will. Erdőkben. Nagy-Enyed, Borberek. Kecskekő és Bilakhegy, Schur. Csáklyai-kő, Fuss.
 1250. *Carpinus Betulus* L. Lomberdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.

1251. *Corylus Avellana* L. Erdőkben, cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed.

Salicinae Rich.

1252. *Populus alba* L. Folyók mentén, berkekben. Nagy-Enyed, Alvincz. Gyulafehérvár, Cserni.

1253. *P. canescens* Kit. Folyók mentén. Nagy-Enyed, Borberek.

1254. *P. tremula* L. Hegyvidékek erdeiben. Szabaderdő, Borberek.

1255. *P. nigra* L. Folyók mentén, berkekben elterjedve. Nagy-Enyed, Tövis.

1256. *Salix cuspidata* Schultz. Patakok partján. Igenpatak.

1257. *S. fragilis* L. Folyók partján, kerítések, rétek körül elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1258. *S. excelsior* Host. Patakok partján. Igenpatak.

1259. *S. alba* L. Folyók mentén, berkekben, kerítéseknel elterjedve. Nagy-Enyed, Igenpatak, Koncza.

1260. *S. triandra* L. Folyók mellett, berkekben elterjedve. Nagy-Enyed, Tövis.

1261. *S. purpurea* L. Folyók, patakok mentén, berkekben elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek, Fenes.

1262. *S. viminalis* L. Folyók partján, berkekben. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár és Borbánd, Cserni. Balázsfalva, Barth.

1263. *S. caprea* L. Hegyvidékek erdeiben. Kecsekő, Akmár, Bucsum, Verespatak.

1264. *S. silesiaca* W. Hegyvidékek erdős hegyoldalain. Abrudfalva, Verespatak, Fenes, Bucsum.

1265. *S. cinerea* L. Nedves réteken, patakok mentén. Nagy-Enyed, Abrudfalva.

1266. *S. cinerea* × *silesiaca*. Erdős hegyoldalon. Abrudfalva.

1267. *S. fagifolia* W. et K. Hegyoldalokon. Bucsum.

1268. *S. nigricans* Fr. Sziklás hegyoldalokon. Fenes.

Betulinae Bartl.

1269. *Alnus incana* W. Hegyi patakok mentén. Zalathna, Verespatak, Bucsum.

var.: *glabrescens* Simk. Hegyi patakoknál. Verespatak, Simonkai.

1270. *A. glutinosa* L. Folyók partján, berkekben. Nagy-Enyed, Alsó-Marosváradja, Alvincz.

1271. *Betula verrucosa* Ehrh. Hegyoldalokon s havasalji vidéken elterjedve. Verespatak, Ponor, Fenes, Mluha nevű tőzeges tóban.

1272. *B. pubescens* Ehrh. Tőzeges tavakban. Magyar-Bagó,

Coniferae L.

1273. *Abies Picea* L. Havasalji tájon, a fenyvesekben elszórtan. Verespatak, Kerpenyes.

1274. *A. excelsa* Poir. Magasabb hegyeken összefüggő erdőket alkot. Ponor, Buesum, Kerpenyes.

1275. *Larix decidua* Mill. Magasabb hegyi erdőkben. Remete. Csákyai-kő, Barth.

1276. *Juniperus communis* L. Hegyi köves legelőkön. Remete.

1277. *Juniperus sabinoides* Grb. Hegyi köves oldalakon. Remete. Csákyai-kő, Ponor.

1278. *J. Kanitzii* Csató.

J. sabinoides × *communis*. Hegyi legelőkön, szülői között. Remete, eredeti lelhely.

1279. *Taxus baccata* L. Mészköfalakon. Nyirmező, Remete Intre-Gáld.

Hydrocharidaceae DC.

1280. *Hydrocharis morsus ranae* L. Kis tavakban. Nagy-Enyed, Tövis.

Butomaceae Rich.

1281. *Butomus umbellatus* L. Mocsaras helyeken elterjedve Nagy-Enyed, Koncza.

Alismaceae Rich.

1282. *Alisma Plantago* L. Vizárvok mentén, mocsaras helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Juncaginaceae Rich.

1283. *Triglochin maritimum* L. Szikes, mocsaras helyeken. Drassó. Vizakna, Baumgarten.

1284. *T. palustre* L. Mocsaras helyeken. Mindszent és Benedek, Simonkai. Borbánd és Gyulafehérvár, Simonkai. Vizakna, Fuss. Balázsfalva, Barth.

Potamogetonaceae Dmrt.

1285. *Potamogeton natans* L. Tavakban. Igenpatak, Jézer nevü tóban. Vizakna, Fuss.

1286. *P. lucens* L. Tavakban, a Jézer nevü tóban.

1287. *P. crispus* L. Állóvizekben, iszapos patakokban. Koncza.

1288. *P. acutifolius* Lk. Álló, vagy lassan folyó vizekben. Vizakna, Fuss.

1289. *P. pusillus* L. Állóvizekben. Vizakna, Fuss.

1290. *P. pectinatus* L. Lassan folyó vizekben és tavakban. Koncza. Vizakna, Fuss.

1291. *Ruppia transsilvanica* Schur. Sós tavakban. Vizakna.

Orchideaceae L.

1292. *Cypripedium Calceolus* L. Fűves, cserjés hegyoldalakon. Nagy-Enyed, Oláh-Lapád.

1293. *Sturmia Loeselii* L. Mocsaras tavakban. Magyar-Bagó.

1294. *Cephalanthera rubra* Rich. Erdőkben. Csombord, Nagy-Enyed, Fenes.
1295. *C. pallens* Rich. Bükk erdőkben. Remete.
1296. *Epipactis palustris* Cr. Tavak mocsaras szélén és mocsaras hegyoldalokon. Magyar-Bagó, Remete. Vizakna, Schur.
1297. *E. latifolia* All. Berkekben, erdőkben. Alsó-Gáld, Remete. Igenpatak, Haynald. Vulkánhegy, Simonkai.
1298. *E. rubiginosa* Gaud. Meszes hegyek füves, sziklás helyein. Kecskető, Baumgarten. Vulkánhegy, Simonkai.
1299. *E. microphylla* Sw. Köves, hegyi erdőkben. Tibor, Simonkai.
1300. *Neottia nidus avis* L. Lomberdőkben. Szabaderdő.
1301. *Listera ovata* Br. Erdőkben árnyas, cserjés helyeken.
1302. *Orchis purpurea* Huds. Erdős, cserjés dombok tisztásain. Gyulafehérvár, Haynald.
1303. *O. militaris* L. Füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Csáklyai-kő, Havas-Gyógy. Kecskető, Wolff. Bilakhegy, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.
1304. *O. tridentata* Scop. Hegyi kaszálókon, dombokon. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Simonkai.
1305. *O. ustulata* L. Füves hegyoldalokon, dombokon. Remete, Nagy-Enyed, Pilishegy, Koncza. Csáklyai-kő és Tótfalud, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.
1306. *O. globosa* L. Füves hegyoldalokon. Remete, Verespatak. Csáklyai-kő, Barth. Vulkánhegy, Fuss.
1307. *O. coriophora* L. Nedves, füves helyeken, dombokon. Bilakhegy, Ompolyicza.
1308. *O. Morio* L. Füves oldalakon, erdők szélén. Nagy-Enyed. Bilakhegy, Cserni.
1309. *O. incarnata* L. Mocsaras helyeken. Drassó, Verespatak.
1310. *O. maculata* L. Hegyi kaszálókon. Felső-Gáld.
1311. *O. sambucina* L. Hegyi réteken. Csáklya.
1312. *O. elegans* Heuff. Nedves, mocsaras réteken. Oláh-Lapád, Magyar-Bagó, Gáldtő, Gyulafehérvár, Remete, Drassó. Vizakna, Fuss. Monora, Barth.
1313. *O. speciosa* Host. Füves hegyoldalokon. Csáklya, Magyar-Igen, Bucsum. Gyulafehérvár, Cserni.
1314. *Anacamptis pyramidalis* Rich. Füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed. Bildkhegy és Gyulafehérvár, Cserni.
1315. *Gymnadenia conopsea* Br. Hegyi réteken. Felgyógy.
1316. *G. odoratissima* Rich. Füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Bilakhegy.
1317. *Platanthera bifolia* Rich. Erdőkben, hegyi réteken. Nagy-Enyed, Verespatak.

1318. *Coeloglossum viride* Htn. Hegyi réteken. Abrudfalva, a Vulkánhegy lábánál.
1319. *Himantoglossum hircinum* Rich. Fűves hegyoldalokon. Gyulafehérvár.
1320. *Ophrys myodes* L. Napos dombokon. Nagy-Enyed és Bilakhegy? Baumgarten.
1321. *O. aranifera* Huds. Szikár kaszálókon. Nagy-Enyed? Baumgarten. Gyulafehérvár és Abrudbánya, Baumgarten.
1322. *Herminium Monorchis* L. Hegyi kaszálókon. Verespatak, Janka. Felső-Gáld, Barth.

Irideae Br.

1323. *Iris variegata* L. Napos, fűves dombokon, erdők szélén. Nagy-Enyed, Magyar-Igen. Kecskető és Felső-Gáld, Baumgarten. Gyulafehérvár, Fuss. Monora, Barth.
1324. *I. hungarica* W. et K. Napos kaszálókon, sziklás hegyoldalokon. Kecskető. Nyirmező, Schur. Csákyai-kő és Bilakhegy, Simonkai. Gyulafehérvár, Apel.
1325. *I. bohemica* Schm. Verőfényes dombokon. Nagy-Enyed.
1326. *I. transsilvanica* Schur. Napos, fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Csombord.
1327. *I. Pseudacorus* L. Mocsarakban elterjedve. Tövis.
1328. *I. spuria* L. Nedves réteken. Örményszékes.
1329. *I. subbarbata* Joo. Fűves hegyoldalokon. Csákyai-kő.
1330. *I. sibirica* L. Nedves réteken. Magyar-Igen, Oláh-Lapád. Vizakna, Schur.
1331. *I. Pseudo-Cyperus* Schur. Bokros hegyoldalokon. Nagy-Enyed.
1332. *I. graminea* L. Fűves dombokon, hegyoldalokon. N.-Enyed, Csákyai-kő. Bilakhegy, Schur. Gyulafehérvár, Simonkai. Monora, Barth.
1333. *I. caespitosa* Pall. Fűves hegyoldalokon. Szabaderdő, Nyirmező, Remete. Balázsfalva, Barth.
1334. *I. humilis* MB. Hegyi kaszálókon. Oláh-Rákos.
1335. *Gladiolus imbricatus* L. Hegyi réteken. Magyar-Sülye, Remete. Csákyai-kő és Tótfalud, Simonkai. Bilakhegy, Cserni. Monora, Barth.
1336. *Crocus banaticus* Gay. Erdőkben. Nagy-Enyed, Verespatak.
1337. *C. Heuffelianus* Herb. Hegyi réteken. Verespatak.
1338. *Narcissus radiiflorus* Salisb. Hegyi réteken. Csákyai-kő alatt, Intre-Gáld.
1339. *Leucojum vernum* L. Bokros hegyoldalokon. Verespatak. var.: *biflorum* Simk. Az előbbivel vegyesen.
1340. *Galanthus nivalis* L. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Verespatak.

Asparagaceae DC.

1341. *Asparagus officinalis* L. Kaszálókon. Nagy-Enyed, Koncza.

1342. *A. collinus* Schur. Fűves, napos dombokon. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Koncza, Drassó.

1343. *Polygonatum verticillatum*. All. Hegyoldalokon, bokros helyeken. Verespatak, Felső-Gáld, Baumgarten. Detonáta és Vulkánhegy, Simonkai.

1344. *P. multiflorum* All. Erdőkben. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Cserni.

1345. *P. latifolium* Dsf. Erdőkben. Monora.

1346. *P. officinale* All. Erdőkben. Nagy-Enyed. Csáklyai-kő és Bilakhegy, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.

1347. *Convallaria majalis* L. Erdőkben. Nagy-Enyed.

1348. *Majanthemum bifolium* L. Erdőkben. Háperton.

1349. *Paris quadrifolia* L. Magasabb hegyek erdeiben. Fenes. Gyulafehérvár, Cserni.

Liliaceae DC.

1350. *Anthericum Liliago* L. Napos dombokon. Gyulafehérvár, Cserni.

1351. *A. ramosum* L. Napos dombokon. Nagy-Enyed, Túr. Csáklya és Boros-Bocsárd, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.

1352. *Lilium bulbiferum* L. Hegyi, cserjés kaszálókon. Verespatak, Simonkai. Csáklyai-kő. Barth.

1353. *L. Jankae* Kern. Hegyi kaszálókon. Verespatak.

1354. *L. Martagon* L. Hegyvidékek erdeiben és cserjés helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Magyar-Bükkös.

1355. *Fritillaria tenella* MB. Napos, fűves hegyoldalokon. Nyirmező, Kecskő. Csáklyai-kő, Simonkai.

1356. *Erythronium dens canis* L. Fűves, köves hegyoldalokon. Szabaderdő.

1357. *Gagea pratensis* Pers. Fűves helyeken, gyümölcsösökben. Koncza. Gyulafehérvár, Cserni.

1358. *G. lutea* Schult. Erdőkben. Nagy-Enyed. Balázsfalva és Monora, Barth.

1359. *G. pusilla* Schmidt. Napos, cserjés dombokon. Balázsfalva, Barth.

1360. *G. minima* Schult. Erdőkben. Balázsfalva.

1361. *G. arvensis* Schult. Szántókon, szőlőkben. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Reckert.

1362. *Ornithogalum pyramidale* Kern. Réteken, fűves helyeken, szőlők között. Nagy-Enyed, Bilakhegy, Koncza.

1363. *O. umbellatum* L. Kaszálókon, legelőkön elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1364. *O. Boucheanum* Kern. Szántóföldeken. Nagy-Enyed.
1365. *Scilla bifolia* L. Berkekben, erdőkben. Nagy-Enyed, Buzd, Fenes, Vulkánhegy.
1366. *Muscari comosum* Mill. Réteken. Nagy-Enyed.
1367. *M. tenuiflorum* Tsh. Szántóföldeken, szőlőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1368. *M. transsilvanicum* Schur. Fűves, köves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Igenpatak, Gyulafehérvár, Cserni.
1369. *M. racemosum* Mill. Napos, fűves, dombos legelőkön. Koncza, Maros-Ujvár, Pávai.
1370. *Allium rotundum* L. Fűves, kavicsos hegyoldalokon és szántókon. Nagy-Enyed, Borberek, Koncza.
1371. *A. Scorodoprasum* L. Erdők, kaszálók szélén. Nagy-Enyed, Magyar-Bagó, Gyulafehérvár, Reckert, Bilakhegy és Tótfalud, Simonkai.
1372. *A. vineale* L. Parlagokon, szántókon, szőlők között. Koncza, Bilakhegy, Simonkai.
1373. *A. atropurpureum* W. et K. Vetések között. N.-Enyed.
1374. *A. ursinum* L. Hegyvidékek árnyas erdeiben. Gyulafehérvár, Cserni, Zalathna, Abrudbánya és Verespatak, Fuss.
1375. *A. acutangulum* Schrad. Nedves réteken. Nagy-Enyed, Vajasd, Kisfalud, Cserni.
1376. *A. montanum* Schmidt. Sziklás mészkőhegyeken. Kecskékő.
1377. *A. flavescens* Bess. Kopár hegyoldalokon. Magyar-Bagó, Elekes, Baumgarten, Balázsfalva, Fuss.
1378. *A. fuscum* W. K. Fűves, napos hegyoldalokon. Nagy-Enyed.
1379. *A. flavum* L. Sziklás hegyoldalokon. Nyirmező, Borberek, Kecskékő, Simonkai.
1380. *A. carinatum* L. Szikár, napos hegyoldalokon. Kecskékő, Schur.
1381. *A. oleraceum* L. Szántók szélén, kavicsos oldalakon. Kecskékő.

Colchicaceae DC.

1382. *Colchicum autumnale* L. Réteken a térségen és hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Örményszékes, Drassó, Verespatak, Magyar-Igen.
1383. *Veratrum album* L. Hegyvidékek kaszálóin elterjedve, Verespatak.
1384. *V. nigrum* L. Fűves hegyoldalokon. Magyar-Bagó, Bilakhegy.

Juncaceae Bartl.

1385. *Juncus conglomeratus* L. Mocsaras helyeken, mezőkön, erdőkben. Nagy-Enyed, Koncza, Verespatak, Bucsum.

1386. *J. effusus* L. Mocsarakban elterjedve. Bucsum, Verespatak.
1387. *J. glaucus* Ehrh. Vizárkokban, mocsarakban elterjedve.
Koncza.
1388. *J. paniculatus* Hpe. Sós, iszapos helyeken. Vizakna,
Schur.
1389. *J. lampocarpus* Ehrh: Mocsaras helyeken elterjedve.
Koncza.
1390. *J. compressus* Jacq. Nyirkos réteken elterjedve. Nagy-
Enyed.
1391. *J. Gerardi* Lois. Szikes, nedves helyeken. Koncza, Viz-
akna, Schur.
1392. *J. bufonius* L. Útak mentén elterjedve. Nagy-Enyed,
Magyar-Igen, Borberek.
1393. *Luzula maxima* DC. Fenyves erdőkben. Bucsum.
1394. *L. albida* DC. Erdőkben. Szabaderdő.
var: *rubella* Hpe. Erdőkben. Muzsina. Berve.
1395. *L. pilosa* W. Hegyi erdőkben. Nagy-Enyed, Fenes.
1396. *L. campestris* DC. Fűves dombokon elterjedve. Nagy-
Enyed, Boros-Bocsárd.

Aroidcae Juss.

1397. *Acorus Calamus* L. Mocsaras árkokban. Alvincz
«Csengő» nevű forrás árkában vadon.
1398. *Arum intermedium* Schur. Berkekben. Nagy-Enyed,
Monora.

Lemnaceae Dmrt.

1399. *Lemna polyrhiza* L. Mocsarakban. Balázsfalva, Barth.
1400. *L. trisulca* L. Tavakban. Magyar-Bagó, Tövis. Viz-
akna, Fuss.
1401. *L. minor* L. Vizárkokban. Alvincz.
1402. *L. gibba* L. Tócsákban, mocsarakban. Kutfalva. Csicsó-
Holdvilág, Barth.

Typhaceae DC.

1403. *Typha latifolia* L. Mocsarakban. Nagy-Enyed, Tövis,
Koncza.
1404. *T. Shuttleworthii* K. et Sond. Mocsaras árkokban,
folyók partján. Nagy-Enyed, Kisfalud.
1405. *T. angustifolia* L. var.: *gracilis* Schur. Mocsaras
árkokban. Verese gyháza.
1406. *Sparganium ramosum* Huds. Tavakban. Magyar-
Bagó.

Cyperaceae DC.

1407. *Cyperus glomeratus* L. Mocsaras helyeken. Balázsfalva, Freyn.
1408. *C. fuscus* L. Folyók árterén. Nagy-Enyed, Alvincz.

- var.: *virescens* Hoffm. Folyók árterein, mocsaras helyeken. Koncza. Maros-Ujvár, Schur. Vizakna, Fuss.
1409. *C. flavescens* L. Mocsaras réteken. Karácsonfalva, Drassó.
1410. *Eriophorum latifolium* Hpe. Mocsaras, ingoványos helyeken. Igenpatak, Örményszékes, Remete. Benedek, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni.
1411. *E. angustifolium* Rth. Tőzeges, ingoványos helyeken. Verespatak.
1412. *E. gracile* K. Ingoványos helyeken. Vizakna, Fuss.
1413. *E. vaginatum* L. Ingoványos helyeken. Magyar-Bagó.
1414. *E. Scheuchzeri* Hpe. Magasan fekvő tőzeges tavakban. Ponor, Mluha-tó.
1415. *Blysmus compressus* Panz. Mocsaras helyeken. Drassó.
1416. *Scirpus silvaticus* L. Vizes árkokban. Koncza, Verespatak.
1417. *S. maritimus* L. Mocsaras vizekben elterjedve. Tövis, Koncza.
1418. *S. lacustris* L. Vizekben, mocsarakban. Gyulafehérvár, Cserni. Vizakna, Fuss. Balázsfalva, Barth.
1419. *S. Tabernaemontani* Gm. Vízerekben, mocsarakban elterjedve. Koncza. Vizakna, Fuss.
1420. *S. triqueter* L. Mocsaras helyeken. Balázsfalva, Barth.
1421. *Eleocharis palustris* Br. Vizárkokban, mocsaras helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Verespatak.
1422. *E. uniglumis* Schult. Mocsaras, ingoványos helyeken. Vizakna, Schur.
1423. *Carex Pseudocyperus* L. Mocsaras helyeken. Örményszékes. Vizakna, Fuss.
1424. *C. riparia* Curt. Mocsaras helyeken. Nagy-Enyed, Maros-Szent-Király, Alvincz. Monora, Barth.
1425. *C. paludosa* Ehrh. Mocsaras helyeken. Alvincz. Borbánd, Simonkai. Csicsó-Holdvilág, Balázsfalva és Monora, Barth.
1426. *C. nutans* Host. Vizes ártereken, mocsaras helyeken. Koncza. Alsó-Gáld, Fuss.
1427. *C. ampullacea* Good. Mocsaras réteken, iszapos helyeken. Kutfalva, Verespatak.
1428. *C. filiformis* L. Ingoványos helyeken. Magyar-Bagó.
1429. *C. hirta* L. Vizárkoknál, nedves réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Alvincz.
1430. *C. silvatica* Huds. Lomberdőkben. Nagy-Enyed, Vulkánhegy.
1431. *C. hordeistichos* Vill. Hegyi mocsaras helyeken. Koncza. Benedek és Borbánd, Simonkai.
1432. *C. secalina* Whlbn. Mocsaras helyeken. Monora, Barth.

1433. *C. Michellii* Host. Erdőkben, gyümölcsösökben elterjedve. Nagy-Enyed.
1434. *C. distans* L. Nedves réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Örményszékes. Benedek és Borbánd, Simonkai.
1435. *C. flava* L. Hegyvidékek vizenyős, forrásos helyein. Remete, Verespatak, Felső-Gáld, Barth. Csáklyai-kő völgye, Simonkai.
1436. *C. tristis* M.B. Magasabb hegyoldalak sziklás helyein. Vulkánhegy.
1437. *C. tenuis* Host. Magasabb hegyek mészszikláin. Vulkánhegy, Simonkai.
1438. *C. digitata* L. Köves hegyoldalokon. Remete.
1439. *C. transsilvanica* Schur. Fűves hegyoldalokon. Balázsfalva.
1440. *C. humilis* L. Fűves hegyoldalokon. Maros-Ujvár.
1441. *C. praecox* Jacq. Fűves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1442. *C. montana* L. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Magyar-Bagó, Borberek, Fenes, Valea Doszuluj, Abrudbánya.
1443. *C. tomentosa* L. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Koncza.
1444. *C. supina* Whlhb. Napos, fűves dombokon. Csicsó-Holdvilág, Barth.
1445. *C. glauca* Murr. Nedves réteken. Nyirmező.
1446. *C. pallenscens* L. Erdők szélén. N-Enyed, Szabaderdő.
1447. *C. alba* Sep. Hegyoldalokon. Verespatak, Baumgarten.
1448. *C. limosa* L. Tőzeges tavakban. Verespatak.
1449. *C. stricta* Good. Fűves helyeken. Monora, Barth.
1450. *C. caespitosa* L. Tőzeges, nedves réteken. Csicsó-Holdvilág és Szász-Csanád, Barth. Túr, Balázsfalva és Monora, Bartl.
1451. *C. acuta* L. Mocsaras helyeken. Nagy-Enyed, Örményszékes.
1452. *C. vulgaris* Fr. Mocsaras helyeken. Nagy-Enyed.
1453. *C. leporina* L. Nedves réteken. Nagy-Enyed.
1454. *C. Schreberi* Schrank. Kaszálókon. legelőkön, gyümölcsösökben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1455. *C. brizoides* L. Erdőkben, fűves útakon elterjedve. Nagy-Enyed
1456. *C. echinata* Murr. Mocsaras hegyi réteken. Verespatak, Felső-Gáld, Baumgarten. Csáklyai völgy, Simonkai.
1457. *C. remota* L. Nedves hegyoldalokon, Balázsfalva. Barth.
1458. *C. canescens* L. Hegyvidékek ingoványos helyein. Verespatak, Téuszék tőzeges tóban.
1459. *C. vulpina* L. Mocsaras réteken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1460. *C. muricata* L. Fűves helyeken, réteken, gyümölcsösökben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Nyirmező, Csáklyai-kő.

1461. *C. paniculata* L. Mocsaras helyeken. Nagy-Enyed, Vizakna, Schur.
 1462. *C. teretiuscula* Good. Mocsaras helyeken. Magyar-Bagó.
 1463. *C. divisa* Huds. Nedves helyeken. Gyulafehérvár és Abrudbánya, Baumgarten.
 1464. *C. acroandra* Schur. Erdőkben. Balázsfalva, Barth.

Gramincae Juss.

1465. *Chrysopogon Gryllus* Trin. Fűves hegyoldalokon Bilakhegy, Borberek. Gyulafehérvár, Simonkai. Szász-Csanád, Barth.
 1466. *Andropogon Ischaemum* L. Száraz, napos dombokon, legelőkön elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek, Koncza.
 1467. *Setaria viridis* L. Szántóföldeken, szőlőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 1468. *S. glauca* L. Szántókon, szőlőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 1469. *S. verticillata* L. Szántókon, szőlőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 1470. *Panicum crus galli* L. Szántókon, szőlőkben, kertekben művelt helyeken elterjedve Nagy-Enyed, Koncza.
 1471. *Digitaria sanguinalis* L. Szántókon. kertekben, művelt helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 1472. *D. humifusa* Rich. Fővényes úton és hegyoldalokon. Vizakna, Fuss.
 1473. *Leersia oryzoides* L. Patakok, vizerek mellett. Nagy-Enyed.
 1474. *Cynodon Dactylon* L. Legelőkön, köves, száraz szántókon, szőlőkben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
 1475. *Hierochloa australis* Böm et Schult. Erdőkben, bokros, fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Kecskető, Magyar-Igen, Simonkai.
 1476. *Anthoxanthum odoratum* L. Kaszálókon, legelőkön elterjedve, Boros-Bocsárd, Koncza.
 1477. *Baldingera arundinacea* L. Mocsaras vízfolyásokon, mocsaras helyeken. Balázsfalva, Drassó, Verespatak. Gyulafehérvár és Borbánd, Simonkai.
 1478. *Phleum pratense* L. Kaszálókon, útarokou elterjedve. Nagy-Enyed, Felső-Ujvár. Koncza, Tövis.
 var.: *fallax* Janka. Hegyi kaszálókon. Detonáta, Janka. Bucsum, Abrudbánya, Vulkánhegy, Verespatak. Kecskető és Tótfalud, Simonkai.
 1479. *P. phalaroides* Koel. Napos, fűves dombokon, oldalon. Nagy-Enyed, Muzsina, Borberek. Bilakhegy, Simonkai. Szász-Csanád, Barth.

1480. *P. serrulatum* Boiss. Fűves, napos és sziklás hegyoldalakon. Nagy-Enyed, Nyirmező, Kecskető. Gyulafehérvár. Tótfalud, Simonkai.

1481. *P. viride* All. Szikár, homokos dombokon. Gyulafehérvár, Lerchenfeld.

1482. *Alopecurus nigricans* Horn. Fűves helyeken. N.-Enyed

1483. *A. pratensis* L. Kaszálókon. Nagy-Enyed, Koncza.

1484. *A. fulvus* Sm. Nedves réteken. Nagy-Enyed.

1485. *Crypsis aculeata* L. Szikes és homokos helyeken. Csicsó-Holdvilág, Barth.

1486. *C. schoenoides* L. Vizenyős helyeken. Csicsó-Holdvilág, Barth.

1487. *Sesleria Heufleriana* Schur. Fűves és sziklás hegyoldalakon. Nagy-Enyed, Maros-Ujvár. Gyulafehérvár, Cserni. Kecskető, Schur.

1488. *S. rigida* Heuff. Mészhegyek sziklás, fűves oldalain. Nyirmező, Fenes. Csáklyai-kő és Kecskető, Simonkai. Vulkánhegy, Simokai.

1489. *Cynosurus cristatus* L. Réteken, fűves helyeken. Nagy-Enyed, Koncza. Csáklyai-kő és Kecskető, Simonkai. Gyulafehérvár, Cserni. Tótfalud és Verespatak, Simonkai. Monora, Barth.

1490. *Phragmites communis* Trin. Mocsaras helyeken, tavak szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

1491. *Calamagrostis arundinacea* L. Hegyvidékek nyílt erdeiben. Nagy-Enyed.

1492. *C. epigeios* L. Folyók mentén, szőlők közötti parlagokon. erdők szélén elterjedve. Maros-Ujvár, Nagy-Enyed, Koncza.

1493. *C. litorea* DC. Folyók, patakok mentén. Borberek, Lőrinczréve.

1494. *C. Halleriana* DC. Magasabb hegyi erdőkben. Muzsina.

1495. *Agrostis alba* L. Folyók partján, réteken. Nagy-Enyed, Koncza.

var.: *dubia* Leers. Patakok partján. Mindszent, Simonkai.

1496. *A. vulgaris* With. Szikár kaszálókon, dombokon elterjedve. Koncza. Tótfalud, Simonkai.

1497. *A. canina* L. Vizenyős réteken, erdei laposokon. Csáklya és Benedek, Simonkai. Vizakna és Mundra, Schur.

1498. *Apera spica venti* L. Útak szélén, fűves helyeken. Koncza. Tótfalud és Gyulafehérvár, Simonkai.

1499. *Stipa Tirsa* Stev. Napos, fűves hegyoldalakon. Bilak-hegy, Simonkai.

1500. *St. Lessingiana* Trin. Száraz, napos hegyoldalakon. Nagy-Enyed, Alvincz, Magyar-Igen, Balázsfalva.

1501. *St. capillata* L. Szikár, napos dombokon. Koncza, Nagy-Enyed, Sárd. Alvincz, Simonkai. Gyulafehérvár, Baumgarten.

1502. *Milium effusum* L. Bokros helyeken, erdőkben. Nagy-Enyed, Szabaderdő.
1503. *Aira caespitosa* L. Fűves oldalokon, réteken. Szabaderdő, Verespatak, Vajasd.
var.: *Andraei* Auersw. Magasabb, fűves hegyoldalokon. Verespatak.
1504. *A. flexuosa* L. Hegyi réteken. Ozd. Tibor és Verespatak, Simonkai. Felső-Gáld, Barth.
1505. *Holcus mollis* L. Fűves, kavicsos helyen. Verespatak.
1506. *H. lanatus* L. Fűves helyeken, réteken. Tövis.
1507. *Arrhenatherum elatius* L. Fűves helyeken, erdők között. Nagy-Enyed.
1508. *Avena fatua* L. Vetések között. Maros-Szt.-Imre, Koncza.
1509. *Avena planiculmis* Schrad. Fűves és bokros hegyoldalokon Nagy-Enyed, Muzsina.
1510. *A. pubescens* Huds. Hegyi kaszálókon. Remete, Csáklyai-kő, Oláh-Herepe. Bilakhegy, Simonkai. Monora, Barth. Vizakna, Fuss.
1511. *A. adsurgens* Schur. Hegyi kaszálókon, Remete, Kecskető. Csáklyai-kő és Bilakhegy, Simonkai. Felső-Gáld, Barth. Verespatak, Janka. Monora, Barth. Vizakna, Fuss.
1512. *A. pratensis* L. Hegyi réteken. Felső-Gáld, Barth.
1513. *A. decora* Janka. Mészsziklás hegyoldalokon. Nyirmező, Vulkánhegy, Csáklyai-kő, Kecskető, Fenes.
1514. *A. dubia* Leers. Szikár hegyoldalokon. Tótfalud, Simonkai.
1515. *A. flavescens* L. Kaszálókon, fűves helyeken. Gyulafehérvár, Baumgarten. Csicsó-Holdvilág, Barth.
1516. *A. capillaris* Host. Szikár, napos dombokon. Nagy-Enyed, Baumgarten.
1517. *Koeleria cristata* L. Fűves dombokon, erdők szélén. Nagy-Enyed.
var.: *gracilis* Pers. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Enyed.
1518. *K. rigida* Hackel. Fűves hegyoldalokon. Csombord. Felső-Gáld és Csáklyai-kő, Barth. Gyulafehérvár, Schur.
var.: *Fenzliana* Schur. Mészsziklás, fűves hegyoldalokon. Csáklyai-kő.
1519. *K. glauca* Schrad. Szikár dombokon. Gyulafehérvár, Schur.
1520. *Danthonia provincialis* DC. Fűves hegyoldalon. Nagy-Enyed, Boros-Bocsárd. Bilakhegy, Simonkai. Monora, Barth.
1521. *Melica ciliata* L. Fűves dombokon. Magyar-Bagó, Nagy-Enyed.
var.: *flavescens* Schur. Szikár, köves dombokon. Igenpatak. Kecskető, Simonkai. Tótfalud és Gyulafehérvár, Simonkai.
1522. *M. altissima* L. Berkekben, gyepükön. Tövis. Mihálcfalva, Barth.

1523. *M. nutans* L. Erdőkben elterjedve. Csombord.
1524. *M. picta* C. Koch. Erdőkben elterjedve. Nagy-Enyed.
1525. *Molinia coerulea* Mch. Nedves réteken. Tövis.
1526. *Diplachne serotina* L. Szikár, napos dombokon. Nagy-Enyed.
1527. *Dactylis glomerata* L. Kaszálókon, gyümölcsösökben elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1528. *Vulpia myuros* Gm. Száraz hegyoldalokon. Gyulafehérvár, Cserni. Kecsekő vidékén és Tótfaludnál, Simonkai.
1529. *Bromus sterilis* L. Parlag helyeken, utak, kerítések mellett elterjedve. Koncza.
1530. *B. tectorum* L. Parlagokon, utak mentén elterjedve. Alvincz, Koncza.
1531. *B. asper* Murr. Hegyvidékek árnyas erdeiben. Verespatak.
1532. *B. erectus* Huds. Szőlők közötti füves hegyeken. Csombord.
1533. *B. transsilvanicus* Steud. Mészsziklák között. Nyirmező.
1534. *B. inermis* Leyss. Réteken, füves hegyoldalokon elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza, Lőrinczréve.
1535. *B. secalinus* L. Vetések között. Koncza.
1536. *B. commutatus* Schrad. Utak, szántók szélén. Nyirmező, Nagy-Enyed. Mindszent és Vajasad, Simonkai. Borbánd, Kisfalud és Tótfalud, Simonkai. Gyulafehérvár, Schur.
- var.: *apricorum* Simk. Szikár dombokon. Tótfalud, Simonkai.
1537. *B. racemosus* L. Réteken, füves helyeken. Koncza, Drassó.
1538. *B. arvensis* L. Utak és szántók szélén. Nagy-Enyed, Drassó.
1539. *B. mollis* L. Füves helyeken, kaszálókon elterjedve. Koncza.
1540. *B. squarrosus* L. Szikár dombokon. Kis-Ludas, Fuss. Gyulafehérvár, Baumgarten
1541. *B. patulus* M. K. Napos dombokon, utak szélén. Koncza.
1542. *Festuca gigantea* Vill. Erdőkben. Nagy-Enyed, Verespatak.
1543. *F. arundinacea* Schreb. Vizereknél s árkoknál. Koncza. Monora, Barth.
1544. *F. elatior* L. Kaszálókon, legelőkön. Nagy-Enyed, Koncza.
1545. *F. pseudo-loliacea* Fr. Utak szélén. Szabaderdő.
1546. *F. heterophylla* Lam. Erdős helyeken. Buzd, Tibor és Gyulafehérvár, Simonkai. Monora, Barth.
1547. *F. rubra* L. Száraz, sziklás, füves hegyoldalon. Felgyógy, Bucsum. Gyulafehérvár és Benedek, Simonkai. Csáklyai-kő, Tótfalud és Verespatak, Simonkai.
1548. *F. nigrescens* Lam. Hegyvidékek kaszálóin. Remete. Bucsum, Simonkai.

1549. *F. sulcata* Hack. Fűves, napos oldalakon. Nagy-Ényed. Véza. Gyulafehérvár, Simonkai. Borbánd és Tótfalud, Simonkai.
1550. *F. pseudoevina* Hack. Fűves dombokon. Nagy-Ényed, Koncza. Bilakhegy, Simonkai.
1551. *F. valesiaca* Gaud. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Ényed, Csombord, Remete. Kisfalud, Haynald. Borbánd, Simonkai.
1552. *F. pallens* Host. Mészsziklás hegyoldalokon. Nyirmező. Felső-Gáld és Vulkánhegy, Simonkai.
1553. *F. rigurosa* Schur. Mészsziklákon. Csáklyai-kő, Kecskékő.
1554. *F. ovina* L. Fűves hegyoldalokon. Nagy-Ényed, Sárd, Csicsó-Holdvilág és Monora, Barth.
1555. *F. duriuscula* L. Fűves dombokon. Alvincz. Csáklyai-kő, Barth. Csicsó-Holdvilág, Monora és Szász-Csanád, Barth.
1556. *F. Glyceria aquatica* L. Tavakban és mocsarakban elterjedve. Alvincz, Drassó.
1557. *G. fluitans* Br. Tavakban és mocsarakban. Verespatak, Nagy-Ényed.
1558. *G. nemoralis* Uechtr. et Koern. Források körül, erdős helyeken. Csáklyai-kő alatt Simonkai.
1559. *G. distans* Whlnb. Szíkes, nedves helyeken. Drassó. Túr, Barth.
1560. *G. salinaria* Simk. Vizenyős, szíkes helyeken. Maros-Újvár, Schur. Vizakna, Baumgarten.
1561. *Sclerochloa dura* P B. Fűves, mezei úton s taposott legelőkön. Nagy-Ényed, Gyulafehérvár, Vizakna, Schur.
1562. *Briza media* L. Bokros helyeken, hegyi kaszálókon. Nagy-Ényed. Gyulafehérvár, Cserni.
1563. *Eragrostis minor* Host. Porondos helyeken, úton. Nagy-Ényed, Koncza.
1564. *E. pilosa* L. Porondos helyeken. Koncza. Gyulafehérvár, Simonkai. Vizakna, Grisebach.
1565. *Poa pratensis* L. Réteken, fűves helyeken elterjedve. Nagy-Ényed, Koncza, Fenes.
1566. *P. angustifolia* L. Réteken, fűves oldalakon elterjedve. Nagy-Ényed, Remete.
1567. *P. trivialis* L. Nedves réteken. Koncza, Drassó.
1568. *P. nemoralis* L. Erdőkben, sziklás helyeken. Csombord, Nagy-Ényed, Kecskékő, Bucsum, Fenes, Felgyógy, Nyirmező, Tótfalud.
1569. *P. compressa* L. Száraz, fűves helyeken, falvakon. Verespatak.
1570. *P. alpina* L. Magasabb hegyek fűves helyein. Nyirmező, Schur. Vulkánhegy, Baumgarten.
1571. *P. bulbosa* L. Száraz, fűves oldalakon. Nagy-Ényed. Csicsó-Holdvilág, Barth. Monora és Balázsfalva, Barth.

1572. *P. annua* L. Gyepes helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza. Valea Doszuluij.
1573. *Catabrosa aquatica* P.B. Vizárkoknál, forrásoknál elterjedve. Nagy-Enyed, Drassó. Vizakna, Schur. Csicsó-Holdvilág, Monora, Balázsfalva, Schur.
1574. *Hordeum bulbosum* L. Hegyi kaszálókon. Bilakhegy, Schur.
1575. *H. murinum* L. Falak mellett, miveletlen helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1576. *H. Gussoneanum* Parl. Szikár mezőkön. Vizakna, Fuss.
1577. *Triticum intermedium* Host. Útak mentén, füves hegyoldalokon. Nagy-Enyed, Nyirmező.
1578. *T. repens* L. Útak szélén, füves dombokon elterjedve. Nagy-Enyed, Kecsekő.
1579. *T. caninum* L. Árnyas erdőkben. Nyirmező, Schur. Monora, Barth.
1580. *T. cristatum* L. Agyagos, napos hegyoldalokon. Koncza.
1581. *Brachypodium silvaticum* R. S. Árnyas erdőkben. Nagy-Enyed.
1582. *B. pinnatum* L. Napos oldalakon, gyepük, erdők szélén elterjedve. Nagy-Enyed, Borberek.
1583. *Lolium temulentum* L. Vetések között. Koncza. Abrudfalva. Gyulafehérvár, Cserni.
1584. *L. perenne* L. Útak mentén, füves helyeken elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.

Cryptogamae vulgares.

Equisetaceae DC.

1585. *Equisetum Telmateia* Ehrh. Hegyvidékek forrásos, nedves helyein, árnyas patakoknál. Szabaderdő, Fenes.
1886. *E. arvense* L. Szántókon, árkok mentén elterjedve. Nagy-Enyed, Koncza.
1587. *E. silvaticum* L. Hegyvidékek árnyas erdeiben és patakainál. Felső-Gáld.
1588. *E. pratense* Ehrh. Réteken, Nagy-Enyed.
1589. *E. fluviatile* E. Folyók mentén, mocsaras ártereken. Nagy-Enyed, Koncza. Gyulafehérvár, Haynald.
1590. *E. litorale* Kuhlwein. Nedves helyeken. Gyulafehérvár, Haynald.
1591. *E. palustre* E. Vizenyős réteken. Nagy-Enyed, Kutfalva.
1592. *E. ramosissimum* Dsf. Nedves szántókon, utak szélén. Nagy-Enyed. Gyulafehérvár, Simonkai. Borbánd, Mindszent és Krakkó, Simonkai.
1593. *E. hiemale* L. Erdők szélén. Szabaderdő, Felső-Gáld, Barth.

Polypodiaccae Br.

1594. *Struthiopteris germanica* W. Hegyvidékek patakai mentén. Fenes, Zalathna. Kecskekő, Schur.
1595. *Pteris aquilina* L. Hegyvidékek erdeiben elterjedve. Szabaderdő, Intre-Gáld.
1596. *Adiantum Capillus Veneris* L. Hegyvidékek sziklás erdeiben. Igenpatak.
1597. *Scolopendrium vulgare* Sym. Hegyvidékek árnyas, sziklás helyein. Csáklyai-kő, Baumgarten. Kecskekő, Schur.
1598. *Asplenium Trichomanes* L. Hegyvidékek sziklás helyein. Igenpatak, Intre-Gáld.
1599. *A. viride* Huds. Hegyvidékek sziklás helyein. Felső-Gáld, Haynald.
1600. *A. Adiantum nigrum* L. Hegyvidékek erdős, sziklás helyein. Igenpatak.
1601. *A. Ruta muraria* L. Erdős helyeken, mészsziklákon. Igenpatak, Felső-Gáld, Barth. Csáklyai-kő, Haynald. Vulkánhegy, Simonkai.
1602. *A. septentrionale* L. Hegyvidékek sziklás helyein. Igenpatak. Detonáta Simonkai.
1603. *Athyrium Filix femina* S. Hegyvidékek árnyas erdeiben. Igenpatak, Intre-Gáld.
1604. *Aspidium aculeatum* Sw. Hegyvidékek erdeiben. Intre-Gáld. Zalathna, Baumgarten.
1605. *A. Filix mas* Sw. Erdőkben. Szabaderdő, Intre-Gáld.
1606. *A. Oreopteris* Sw. Hegyvidékek patakainál. Igenpatak.
1607. *Cystopteris fragilis* Brnh. Hegyvidékek sziklás helyein. Remete, Igenpatak.
1608. *Polypodium vulgare* B. Hegyvidékek szikláiin. Remete, Igenpatak.
1609. *Phegopteris polypodioides* Fée. Hegyvidékek sziklás, árnyas erdeiben. Igenpatak, Intre-Gáld. Felső-Gáld, Barth.
1610. *Ph. Dryopteris* Fée. Erdőkben. Szabaderdő. Felső-Gáld, Barth.
1611. *Ph. Robertiana* Hoffm. Mészkőhegységek árnyas helyein. Nyirmező, Schur. Felső-Gáld, Barth. Vulkánhegy, Simonkai.
1612. *Ceterach officinarum* W. Hegyvidékek árnyas szirtjein. Verespatak, Baumgarten.

Ophioglosseae Br.

1613. *Botrychium Lunaria* Sw. Hegyi legelőkön. Remete, Pilishegy oldalán, Vulkánhegy. Felső-Gáld Baumgarten. Kecskekő Schur.
1614. *Ophioglossum vulgatum* L. Erdős hegyvidékek füves helyein. Felső-Gáld, Barth.

Salviniaceae Bartl.

1615. *Salvinia natans* All. Tavakban, folyók holt medrében.
Nagy-Enyed, Magyar-Bagó.

Lycopodiaceae DC.

1616. *Lycopodium annotinum* L. Sziklás erdőkben. Bucsum.

1617. *L. clavatum* L. Hegyi erdőkben. Bucsum.

1618. *L. Selago* L. Hegyvidékek árnyas, mohos szikláin. Bucsum.

1619. *Selaginella helvetica* L. Sziklás, mohos hegyoldalokon.
Csáklyai-kő, Baumgarten. Felső-Gárd, Haynald.

Alsófehér vármegye állatvilága.

I. HALAK.

1. *Perca fluviatilis* L.

CSAPÓ SÜGÉR.

Nagyobb folyóinkban. Maros, Küküllő.

2. *Lucioperca Sandra* Cuv.

FOGAS SÜLLŐ.

A Marosban, Herman Ottó.

3. *Aspro vulgaris* Cuv.

NÉMET BUCZÓ.

Marosban, Küküllőben.

4. *Aspro Zingel* Cuvier.

MAGYAR BUCZÓ.

Marosban, Küküllőben.

5. *Acerina cernua* L.

VÁGÓ DURBINC.

A Marosban, Herman Ottó, Bielz.

6. *Cottus gobio* L.

BOTOS KÖLÖNTE.

A Marosmellék hegyipatakaiban.

7. *Cyprinus carpio* L.

TŐ PONTY.

Marosban, Küküllőben.

8. *Carassius vulgaris* Nilsson.

SZÉLES KÁRÁSZ.

A Maros folyó elhagyott holt medrében, tavakban.

9. *Carassius Gibelio* Nilsson.

Ugyanazon helyeken, mint az előbbi.

10. *Tinca vulgaris* Cuvier.

NYÁLKÁS CZOMPÓ.

Lassu folyásu, iszapos fenekű patakokban, tavakban, a Maros és Küküllőben, különösen holt mellékágaikban.

11. *Barbus fluviatilis*.

RÓZSÁS MÁRNA.

Nagyobb folyóinkban. Maros, Küküllő.

12. *Barbus Petényii* Heckel.

PETÉNYI MÁRNA.

A Marosban s mellékpatakaiban, Küküllőben.

13. *Gobio fluviatilis* Cuvier.

FENÉKJÁRÓ KÜLLŐ.

A Marosban s mellékpatakaiban.

14. *Rhodens amarus* Agas.

SZIVÁRVÁNYOS ÖKLE.

Lassu folyásu, iszapos patakokban; felgátolt és természetes tavakban.

15. *Abramis Brama* Linné.

DÉVÉR KESZEG.

A Marosban, Herman Ottó.

16. *Abramis Ballerus* L.

A Maros folyóban, Bielz.

17. *Pelecus cultratus* L.

SUGÁR KARDOS.

Maros folyóban Heckel, Herman Ottó szerint.

18. *Alburnus lucidus* Heckel.

SZÉLHAJTÓ KÜSZ.

A Marosban s mellékpatakaiban. Bielz.

19. *Alburnus bipunctatus* Heckel.

SUJTÁSOS KÜSZ.

Hegyi patakokban, a Küküllőben. Herman Ottó.

20. *Alburnus mento* Agas.

ÁLLAS KÜSZ.

A Maros folyóban.

21. *Aspius rapax*. Agas.

RAGADOZÓ ÖN.

Maros folyóban Haekel, Herman Ottó szerint.

22. *Idus melanotus* Heckel.

ÓNOS JÁSZ.

Maros folyóban Heckel, Herman Ottó szerint.

23. *Scardinius erythrophthalmus*.

PIROSSZEMŰ KELE.

Maros folyóban.

24. *Lenciscus rutilus* L.

VERESSZÁRNYU KONCZÉR.

Maros, Küküllő folyókban.

25. *Squalius dobula* L.

FEJES DOMOLYKÓ.

Maros és Küküllő folyókban.

26. *Phoximus lacvis* Agas.

FÜRGE CSELLE.

Maros folyóban Heckel, Herman Ottó szerint.

27. *Chondrostoma nasus* L.

VÉSETT AJKÚ PADUCZ.

A Maros és Küküllő folyókban.

28. *Cobitis fossilis* L.

RÉTI CSÍK.

Nádas, iszapos patakokban, tavakban.

29. *Cobitis barbatula* L.

KÖVI CSÍK.

A Székás pataokban, Bielz.

30. *Cobitis taenia* L.

VÁGÓ CSÍK.

Hegyi patakokban, a Marosban, Petényi.

31. *Esox lucius* L.

KÖZÖNSÉGES CSUKA.

Marosban, Küküllőben s holt ágaikban, továbbá tavakban.

32. *Silurus Glanis* L.

LESŐ HARCSA.

Maros és Küküllő folyókban.

33. *Thymallus vexillifer* Agas.

PÉNZES PÉR. LEPÉNYHAL.

A hegyi patakoknak felsőbb folyam részén.

34. *Trutta Fario* L.

SEBES PISZTRÁNG.

Havasalji patakokban. Fenes, Intre-Gáld községek határain, a bükk-tenyészővben.

35. *Anquilla fluviatilis* Flemming.

SÍKOS ANGOLNA.

A Marosban ritka.

36. *Accipenser Ruthenus* L.

KECSEGE TOK.

A Maros folyóban. 1891-ben kiváló nagy mennyiségben fordult elő Nagy-Enyed környékén.

37. *Accipenser schypa* *Guldenstaedt* *A. ruthenus* *L.*

FÁJ TOK.

A Marosban állítólag csak a Küküllő beszakadásáig hatol fel; azonban azon felül is fogtak.

38. *Accipenser Huso* *L.*

VIZI TOK.

Maros folyóban ritkán.

39. *Petromyzon fluviatilis* *L.*

VAK INGOLA.

A Marosban s alkalmasint a Küküllőben is. Bielz.

40. *Petromyzon Planeri* *Bloch.*

PLANER INGOLA.

A Marosba szakadó hegyi patakokban. Bielz.

II. MADARAK.

1. *Vultur monachus* *L.*

BARNA KESELYŰ.

Vármegyénk dombos vidékét, hol marhák és juhok legelnek, keresi fel, miután eledelét elhullott állatok hullái képezik. Míg az állatok hulláinak elföldelése nem volt kötelező s azok künn a mezőn hevertek, gyakran lehetett egy-egy hulla körül 10–15 darabból álló csoportot találni; most azonban dögre nem található, megjelenésük is a ritka események sorába tartozik s inkább az olyan hegyvidéket s havasokat keresik fel, hol az állatok hullái nem mindig, vagy épen nem ásatnak el.

Télben is átvonulnak s 1887-ben januárius havában egy ragadozók pusztítása végett Drassón kitett, megmérgezett lóhullához 12 darab szállott le s a mérges hús élvezete következtében valamennyien el is hullottak.

2. *Gyps fulvus*, *Gm.*

FAKÓ KESELYŰ.

Az előbbi társaságában, de csak kevés számban, szintén felkeresi az állati hullákat, télben azonban nem fordul elő.

3. *Milvus regalis* *Auct.*

KÖZÖNSÉGES, VAGY VÖRÖS KÁNYA.

Nagy-Enyed, Csombord tölgyerdeiben fészkel; fiainak kirepítése után a tereken és dombos vidékeken társaságban is tartózkodik s elszórt csapatokban repkedve keresi a szántókon és réteken eledelét.

Márczius elején érkezik és novemberben távozik; azonban egyes példányokat enyhe időjárás alkalmával később is lehet még látni.

4. *Milvus ater*, *Gml.*

BARNA KÁNYA.

Márczius végén érkezik, fészkel a nagyenyedi és csombordi erdőkben; általában azonban sokkal ritkább az előbbinél s inkább csak

egyenként látható — főleg folyók közelében, mivel halakkal is táplálkozik; előbbinek társaságába ritkán vegyül. Novemberben eltávozik, észleltem azonban még decemberben is.

5. *Cerchneis tinunculus* L.

VÉRCSE, KÖZÖNSÉGES, VAGY FEKETERÖRMŰ VÉRCSE.

Községekben, berkekben, sziklás helyeken mindenütt előfordul.

Fészket fákra, sziklarepedésekbe, sőt lakatlan házak padlásaira is rakja.

Márcziusban érkezik, októberben, novemberben elvonul, enyhe télben egyesek áttelelnék.

6. *Cerchneis cenchris*, Naum.

FEHÉRKÖRMŰ VÉRCSE.

Olyan erdőket szeret, hol a bokrok között magas fák állanak s kiválólag az erdők szélén tartózkodik, honnan kirepül a közeli szántókra, vagy füves helyekre rovarászni.

Berkekben is észlelhető, általában azonban a ritka kis ragadozókhöz tartozik s tartózkodási helyeiben nagyon válogatós, fészket faodukba rakja.

Április második felében érkezik, októberben eltávozik.

7. *Erythropus vespertinus*, L.

VÖRÖSLÁBŰ VÉRCSE.

Április közepén érkezik s május elejéig 20–100 darabból álló csapatban lehet a dombos vidéken, vagy téreken, buzaföldek, vagy rétek fölött rovarok után vadászva észlelni, azután elvonulnak vármegyénk területéről költő helyeikre.

Őszi vonulásuk októberre esik, akkor azonban csak kevés számban fordulnak meg nálunk.

8. *Hypotrionchis acaulon*, Gm.

TÖRPE SÓLYOM.

December vége felé, vagy januáriusban, a mikor már a fagyos idő beállott, érkezik.

A távirda-huzalon, berkekben s künn a mezőn egy-egy magasabb török buzakórón huzódik meg s onnan kémleli az apró madársereget s azok közül szedi táplálékát.

Legkésőbbben márczius első napjaiban visszaindul északi hazájába.

9. *Falco subbutco* L.

ÜLYÜDED-, VAGY HOSSZÚSZÁRNVŰ SÓLYOM.

Áprilisban érkezik, erdőkben — különösen a hol a magas fák ritkábban állanak — fészkel.

A rigó-nagyságon alóli madaraknak nagy veszedelme, mivel még a fecskét is képes reptében elfogni; élelmét pedig kizárólag apró madarak képezik, melyekre szántók, rétek felett alant repülve, fáradhatatlanul vadász. Szeptember vége felé eltávozik.

10. *Falco peregrinus*, Gm.

VÁNDOR SÓLYOM.

Midőn az Abrudbánya közelében levő Vulkánhegy környékén a hó már elolvadt s a Rigók hangoztatni kezdik dalaikat — évenként megjelenik ott egy-két pár Vándor sólyom s fészket rak ezen hegy meredek sziklafalainak repedéseibe s ott tanyázik, míg fiai röpképesek, azután nyakába veszi a világot s ki tudja hová, merre barangol el?

Községek, városok közelében — a házi galambok nagy szerencséjére — csak ritkán telepszik meg s habár a téli hideg iránt érzéketlen s daczára, hogy vármegyénk területén költ, csak ritkán lehet fészkelő helyétől távol egy-egy keresztül utazó Vándor sólymot látni.

11. *Astur palumbarius* L.

KÖZÖNSÉGES, VAGY GALAMBÁSZ HÉJA. TVUKÁSZ ÖLVV.

Erdőkben, magas fákon fészkel. Nyáron ott vadászik, ősszel, a mint megkezd bomolni az idő, bekerül a városokba, falvakba galambés tyuk-pecsenyére — átkutatván közbe a mezőt is Foglyok után.

A legszemtelenebb ragadozó: benn a városban szűk udvarban az ember órra előtt csap le a majorságra s üldözi a Galambokat a város, vagy községek kellő közepén.

12. *Accipiter nisus*.

KARVALY. MADARÁSZ-, VAGY VEREBÉSZ ÖLVV.

Állandó madár. Szálas erdeinkben fészkel, s a milyen veszedelme az előbbi a Galamboknak és majorságnak, olyan réme ez az apró szárnyasoknak, melyek táplálékát képezik.

Ez is fészkelési ideje letelte után költözik be a községek közélébe, szőlőkbe és berkekbe s onnan indul prédára.

Télen gyakran észlelhetők igen apró példányok, melyeknek testük felső része kékes hamuszínű, mellükön pedig sok a rozsdaszínű kereszt sáv; ezek valószínűleg északról vándorolnak hozzánk.

13. *Pandion haliaetus*, L.

KÉKLÁBU HALÁSZ SAS. HALÁSZÓ CSERMÖLY.

Igen ritka jelenség. A nagyobb folyóvizeket keresi fel s egész buvári képességgel csap le a hal után, a habok közé. Télben eltávozik.

14. *Aquila pennata*, Gm.

TOLLAS, VAGY TÖRPE SAS.

Ritka madár. Áprilisben érkezik, a csombordi erdőben fészkel, honnan két fiókát kaptam s kinőtt példány is lövetett.

Szeptemberben eltávozik.

15. *Aquila orientalis*.

KELETI SAS.

Nagyon ritka. 1894. július 29-én lövetett Karna község határán egy példány, mely gyűjteményemben van felállítva.

16. *Aquila naevia*, Wolf.

LÁRMÁS SAS.

Április elején érkezik s mezők közelében lévő szálás erdőkben, nagy fákra rakja fészket.

A kirepített fiakkal a terekre vonul, hol különösen a kiterjedtebb réteken tartózkodik.

Szép időben fenn a magasban keringve, gyakran hallatja kiáltó hangját, mi magyar elnevezésének alapját képezi.

Szeptemberben eltávozik.

17. *Aquila clanga*, Pall.

FEKETE SAS.

Az előbbivel egy időben érkezik és távozik, vármegyékben a ritka ragadozók közé tartozik. Én csak Nagy-Enyed környékén találtam egy néhány példányt, melyek a közeli erdőkben lóvettek.

18. *Aquila chrysaetus*, L.

ARANY SAS.

Egy példány van gyűjteményemben, mely december havában az alsó-gáldi határon lóvetett. Nincs biztosan megállapítva, hogy önálló faj-e, vagy pedig a Kövi sasnak rozsdaszínű válfaja.

19. *Aquila fulva*, L.

KŐSZÁLI, VAGY PARLAGI SAS.

Mészhegységeink meredek sziklafalainak horpadásaiban fészkel. Miután fiai kirepültek, felkeresi a dombos vidéket és tereket, melyek felett huzva 2—4 példányt is lehet észlelni. Leszáll állati hullákra is, vadászik nyulakra s nagyobb szárnyasokra.

Egyesek áttelelnek.

20. *Haliaetus albicilla*, L.

FEHÉRFARKU RÉTI SAS. CSONTTÖRŐ HARÁCS.

Többnyire egyenként jelenik meg vármegyénkben s a Maros és más folyók közelében üti fel tanyáját — hal képezvén részben táplálékát; egy helyen azonban nem sokáig tartózkodik.

Nyárban és tél elején is ejtettek el s észleltettek — többnyire ifju — példányok.

21. *Circus gallicus*, Gm.

KITGVÁSZ SAS.

Már márcziusban megérkezik, szálás tölgyerdeinkben fészkel; elfogja a kigyókat is, innen magyar neve. Megérkezéskor és fészkelése után mezők, erdők felett repülve észlelhető.

Szeptember végén elutazik.

22. *Pernis apivorus*, L.

EURÓPAI DARÁZS-, VAGY MÉHÉSZ ÖLYV.

A ritkább ragadozók közé tartozik vármegyénkben; két példány, Alsó-Orbó környékéről van gyűjteményemben. Alkalmasint a szálás

tölgyesekben fészkel. Felkeresi a darázfészkeket az ifju-költés végett, mely kedvencz eledele, innen neve is.

Szeptember közepén távozik el.

23. *Archibuteo lagopus*, Brünn.

GATVÁS ÖLVV.

Október végén érkezik, néha nagyobb számban, máskor egyenként s nálunk áttelel.

Berkekben, szőlőkben s félrébb eső kertekben, nagy fákon órákig elül egereket lesve, vagy a mezők felett bolyong zsákmányt keresve, mely különösen egerekből áll. A mely vidéken sok az egér, ott a Gatyás ölyvek is nagyobb számban telepednek meg; kár, hogy minden koczapuskás üldözi őket.

Februárban visszavonulnak észak felé.

24. *Buteo vulgaris*, Bechst.

KÖZÖNSÉGES, VAGY EGERÉSZ ÖLVV.

Szálas erdeinkben fészkel, azután kivonul a mezőkre, rétekre, hol egerekre, hullókra s rovarokra vadász.

Utóbbi időben szokássá vált kártékony ragadozóképpen feltüntetni, mivel egy-egy sebzett nyulat, vagy foglyot üldözőbe vett, azonban az egerek pusztítása által több hasznot tesz a gazdának, mint kárt a vadásznak.

Október végén egy része eltávozik, egy része azonban nálunk kitelel.

25. *Circus aeruginosus*, L.

VÖRHEVYES ÖRVÖLY, RÉTI HÉJA, NÁDI HÉJA, NÁDI ÖLVV.

Márczius végén már megérkezik a nádasoknak ezen rablósiványa s azokban üti fel tanyáját s ott fészkel is.

Nincs a tóban, vagy nádasban fészkelő madarak közül egy se olyan, melyet ne üldözne, vagy fészket ki ne rabolná, ha hozzá férhet. Elfogja a madarat fészkeről s miután felfalta, kiszívja tojásait is.

Rabló kirándulásait kiterjeszti a környékbeli szántókra s rétekre is s ott is pusztítja az apróbb madarakat s fészkeiket.

Szeptember végén és október elején utazik el.

26. *Circus cyaneus*, L.

KÉKES ÖRVÖLY, KÉKES RÉTI-HÉJA.

Márczius végén, április elején érkezik. Egy pár hétig észlelhetők különösen a himek, szántók, rétek felett repkedve, azután költő helyeikre távoznak. Arról, hogy vármegyénkben fészkelne — nincs tudomásom, azonban lehetséges.

Októberben jelennek meg újból s akkor gyakrabban lehet mindkét nembelit észlelni.

Különösen gazos szántók és nádasok felett keringnek — alant, a föld színe fölött repülve.

A kinőtt himek közül egyes példányok télben is visszamaradnak s ilyenkor csűrös kertek körül is vadásznak apró madarakra.

27. *Circus pallidus*, Sykes.

HALVÁNY ÖRVÖLY, HALVÁNY RÉTI-ÖRVÖLY.

Az előbbenivel egy időben jelenik meg, de sokkal ritkább; ifjú példányok augusztusban gyakoriabbak.

28. *Circus cineraceus*, Mont.

SZÜRKE ÖRVÖLY, HAMVAS RÉTI-HÉJA.

Április elején érkezik s különösen buzaföldek felett repked — ele-delt vadászva.

Buzavetéseinkben alkalmasint fészkel is.

Julius közepén túl családonként ütik fel tanyájukat a réteken; felkeresik a szőlőket és kerteket, sőt a falusi udvarokat is.

Szeptember végén és október elején elvonul.

29. *Athene passerina*, Retz.

TÖRPE CSUVIK.

A fenyveseknek lakója s miután a szomszéd vármegyék fenyves erdeiben előjön, hihető, mikép a bucsumi fenyvesekben is tartózkodik.

30. *Athene noctua*, Retz.

KÖZÖNSÉGES CSUVIK. HALÁLBAGOLY.

Tornyokban, padlásokon, árkok szakadékaiban tartózkodik, ugyan-azon helyeken és faodukban is fészkel.

Megtörténik, mikép a kéményekben is meghúzza magát s a kitóduló füsttől elkábitva lezuhan s a kemence csövébe is bekerekedik, nagy ijedelmére a háziaknak.

Egy része nálunk áttelel.

31. *Nyctale Tengmalmi*, Gm.

GATYÁS CSUVIK.

A szomszéd Hunyad vármegye erdeiben néhányszor lövettet, követ-kezőleg vármegyénkben is feltalálható.

32. *Syrnium uralense*, Pall.

ÚRALI BAGOLY. HOSSZUFARKU BAGOLY.

Novemberen kezdődőleg található berkekben és erdőkben, löttem Konczán a kertben is.

Februáriusban eltávozik.

33. *Syrnium aluco*, L.

ERDEI BAGOLY.

Erdőkben, berkekben tartózkodik s a faodukban és varjufészkekben is fészkel. Hideg időben felkeresi a gyümölcsös kerteket is.

34. *Strix flammca*, L.

LÁNGBAGOLY. GYÖNGVBAGOLY.

Tornyokban, templomok s lakatlan nagyobb épületek padlásain tartózkodik és ott fészkel is; éjjel repül ki ezen helyiségekből prédára, mely főkép egerekből áll.

Állandó madár.

35. *Bubo maximus*, Sibb.

NAGY SUHOLY.

Szálás állabu erdőkben és sziklás helyeken tanyázik és fészkel, azután felkeresi a berkeket, buzaföldeket és bokros helyeket, sőt télen künn a behavazott mezőn is találtam.

36. *Scops Aldrovandi*, Flem.

KIS FÜLÖNCZ. KIS FÜLES-KUVIK.

Nagy-Enyednél a szőlők között, gyümölcsösökben és az azok feletti erdőben tartózkodik s ott fészkel is. Több példány lövetett és fogatott itt; télire eltávozik.

37. *Otus vulgaris*, Flem.

ERDEI FÜLES-BAGOLY.

Szálás erdeinkben tartózkodik s ott fészkel, felkeresi a berkeket és szőlőket is.

Egyesek télben is nálunk maradnak.

38. *Brachyotus palustris*, Forster.

NÁDI FÜLES-BAGOLY.

Októberben érkezik, némely évben csapatban; a szántókon, gazos helyeken, kiszáradt talaju nádasokban és sásos helyeken tartózkodik. A levegőnek fokozatos kihülésével apad számuk is, a nagyobb hideg beálltával pedig eltávoznak, vagy csak egyes példányok maradnak vissza, de azok is februáriusban elvonulnak.

39. *Caprimulgus europaeus*, L.

LAPPANTYU. KECSKEFEJŐ.

Márczius végén és április elején érkezik. Berkekben, bokros erdőkben, szőlők közötti gyümölcsösökben tartózkodik; fészket erdőkben a földre rakja. Májusban, párzása idejében, alkonyatkor ösvényekre, erdők közötti tisztásokra telepedve hallatja sajátos csörgő hangját.

Szeptemberben s októberben szőlők és erdők aljában, berkek szélén repdesve vadász naplemente után rovarokra és szunyogokra.

Október közepén túl eltávozik.

40. *Cypselus apus* L.

KŐFALI FÜLLENG. TORONYI FECSKE.

Május elején érkezik csapatban s az ezen hónapban, valamint június elején az esős idők alkalmával a víz által ellepert réteket, szántókat keresi fel s azok felett repkedve fogdossa a rovarokat, egy pár órai vadászat után újból eltűnik.

Felkeresi a sziklás helyeket is; arról azonban, hogy vármegyénk területén fészkelne, nincs tudomásom.

Szeptember közepén túl elvonul.

41. *Hirundo rustica*, L.

FÜSTI FECSKE.

Rendesen április hó első három napján érkezik az első pár.

Vármegyénk egész területén, a hol emberi lakok vannak, fészkel,

padlásokon, színekben, istállókban; egy pár egy alkalommal Konczán saját lakószobámban kezdett fészket rakni.

Szeptember elején gyülekezni kezdenek s a hó végéig az időjárás szerint egyszerre, vagy lassanként eltávoznak; azonban október közepén is lehet vonuló kis csapatokat észlelni.

42. *Hirundo urbica*, L.

HÁZI FECSKE.

Rendesen valamivel később érkezik, mint az előbbi.

Városokban és falukon kőépületek fedelének eresze, valamint kapuk alatt is fészkel, felkeresi a meredek mészsiklafalakat s azoknak repedéseiben, vagy kiálló párkányai alatt fészkek-koloniákat alkot.

Az előbbivel egy időben hagy el bennünket, előzetesen kis csapatokban körül repülvén azon helyet, hol fészke van, mintha búcsút akarna venni attól.

43. *Hirundo riparia*.

PARTI FECSKE.

Április végén, május elején érkezik, folyók meredek partjaiba vágja be fészket.

Szeptember közepén elutazik.

44. *Cuculus canorus*, L.

HANGOS KARUK.

Rendszerint április 10-dike körül jelenik meg; berkekben, szőlők között, gyümölcsösökben s az alantabb fekvő erdőkben üti fel tanyáját s az ott fészkelő kis madarak fészkébe rakja le tojásait; később felvonul a bükkös erdőkbe, hogy az ott későbbben költő madarak fészkeit is felhasználja tojásai lerakására.

Szeptember végén távoznak el.

45. *Merops apiaster*, L.

GYUTGYALAG. MÉHÉSZ.

Április utolsó napjaiban és május elején érkezik. A Maros völgye a Küküllő beszakadásáig, valamint a Küküllő völgye is kedvencz tartózkodási helye; itt meredek martokba ás be hosszú lyukat fészke számára.

A fiainak kirepítése után csapatokban vadász rovarokra a berkek, szőlők, sőt a közel fekvő erdők felett.

Szeptember közepe után elvonul.

46. *Alcedo ispida*, L.

JÉGMADÁR. JEGÉR.

A tiszta vizü patakokat kedveli, a Maros mentén és mellék völgyeiben nem gyakori. A Sebes vizén és Ompoly patakán észlelhető gyakrabban s ott alkalmasint fészkel.

Enyhe tél alkalmával áttelel.

47. *Coracias garrula*, L.

CSACSOGÓ KARICS. KALANGYA VARJU. KÉK MÁTYÁS.

Május elején érkezik; ekkor berkekben erdők szélén, néha a távirda huzalon is észlelhető, alkalmasint szálas erdeinkben fészkel.

Július végével s augusztusban ellátogat fiaival a terekre és dombos vidékre, hol berkekben, fával beültetett helyeken, sőt kertekben is tartózkodik, szeptember közepe táján aztán elvándorol.

48. *Oriolus galbula*, L.

SÁRGA RIGÓ.

Április végén, május elején érkezik, berkekben, erdőkben fészkel. Miután fiait kirepítette, felkeresi a kerteket s udvarokat, melyekben körte- és eperfák vannak; később a Bodza gyümölcse is kedves eledelét képezi.

Az öregek már augusztus végén elutaznak, ifjakat még szeptember közepéig is lehet találni.

49. *Pastor Roseus*, L.

RÓZSASZINŰ CSACSKÁR.

A keletnek ezen szép madara némely évben május és június havában jelenik meg nálunk, egyenként, vagy kis csapatokban.

Egyes madarakat a Seregélyek társaságában lehet észlelni, csapatokban felkeresik a réteket, szőlőket, sőt udvarokat is, hol eperfák vannak; mert habár rovarokkal s különösen sáskákkal táplálkozik — szereti a fái epret is. 1867-ben, június 20-án Konezán a ház melletti eperfákra jött egy nagyobb csapat s a szobából lehetett reájok puszkázní.

Nyár végén, vagy őszszel nem észleltem.

50. *Sturnus vulgaris*, L.

KÖZÖNSÉGES SEREGÉLV.

Néha már februárius végén megérkeznek. Berkekben, erdőkben, faodukban fészkelnek; fiaik kirepítése után nagy csapatokba verődnek s réteken, mezőkön barangolnak, éjjelre felkeresik a nádasokat.

Október és novemberben vándorolnak el.

51. *Lycos monedula*, L.

CSÓKA.

Állandó madár. Berkekben, erdőkben, faodukban fészkel, miután pedig a terebélyes nagy fák száma nagyon megfogyott, alkalmazkodik ő is a körülményekhez, s több helyen társaságban fészkel a meredek sziklafalak üregeiben.

Őszszel, télen csapatosan kószál a mezőkön, falvak és városok körül.

52. *Corvus corax*, L.

FEKETE HOLLÓ.

Magas fákon, vagy sziklákon fészkel.

A egyes vidékek, valamint tereken is észlelhető, utóbbi helyen

azonban gyakoribb ősszel. Állati hullára 20–30 drb is összegyül; télen is lehet egyenként, vagy páronként észlelni.

53. *Corvus cornix*, L.

HAMVAS VARJU, VARJU.

Állandó madár. Berkekben s mezőkkel határos erdőkben, magas fákon fészkel.

Ősszel, télen összeverődik a Csókákkal s azok társaságában barangol.

54. *Corvus frugilegus*, L.

VETÉSI VARJU, TELEKI VARJU

Állandó madár. Berkekben, magas fákon társaságban fészkel, fiai kirepítése után csapatokban barangol a mezőkön s ősszel és télen összevegyül a Csókákkal és Hamvas varjukkal.

55. *Pica caudata*, Boie.

CSERGŐ SZARKA, SZARKA.

Állandó madár. Berkekben, kertekben fákon fészkel.

56. *Garrulus glandarius*, L.

CSERSZAJKÓ, MÁTYÁS.

Erdőkben fákon fészkel. Ősszel barangol szőlőkben, kertekben; télen egyrésze eltávozik.

57. *Nucifraga caryocatactes*, L.

RENDES CSÖNTÖR, HAVASI MÁTYÁS.

Fenyvesekben, vármegyénkben Bucsum és Kerpenyes község fenyőerdeiben tartózkodik, ősszel a mogyoró kedvéért felkeresi a lomb-erdőségeket is.

Alkalmassint fészkel is a megjelölt fenyvesekben.

58. *Gecinus viridis*, L.

ZÖLD HARKÁLY.

Lomberdeinkben tartózkodik s ott fészkel; ősszel felkeresi a berkeket és gyümölcsösöket. Télen egy pár óra eltávozik.

59. *Gecinus canus*, Gml.

SZÜRKE HARKÁLY.

Márcziusban érkezik vissza. Tölgyerdeinkben fészkel, ősszel ő is felkeresi a berkeket és gyümölcsösöket.

Télen rövid időre elvándorol.

60. *Dryocopus martius*, L.

FEKETE HARKÁLY.

Kiválólag a fenyőerdőket kedveli s ott fészkel; felkeresi a bükösöket is, a bükk-tenyészvonalon alól azonban nem száll le.

61. *Picus major*, L.

NAGYOBB HARKÁLY, TARKA HARKÁLY.

Tölgyerdeinkben fészkel; ősszel, télen felkeresi a berkeket, kerteket.

62. *Picus leuconotus*, Bechst.

FEHÉRHÁTÚ HARKÁLY.

Fenyvesekben, kiválóbban pedig bükkösökben tartózkodik s ott fészkel.

Tavaszzsal, gyakrabban pedig ősszel, felkeresi a berkeket is.

63. *Picus medius*, L.

KÖZÉP HARKÁLY.

Tölgy-erdeink lakója, hol fészkel is. Őszszel megfordul a berkekben s kertekben, kemény télben nagyobb része elvándorol.

64. *Picus minor*, L.

KIS HARKÁLY.

Tölgy-erdeinkben tartózkodik és fészkel; tavaszzsal, ősszel felkeresi a gyümölcsösöket; nem nagyon hideg télben áttelel.

65. *Picoides tridactylus*, L.

HÁROMUJJÚ HARKÁLY.

Kizárólag a fenyvesek lakója. Vármegyénkben én nem találtam, azonban feltehető, hogy fenyveseinkben előfordul.

66. *Junx torquilla*, L.

NYAKTEKERCS.

Április közepén érkezik. Tölgyerdőkben, szőlők közötti gyümölcsösökben tartózkodik s ott faodukban fészkel.

Szeptember közepén tul elvándorol.

67. *Sitta europaea* L. var. *caesia* Meyer.

PONCZ.

Lomberdeink lakója, fák óduiban fészkel, felkeresi fészkelése után a berkeket, kerteket.

68. *Trichodroma muraria*, L.

RENDES FALKUSZ.

A Maros völgyét jobboldalilag szegélyző mészkőhegylánczolat szikláinak lakója s a sziklafalak repedéseiben fészkel.

Télre eltávozik.

69. *Certhia familiaris*, L.

KÖZÖNSÉGES FAKUSZ.

Tölgy-erdeinkben tartózkodik s ott fészkel, ősszel felkeresi a berkeket s kerteket is; nálunk áttelel, csak nagy hideg alkalmával vándorol el rövid időre.

70. *Upupa epops*, L.

BÜBÖS BANKA.

Márczius végén, április elején érkezik; berkekben, kertekben, faodukban rakja fészket. A fiak kirepítése után elbarangol a család mezőkre, legelőkre, kertekbe, udvarokba, — szeptember közepén pedig elutaznak.

71. *Lanius excubitor*, L.

ŐR GÉBICS.

Nagy-Enyednél fészkelve találtam; a vármegye legnagyobb részében azonban egyenként októberben jelenik meg s télen át is megmarad ott, tavasszal azonban elvonul fészkelési helyére s a következő őszig nem látható.

72. *Lanius Homeyeri*, Cab.

HOMEYER GÉBICS.

Nagy-Enyed környékén több példány lövetett s fészkelve is találtam.

73. *Lanius minor*, L.

KIS GÉBICS.

Május első napjaiban érkezik; erdőkben, berkekben fészkel; kirepült fiaival felkeresi a kaszálókat s azok közelében levő faültetvényeket, a rovarászat kedvéért.

Szeptember elején elvándorol.

74. *Lanius collurio*, L.

TÖVISSZURÓ GÉBICS.

Április végén és május elején érkezik. Olyan erdős, berkes helyeket kedvel, hol sok a tövises bokor, melyeknek töviseibe szereti beszurni az elfogott sáskákat, prücsköket s más rovarokat.

Fészkrét tövises bokrokba s fákra építi.

Szeptember közepén tul eltávozik, ifju példányokat azonban egyenként még október elején is lehet találni.

75. *Muscicapa grisola*, L.

SZÜRKE LEGYÉSZ. LÉGVYKAPÓ.

Április közepén jön meg, azon időben erdőkben, berkekben s fával beültetett helyeken található, nem sok idő múlva azonban felhúzódik a magasabban fekvő fészkelési helyeire.

Augusztus közepe után újból megjelenik fiaival a berkekben s kertekben, szeptember közepén pedig tovább vándorol.

76. *Muscicapa parva*, Bechst.

KIS LEGYÉSZ.

Ritka madár vármegyénkben, őszi és tavaszi vonuláson észlelhető nagy ritkán.

77. *Muscicapa luctuosa*, L.

GYÁSZOS LEGYÉSZ.

Április végén és május elején vonul át fészkelő helyeire, ilyenkor gyümölcsösökben, berkekben és erdők szélein található, őszi vonulása alkalmával ritkábban észlelhető.

78. *Muscicapa albicollis*, Temm.

ÖRVÖS GÉBICS.

Április közepén érkezik s mint átvonuló madár szintén berkekben, kertekben s fákkal beültetett helyeken telepedik meg rövid időre.

Őszi vonulása alkalmával ritkán jelenik meg.

79. *Bombicilla garrula*, L.

SELYEMFARKU LOCSKA.

A magas északnak ezen szép madara rövidebb, vagy hosszabb közönként télben jelenik meg s deczember, január és februárban található csapatokban erdeinkben s kertekben is olyan helyeken, hol bogyót termő fák és bokrok vannak, mivel ezeknek gyümölcsei, illetőleg bogyói képezik eledelüket.

80. *Accentor alpinus*, Bechst.

HAVASI CSATTOGÁNY.

A magas havasok lakója, azonban mészhegyeink sziklás oldalain és kupjain is néha észlelhető.

81. *Accentor modularis*, L.

KÖZÖNSÉGES CSATTOGÁNY.

Márczius végén és április elején érkezik, szőlőkben, erdők szélén tövises-bokros helyeken tartózkodik rövid ideig, azután elvonul magasan fekvő fészkelő helyeire; ősszel novemberben vonul vissza s keresi fel a megjelölt helyiségeket. Néha még deczemberben is lehet egyes párokat találni.

82. *Troglodytes parvulus*, L.

KÖZÖNSÉGES CSUK. ÖKÖRSZEM.

Hegyi patakok bokros, csalitos partján, valamint erdőkben él, a bokrok és bozótok sűrűjében bujkálva s ott építi fészket is. Ősszel lejön a kertekbe, hol az eleven sövények képezik kedvencz rejtekhelyét.

83. *Cinclus aquaticus*, Bechst.

VIZI BUKA. VIZI RIGÓ.

Havasi és hegyi patakok mentén tartózkodik s a martokban fészkel. Hideg időben leszáll a terekre s a befagyott folyók nyílt helyei körül tanyázik s bukik a víz alá apró halak, vagy vízi rovarok álczái után.

84. *Cinclus melanogaster*.

FEKETEHASU VIZIRIGÓ.

Az előbbinek társaságában találtam az Ompoly vizén s mellék-patakain.

85. *Pocile palustris*, L. var. *fruticorum*.

MOCSÁRI CZINKE.

A bükk-erdők lakója s ott fészkel; ősszel, télen lejön a berkekbe, szőlők közötti gyümölcsösökbe s kertekbe.

86. *Pocile lugubris*, Natt.

GYÁSZOS CZINKE.

Vármegyénkben Nagy-Enyeden, a szőlők közötti gyümölcsösökben találtam több alkalommal s ott alkalmasint fészkel is. Enyhe télben egyesek áttelelnék, miután január hóban lőtt példány is van gyűjteményemben.

87. *Parus ater*, L.

FENYVES CZINKE.

A fenyvesekben tartózkodik s fészkel. Tavasszal és ősszel kis csapatban barangol s ilyen alkalommal néhányszor találtam gyümölcsös kertekben is.

88. *Parus cristatus*, L.

BÜBÖS CZINKE.

Kizárólag a fenyvesek lakója s ott fészkel, más helyen nem észleltem. Vármegyénk területén ugyan nem találtam ezen szép czinkét, azonban feltehető, mikép a mi fenyveseinkben is tartózkodik.

89. *Parus major*, L.

SZÉN CZINKE.

Tölgyerdeinkben, erdők alatti gyümölcsösökben tartózkodik s fészkel. Ősszel, télen felkeresi a lakások melletti kerteket, úgy a falvakban, mint a városokban.

90. *Parus coeruleus*, L.

KÉK CZINKE.

Lomberdeinkben lakik és fészkel, felkeresi különösen ősszel a kerteket is.

91. *Acredula caudata*, L.

HOSSZUFARKU CZINKE.

Lomb-, különösen bükk-erdeink lakója s azokban fészkel. Ősszel csapatokban barangol s felkeresi a kerteket, a folyók melletti berkeket és füzeseket.

92. *Acredula rosea*, Blyth.

FEKETESZEMÖLDÖKŰ CZINKE.

1895. május 10-én lövetett egy him példány Nagy-Ényeden, mely gyűjteményemben van.

93. *Agithalus pendulinus*, L.

FÜGGŐ CZINKE.

Zeyk Miklós, volt nagyenyedi főiskolai tanár jegyzete szerint a kapudi berekben fészkel; én vármegyénkben csak két példányt találtam, egyet Alvinczen, egyet Konczán.

94. *Regulus cristatus*, L.

BÜBÖS KIRÁLYKA.

Fenyveseinkben s magasabban fekvő lomberdeinkben tartózkodik és fészkel. Ősszel barangol a czinkék társaságában s felkeresi a berkeket s kerteket.

95. *Regulus ignicapillus*, Chr. L. Brehm.

TÜZFEJŰ KIRÁLYKA.

Az előbbinél ritkább, tartózkodási helyei ugyanazok, mint előbbinek. Ősszel, tavasszal ritkán a kertekben is lehet találni.

96. *Phyllopneuste sibillatrix*, Bechst.

ZÖLD LOMBZENÉR.

Április végén érkezik, lomberdeinkben fészkel, felkeresi a füzeseket s kerteket, szeptemberben eltávozik.

97. *Phyllopneuste trochilus*, L.

KÖZÖNSÉGES LOMBZENÉR.

Az előbbinél gyakoribb. Április közepén érkezik, lomberdeinkben fészkel, ősszel megjelenik a kertekben is. Szeptember végén és október elején távozik el.

98. *Phyllopneuste rufa*, Lath.

FENYVES LOMBZENÉR.

Zenéreink közül legkorábban érkezik, már márczius közepén hallható erdeinkben till-tell-till-tell hangzásu éneke; fészkelni inkább a magasabban fekvő erdőségekben szeret. Ősszel újból lejön a terekre, berkekbe, füzesekbe s kertekbe, honnan október közepén utazik el.

99. *Hypolais salicaria*, Bp.

UTÁNZÓ LOMBZENÉR.

Vármegyénkben ritka. Tavasszal hallottam énekelni egy már kizöldült füzesben. Arról, hogy vármegyénkben fészkelne — nincs adatom.

Szeptemberben elvonul.

100. *Acrocephalus palustris*, Bechst.

MOCSÁRI ZENÉR.

Május elején érkezik; kedveli az olyan nádas ereket, melyek partján füzesek vannak, szereti továbbá a magas rozsvetésben és kenderekben bujkálni s a megjelölt helyeken fészkel is.

Szeptember végén elutazik.

101. *Acrocephalus arundinaceus*, L.

NÁDI ZENÉR.

Magas nádasokban tartózkodik, melyek között, vagy mellett nyílt víztükör is van; fészket a nád közötti bokorra, vagy nádra készíti.

Április végén, május elején érkezik, szeptemberben eltávozik.

102. *Acrocephalus turdoides*, Meyer.

RIGÓ ZENÉR. NÁDI VERÉB.

Az előbbivel egy időben érkezik, hasonló helyeken tartózkodik és fészkel s tavasszal egész nap hallatja krákogó, de nem kellemetlen énekét.

Szeptemberben ő is elvonul.

103. *Locustella naevia*, Bodd.

SZÖCSKÉSZŐ ZENÉR.

Április végén, május elején érkezik.

Nádasokban és füzesekben is tartózkodik s ott hallatja sajátos surrogó hangját, melyről inkább hinné az ember, hogy valamely rovar-

tól származik. Fészket a földre rakja. Őszszel felkeresi a kerteket is s különösen eleven sövények aljában bujkál, honnan előtűnván egy pillanatra magasra tartja farkát, lebocsátja szárnyait s úgy lépked tovább.

Szeptember közepe táján eltávozik.

104. *Locustella fluviatilis*, M. et W.

FOLYAMI ZENÉR.

Folyók melletti berkekben s vizes árkok melletti erdőszéleken tartózkodik s szintén serregő hangja által árulja el jelenlétét. A megjelölt helyeken fészkel.

Május elején érkezik és szeptemberben távozik.

105. *Locustella luscinioides*, Savi.

CSALOGÁNY NÁDI ZENÉR.

Vármegyénkben Nagy-Ényed körül a Maros holt medrében, valamint más vízerek nádasaiban tartózkodik. Találtam még Tövis mellett és Drassónál is. Ennek is serregő éneke van s az után lehet felismerni. Nagy-Ényednél fészkel, miután költési ideje alatt is lehet hangját hallani.

Április végén, vagy május elején jön meg, szeptemberben távozik el.

106. *Calamoherpe aquatica*, Bath.

VIZI ZENÉR.

Ritka jelenség nálunk. Sásos, nádas helyeken tartózkodik. Miután vármegyénkből csak egy példány birtokába tudtam jutni, nem tudom, vajjon ellátogat-e rendszeren hozzánk.

107. *Calamoherpe phragmitis*, Bath.

NÁDI ZENÉR.

Leggyakoribb nádi zenérünk. A hol felvert a sás és nád, mindennütt előjön. Nádasokban fészkel; április végén, vagy május elején érkezik; őszszel hosszasan visszamarad; legkésőbb október 24-én lőttem egy példányt.

108. *Sylvia curruca*, B.

POSZÁTA ZENÉR.

Kerteinkben a tavasznak ezen kedves, dalos hirnöke meleg időben már márczius végén — rendszerint április elején érkezik s a kerti bokrok között hallatja beköszöntő énekét. Tövises bokrokban, eleven sövényekben, egres bokrokban is építi fészket. Fiaival a fái eper érett gyümölcsét s másnemű bogyókat is kedvel s közbe-közbe kis szájával csettintve lakmározik rajtok.

Elutazása szeptember végére esik.

109. *Sylvia cinerea*, Bath.

SZÜRKE ZENÉR.

Április közepén érkezik. Erdőszéleken, berkekben, bokros helyeken telepedik meg s fészkel.

Szeptember vége felé távozik el.

110. *Sylvia nisoria*, Bechst.

KÜLLÖS ZENÉR.

Április végén és május elején jön meg. Ezen zenér is bokros erdőszéleken és berkekben, hol sok a tövises bokor, telepszik meg és fészkel.

Szeptember első felében elutazik.

111. *Sylvia atricapilla*, L.

BARÁTKA ZENÉR.

Azon tölgyerdeinknek és berkeinknek lakója, hol bokros területek nagy fákkal vegyesen vannak, ott fészkel s hallatja fuvola hangu szép énekét.

Ősszel felkeresi a kerteket bogyók végett. Különösen kedveli az Árkörmös gyümölcsét.

Szeptember közepén kezdi meg elvonulását.

112. *Sylvia hortensis*, Auct.

KERTI ZENÉR.

Ezen szintén szép énekü zenér az előbbivel egy időben érkezik, hasonló helyeken telepedik meg és hasonló életmódot követ. Eltávozási ideje ennek is szeptember közepére esik.

113. *Merula vulgaris*, Leach.

FEKETE RIGÓ.

Lomberdeink lakója, fészket is ott építi. Ősszel felkeresi a szőlőket, kerteket bogyók végett; télire egy része eltávozik, egyesek azonban áttelelnek.

114. *Merula torquata*, L. var. *alpestris*.

ÖRVÖS RIGÓ.

Márczius végén, április elején vonulnak keresztül csapatban a havasra, hol fenyvesekben fészkelnek. Ilyen átvonulások alkalmával erdők és szőlők körül, valamint fák által szegélyezett réteken található. Ősszel ritkábban jelennek meg.

115. *Turdus pilaris*, L.

FENVŐ RIGÓ.

Tél kezdetén, rendszerint decemberben, néha korábban jelennek meg csapatokban. Erdőkben, berkekben és künn a mezőkön is barangoznak — néha egész április közepe tájáig, — ekkor aztán elvándorolnak.

116. *Turdus viscivorus*, L.

LÉP RIGÓ.

Bükk-erdeink lakója és ott fészkel. Ősszel lejönnek a tölgyesekbe a lépbogyókra.

117. *Turdus musicus*, L.

ÉNEKES RIGÓ.

Márczius közepén érkezik, lomberdeinkben fészkel. Ősszel felkeresi a szőlőket és gyümölcsösöket; télire eltávozik.

118. *Turdus iliacus*, L.

BOROS RIGÓ.

Őszszel és tavasszal átvonul; ilyenkor erdőkben, szőlők körül észlelhető.

119. *Monticola saxatilis*, L.

SZIKLAI RIGÓ, KÖVI RIGÓ.

Április első felében érkezik; hegyeink sziklás sziklás, köves vidékén fészkel; szeptember elején távozik el.

120. *Ruticilla tithys*, Scop.

VÖRÖSFARKU ZENÉR.

Márczius közepén érkezik, sziklás helyeken, kövek alatt fészkel. Szeptember végén, néha október elején utazik el.

121. *Ruticilla Cairi*, Gerb.

VÖRÖSFARKU HAMVAS-ZENÉR.

Előbbivel egy időben érkezik s nálunk vele vegyesen lakja a megjelölt kavicsos, sziklás helyeket. Gyűjteményemben ugyanegy helyen és időben lőtt két hirn van, melyek közül egyiknek bársonyfekete, a másiknak pedig hamuszínű a tollazata.

122. *Ruticilla phoenicura*, L.

FÜSTFARKU ZENÉR.

Az Ompoly és a Maros terére jobbrpartilag levonuló patakok völgyei fűzfa ültetvényeikkel és egerfáikkal képezik főtanyáját. Felhatol a bükk tenyészvonaláig, valamint előfordul a Maros melletti berkekben is, azonban kevesebb számban. A megjelölt helyeken mindenütt fészkel.

Elutazása szeptember végén és október elején történik.

123. *Luscinia minor*, Ch. L. Brehm.

BÁJDALU CSALOGÁNY.

Vármegyénkben ritka s tán csak kivételesen jelenik meg. Én csak egy példányt találtam.

124. *Luscinia philomela*, Bechst.

MAGYAR CSALOGÁNY.

Április közepe táján érkezik; berkekben, erdők szélein — különösen hol víz is van a közelben — telepedik meg. Megérkezése után csakhamar lehet már egyes himeknek rövidebb dallamait hallani, a mint azonban lombot hajtának a fák, megélnkül berek, erdő, ezen zenérkirály csattogó kellemes énekétől, mely minden oldalról felhangzik s egész júniusig eltart kedves hangversenye. Fiaik kirepítése után ellátogatnak a kertekbe is, hol sűrűbb bokros helyeken és eleven sövények körül tartózkodnak — néha egy pár dallamot hallatva, visszaemlékezésül lefolyt boldog családi életükre.

Szeptember első felében elutaznak.

125. *Cyanecula leucocyanca* Ch. L. Brehm.

KÉKBEGY.

Vármegyénk területén egyesek néha átvonulnak — miután egy alkalommal, őszszel, Konczánál észleltetett.

126. *Dandalus rubecula*, L.

VÖRÖSBEGV.

Márczius közepén már érkezik s úgy a lombdőkben, valamint a fenyvesekben is tartózkodik és fészkel s szorgalmasan hallatja kellemes dalát. Eltávozásra október elejére esik, de még december vége felé is észleltem néhányszor egyes visszamaradtakat.

127. *Saxicola oenanthe*, Bechst.

HONTSZIKLÁR.

Április elején érkezik és a köves, sziklás vidékeket s a földomlásos hegyoldalokat lakja s ott fészkel. Fiai kirepítése után gyakran lehet utak mentén is találni, hol kavics-halmok vannak.

Szeptember közepe táján utazik el.

128. *Pratincola rubetra*, L.

ROZSDÁS MELLŰ SZIKLÁR.

Április vége felé jön meg, főleg réteken s füves helyeken telep-
szik meg és fészkel. Szeptember közepén elvonul.

129. *Pratincola rubicola*, L.

FEKETELEGYŰ SZIKLÁR.

Márczius közepén érkezik meg, szőlők körül, hol gyümölcsfák is
vannak, tartózkodik és fészkel

Októberben utazik el.

130. *Motacilla alba*, L.

BARÁZDA BILLEGÉNY.

Márczius végén és április elején érkezik, szántókon, patakok szé-
lén üti fel tanyáját és fészkel. Szeptember vége felé utazik el csapa-
tokban; kisebb csapatokat október közepéig lehet még vonulásban
észlelni.

131. *Motacilla sulphurea*, Bechst.

KÉNES BILLEGÉNY.

Hegyipatakok mentén tartózkodik s fészkel. Őszszel lehuzódik a
terekre is, hol egyesek néha télben is találhatók.

132. *Budytes flavus*, L.

SÁRGA BILLEGÉNY.

Április közepe táján érkezik kis csapatokban s réteken, legelőkön
tartózkodik rövid ideig, azután elvonul fészkelési helyeire, honnan fiai-
val újból visszakerül s a megnevezett helyeken — különösen marha-
csordák között — szokott eledele után szaladgálni,

Elutazása szeptember végére esik.

133. *Anthus aquaticus*, Bechst.

VÍZI PIPISKE.

Magasabb hegyeinken, pl. a Mluha nevű hegyen fészkel. Októ-
berben megjelenik egyenkint a folyók partjain s ott egyeseket télben
is lehet ugyan észlelni, rendszeren azonban télire eltávoznak.

134. *Anthus pratensis*, L.

RÉTI PIPISKE.

Áprilisben és októberben kis csapatokban átvonulnak. Tavasszal nedves réteken, ősszel szántóföldeken is — ideiglenesen megtelepednek.

135. *Anthus cervinus*, Pall.

VÖRHENYESTORKU PIPISKE.

Vármegyénkben ritka madár s eddig csak háromszor találtam, őszi vonulása alkalmával, Alvinczen, Konczán és Remetén.

136. *Anthus arborceus*, Bechst.

ERDEI PIPISKE.

Április elején érkezik, lomberdeinkben tartózkodik és fészkel. Őszszel fiaival barangol réteken és törökbuza földek között. Szeptember végén és október elején utazik el.

137. *Agrodroma campestris*, Bechst.

MEZEI PIPISKE.

Április közepe táján jön meg; dombos, száraz legelőkön tartózkodik és fészkel. Szeptember vége felé elvonul.

138. *Galerida cristata*, L.

BUBOS PACSIRTA.

Állandó madár. Tavasszal és nyáron a mezőn tartózkodik, őszszel s különösen télben bejön udvarokra, utcákra a falvakban és városokban.

139. *Lullula arborea*, L.

ERDEI PACSIRTA.

Márczius végén, április elején érkezik, lomberdeinkben tartózkodik és fészkel, őszszel berkekben, szőlők körül barangol, október elején eltávozik.

140. *Alauda arvensis*, L.

MEZEI PACSIRTA.

Már februárius végén megérkezik az első kis csapat. Buzaföldeken, réteken telepszik meg és fészkel. Szeptember végén és október első felében távozik el — kisebb-nagyobb csapatban.

141. *Pallasia sibirica*, Gm.

FEHÉRSZÁRNYU PACSIRTA.

1855. deczember 24-én találtam egy himet Konczánál, mely gyűjteményemben van. Ez eddig az egyedüli ismert példány Magyarországból.

142. *Phileremos alpestris*, L.

HAVASI PACSIRTA.

Nagyon ritkán télben jelenik meg. Miután a szomszéd Hunyadvármegyében már egynehányszor találtatott — bizonyosan vármegyénkben is megfordul.

143. *Miliaria europaea*, Swains.

KÖLESI SÁRMÁNY.

Állandó madár. A mezőkön tartózkodik és fészkel, télben csapatokban felkeresi a csűröskerteket és gazdasági tanyákat.

144. *Emberiza citrinella*, L.

CITROM SÁRMÁNY.

Allandó madár. Lomberdőkben, különösen azoknak bokros szélein költ. Télben ő is csapatosan keresi fel a szérüs kerteket és tanyákat.

145. *Emberiza cia*, L.

KÖVI SÁRMÁNY.

Márczius végén megérkezik. Sziklás, bokros völgyekben és sziklás erdőszéleken tartózkodik és fészkel. Későn vándorol el, miután Nagy-Enyednél még december havában is lövetett egy pár.

146. *Schoenicola schoeniclus*, L.

NÁDI SÁRMÁNY.

Nádasokban lakik s szárazabb helyen a földön fészkel. Őszzel barangol gaztól felvert mezőkön és kertekben. Nagy hideg alkalmával elvonul.

147. *Plectrophanes nivalis*, L.

HAVASI SÁRMÁNY.

November elejétől februarius végéig egyenként, vagy kis csapatban időközönként megjelenik vármegyénk területén is.

148. *Passer montanus*, L.

MEZEI VERÉB.

Állandó madár. Nyáron a mezőn és bokros oldalakon lakik, télen berkekben és kertekben csapatokban tartózkodik.

149. *Passer domesticus*, L.

HÁZI VERÉB.

A hol emberi lak van és gabonát termelnek, mindenütt található; télben ő is csapatokban keresi fel a szérüskerteket.

150. *Fringilla coelebs*, L.

ERDEI PINTY.

Lomberdeinkben él és fészkel. Őszzel felkeresi az udvarokat, kerteket, télire nagyobb része elvándorol, a hímek közül azonban sokan áttelelnek, de a nőtényt csak ritkán lehet ezen évszakban észlelni.

151. *Fringilla montifringilla*, L.

FENYŐ PINTY.

Októberben érkeznek az első, azután szaporodik számuk, azonban nem minden télben egyforma gyakoriak.

Künn a mezőn gaztól felvert szántókon keresik élelmüket, begyűlnek azonban a gyümölcsös- és szérüs-kertekbe is. Február végén, márczius elején eltávoznak.

152. *Coccothraustes vulgaris*, Pall.

VASORRU PINTY. MEGGYVÁGÓ.

Február vége felé érkezik. A tölgyerdőkben lakik és fészkel; kirepített fiaival felkeresi a szőlőket és gyümölcsösöket, hol a meggy és cseresznye magjait eszi. Télire elutazik, néha azonban ezen időszakban is lehet kis csapatokat erdők körül találni.

153. *Ligurinus chloris*, L.

ZÖLDIKE.

Berkekben, tölgyesekben tartózkodik és fészkel; fiai kirepítése után mezőkön, kertekben barangol. Télire nagyobb része elvándorol, egyeseket azonban ezen évszakban is lehet gazos helyeken találni.

154. *Scrinus hortulanus*, Koch.

GIRLICZ PINTY.

Vármegyénk területén ritkán jelenik meg, csak két alkalommal találtam, még pedig ősszel és tavasszal egy-egy párt Konczán, a kertben és szőlőben.

155. *Chrysomitris spinus*, L.

CSIZ.

Fészkelő helyeiről, a fenyvesekből ősszel jön le a folyók és patakok partján levő egerberkekbe; ott különösen az Ompoly völgyében és Abrudbánya környékén télen át csapatokban barangol.

156. *Carduelis elegans*, Steph.

TENGEICZ.

Berkekben, kertekben tartózkodik és fészkel. Láttam fészket Nagy-Enyeden benn a városban is a vadgesztenye fákon. Ősszel, télen csapatosan barangol a mezőn, különösen hol a bogáncs és más gyom verte fel magát. Kemény télben azonban legalább egyrésze elvándorol.

157. *Cannabina sanguinea*, Landb.

KENDERIKE.

Bokros erdőszeleken, berkekben, szőlőkben, kertekben tartózkodik és fészkel.

- Ősszel csapatokba verődik s egész tavaszig, míg párokra oszlik, barangol a gaz és gyom által ellepett mezőkön.

158. *Linaria alnorum*, Chr. L. Brehm.

KÖZÖNSÉGES LENIKE.

Némely évben novemberben és télen át érkezik s csapatokban tartózkodik a mezőkön és kertekben.

159. *Pyrrhula major*, Chr. L. Brehm.

NAGY PIRÓK.

1879. április 14-én találtam az első példányt Nagy-Enyed közelében s azután még néhányszor észleltem télen.

160. *Pyrrhula europaea*, Vieill.

SÜVÖLTŐ PIRÓK.

Október végén és novemberben jön meg s erdőkben, berkekben, kertekben — hol bogyót talál — tartózkodik. Márcziusban, április elején visszahúzódik a fenyvesekbe, fészkelési helyeire.

161. *Loxia curvirostra*, L.

KÖZÖNSÉGES KERESZTCSÖR.

Fenyvesekben él, ott már februáriusban fészkel, ritkán letéved a terekre is, amint bizonyítja gyűjteményemben azon két példány, melyek közül egyik Felső-Ujvártt, a másik pedig Nagy-Enyeden lővetett.

162. *Columba palumbus*, L.

ÖRVÖS GALAMB.

Márczius végén, április elején érkezik meg csapatban. Erdők szélén, berkekben és réteken tanyázik rövid ideig, azután felvonul a bükk-erdőkbe fészkelni. Fiaival aratás végén újból megjelenik a megnevezett helyeken s felkeresi a learatott buzaföldeket is.

Október elején vonul el, egyesek később is észlelhetők.

163. *Columba oenas*, L.

KÖZÖNSÉGES VADGALAMB.

Februárius végén megérkezik már az előcsapat, melyet a többi csapatok követnek márcziusban. Erdőkben, berkekben fészkel. A fiókák kirepítése után csapatokba verődnek s barangolnak a mezőkön, míg október végén és novemberben rendre eltávoznak. Ha nincs nagy hideg és hó, még decemberben is visszamaradnak egyes csapatok.

164. *Turtur auritus*, Ray.

GERLE.

Április végén, május elején jön meg. Berkekben, tölgyerdőkben tartózkodik és fészkel, fiaival felkeresi a kerteket, barangol a mezőkön s október közepe táján elutazik.

165. *Tetrao bonasia*, L.

CSÁSZÁRFAJD. CSÁSZÁRMADÁR.

Lomberdeinknek mély árkos helyeit lakja, fészkel a nagyenyedi erdőkben, a Csáklyai-kő kúpján.

166. *Starna cinerea*, L.

KÖZÖNSÉGES FOGOLY.

Állandó madár. Bokros erdőkben, berkekben, szőlők körül s künn a mezőn tartózkodik és költ.

167. *Coturnix dactylisonans*, Mayer.

FÜRJ.

Április utolsó napjaiban és május elején érkezik. Vetésekben, réteken él és fészkel, szeptember végén, október elején távozik el.

168. *Syrnhaptes paradoxus* Pall.

TALPAS TYUK. SIVATAG TYUK.

Ázsia sivatagjainak ezen szülöttje köztudomás szerint 1888. év tavaszán jelent meg először Erdélyben és vármegyénk területén is. Ezen év áprilisének végén Nagy-Enyed határán találtam egy kis csapatot, május elején Tartarián fogtak egy tojót elevenen, mely gyűjteményemben van. Ezen hóban a vajasdi és alvinczi határon is észleltetett, ezen időn innen azonban többet nem láttak.

169. *Glarcola pratincola*, Briss.

ÖRVÖS CSÉR. PORONDÁLY.

Ritkán jelenik meg tavaszi vonulása alkalmával s a folyók kavacsis helyein száll meg rövid időre.

Őszszel nem észleltem.

170. *Otis tarda*, L.

LOMHA TUZOK.

Régen a Maros völgyében — különösen Alvincznél gyakori volt, egy pár évtized óta azonban vármegyénk területén inkább csak átvonul.

171. *Oedipodius crepitans*, L.

RENDES MANKÓCZ. TÖMLÁB.

Őszi vonulás alkalmával ritkán észlelhető. Alvincznél találtam egy alkalommal szeptember végén.

172. *Charadrius pluvialis*, L.

ARANY LILE.

Tavaszzal áprilisban, ősszel novemberben — ritkán deczemberben — vonul vármegyénken keresztül csapatokban, mely alkalommal nedves réteken, folyók partjain, néha szántókon telepszik le rövid időre.

173. *Eudromias morinellus*, L.

SÁRGA LILE.

Az előbbivel egy időben vonul át ősszel és tavaszzal, de csak nagyon ritkán, habár a Czibin vize forrása feletti havasokon költ.

174. *Aegialites cantianus*, Lath.

MOCSÁRI LILE.

A Marosnak iszapos partján találtam néhányszor Alvincznél. Miután fiatal példányok voltak, alkalmasint azon a vidéken költettek ki. Szeptemberben elutazik.

175. *Aegialites hiaticula*, L.

PARTI LILE.

Csak egyszer — 1858. szeptember 24-én találtam Alvinczen egy tónak iszapos szélén három darabot, melyek közül az előtt példány gyűjteményemben van.

176. *Aegialites minor*, M. et W.

KIS LILE.

Április vége felé jön meg, folyóink partján tartózkodik s fészkel, szeptemberben eltávozik.

177. *Vanellus cristatus*, L.

BIBICZ. LIBUCZ.

Márczius végén, április elején érkezik, mocsáros helyeken telepedik meg és fészkel. Szeptemberben kezdi meg a visszavonulását, azonban még novemberben is érkeznek utócsapatok.

178. *Streptilas interpres*, L.

KŐFORGATÓ.

Nagyon ritkán jelenik meg. Vármegyénkből ugyan nem láttam példányt, de miután a szomszéd Hunyadvármegyében néhányszor lövett, bizonyosan a mi határunkban is megfordul.

179. *Haematopus ostralegus*, L.

KAGYLÓ HALÁSZ.

Nagyon ritkán jön hozzánk. Alvinczen, a Maroson lövetett tavaszszal egy példány.

180. *Grus cinerica*, Bechst.

SZÜRKE DARU.

Tavaszzsal és ősszel vonul át vármegyénk területén, kurrogó hangjáról könnyen felismerhető. Nagyon ritkán pihenőt is tart a mezőn.

181. *Ciconia alba*, L.

FEHÉR GÓLYA.

Márczius végén és április elején érkezik, vármegyénk területén csak átvonul, vagy megpihen tavaszszal, mivel ez időszertint tán egy gólyafészkek se található. Augusztus közepén túl kezdődő visszavonulása alkalmával sokkal nagyobb — néha egypár ezerre menő — csapatban jelenik meg s esetleg pihenőt is tart.

182. *Ciconia nigra*, L.

FEKETE GÓLYA.

Május elején érkezik s vonul tovább költőhelyére. Augusztusban fiaival megjelenik folyóinkon. Szeptember végén elutazik.

183. *Platalea leucorodia*, L.

FEHÉR KANÁLY. KALÁNOS GÉM.

Tavaszi és őszi vonulása alkalmával néha felkeresi nagyobb folyóinkat.

184. *Falcinellus igneus*, Leach.

BARNA BATLA.

Április közepétől május közepéig néha kis csapatban megjelenik folyóinkon, különösen pedig víz által elöntött mocsaras helyeken.

Őszi vonulása alkalmával csak nagyon ritkán észlelhető.

185. *Ardea cinerea*, L.

SZÜRKE GÉM.

Márczius közepe táján már megérkeznek az első szállás-csinálók.

1892-ig Megyeréknél a Maros balpartján, százados tölgyek által alkotott berekben emberemlékezet óta fészkeltek társaságban a vetési varjakkal és csókákkal. Megjelölt évben a berket kiirtották, minek következtében a következő év tavaszán a jobb parton levő nagy nyárfákra költöztek át s azokra rakták fészkeiket; 1894-ben ötven fészket számláltam.

Ezen egy szürke gém-telep van vármegyénk területén.

Szeptember vége felé legnagyobb részük elvándorol, egyesek még visszamaradnak október közepéig.

186. *Ardea purpurca*, L.

BIBORGÉM.

Megérkezése április végére és május elejére esik. Mocsaras, nádas helyeken, folyóink berkes partjain tartózkodik egy pár hétig s aztután

költőhelyeire vonul. A kirepített fiaival újból nyakába veszi a világot s folyók mentén és tavak körül barangol.

Szeptemberben megkezdí visszavonulását, egyes fiatal példányok ezen hó végéig még észlelhetők.

187. *Ardea egretta*, Bechst.

NAGY KÓCSAG.

Nagyon ritkán jelenik meg tavasszal, vagy ősszel.

Láttam egyszer a tartariai tó nádasába beszállani tavasszal, egy ifju példány pedig ősszel Alvincznél ejtetett el.

188. *Ardea garzetta*, L.

KIS KÓCSAG.

Gyakrabban jelenik meg kisebb csapatokban, főleg tavasszal folyóinkon, ősz felé ritkábban található.

189. *Ardea ralloides*, Scop.

ÜSTÖKÖS GÉM.

Ez is inkább tavasszal jelenik meg kis csapatban folyóvizeinken, ősszel sokkal ritkább.

190. *Ardetta minuta*, L.

APRÓ GÉM.

Április végén és május elején érkezik, nádasokban tanyáz és fészkel. Szeptember közepe után elvonul.

191. *Nycticorax griseus*, Strickl.

ÉJJI GÉM. ÉJJELI KÓCSAG.

Április közepe táján érkezik s folyóink parti berkeiben s a közlebbi fákkal beültetett helyeken barangol, nemsokára azonban elvonul a kiterjedtebb nádasok közelébe fészkelni; fészket fákra építi. Augusztusban újból megkezdí barangolásait, szeptember hó folyamán pedig elutazik.

192. *Botaurus stellaris*, L.

DOBOS GÉM. NÁDI BIKÁ.

Márczius végén az elsők már megérkeznek; mocsaras, nádas helyeken tartózkodik és fészkel. Szeptember közepén utazik el.

193. *Rallus aquaticus*, L.

VIZI GUVAT.

Márczius végén, április elején jön meg, mocsaras, nádas helyeken fészkel, októberben eltávozik; egyesek azonban olyan forrásos, nádas helyeken, hol a víz nem fagy be, télben is elnyomorgnak.

194. *Crex pratensis*, Bechst.

HARIZS.

Április végén, május elején érkezik, buzaföldeken, sáros réteken fészkel, szeptemberben elvonul; egyesek október végéig is visszamaradnak.

195. *Gallinula pygmaea*, Naum.

TÖRPE NÁDI TYUK, VAGY — CSIBE.

Áprilisben érkezik, mocsaras nádasokban fészkel, szeptemberben távozik. A ritkábban észlelt madarak sorába tartozik.

196. *Gallinula minuta*, Pall.

APRÓ NÁDI TYUK, VAGY — CSIBE.

Április közepén érkezik. Tartózkodási és fészkelési helye ugyanaz, mint az előbbinek s vele egy időben vonul el.

197. *Gallinula porzana*, L.

BÜBÖS NÁDI TYUK, VAGY — CSIBE.

Márczius végén, április elején jön meg, mocsaras, nádas helyeken fészkel, szeptember közepén elvándorol.

198. *Gallinula chloropus*, L.

ZÖLDLÁBU VIZI TYUK.

Április végén és május elején érkezik, náddal körülnőtt tavakban tartózkodik és fészkel. Szeptember végén, október elején utazik el.

199. *Fulica atra*, L.

SZÁRCSA. HODA.

Az elsők márczius elején már megérkeznek, a tavak lakói s azok nádasában fészkelnek. Októberben távoznak, némelyek azonban addig maradnak, míg a tavak vize egészen befagy.

200. *Numenius arquatus*, Cuv.

NAGY POLING.

Márczius végén, április elején jelenik meg nagyobb folyóink mentén s azok közelében található vizi-kiöntéseken egyenként, vagy kis csapatban, mint átvonuló madár.

Augusztuson kezdve újból észlelhető a megjelölt helyeken s fuvola-hangu füttyéről felismerhető.

Nagyobb csapatban való visszavonulását november elején, még pedig sötétben is meg lehet állapítani a megemlitett fütty után, melyet a csapatnak valamennyi tagja hangoztat némelykor.

201. *Numenius tenuirostris*, Vieill.

VÉKONYCSŐRŰ POLING.

Hunyad vármegyében egy párszor lövetett s így bizonyosan vármegyénk területén is megfordul.

202. *Numenius phaeopus*, L.

KIS POLING.

Ez is azon időben és azon helyen jelenik meg, a hol a Nagy poling. Nagyobb csapatban a Küküllőn találtam.

203. *Limosa lapponica*, L.

ROZSDAVÖRÖS POCSÁLY.

Ez is lövetett Hunyad vármegyében, következőleg nagy ritkán a mi vármegyénk területén is átvonul.

204. *Limosa acgocphala*, Bechst.

FEKÉTEFARKU POCSÁLY.

Némely évben áprilisen kezdődőleg június közepéig barangolása közben nálunk is megfordul.

Őszszel nem találtam.

205. *Scolopax rusticola*, L.

ERDEI SZALONKA.

Rendesen márczius közepén tul érkeznek s a szerint a mint az idő mind jobban kimelegszik, huzódnak feljebb a fenyvesekig; azonban mind a három fanemü erdősegeinkben fészkelnek.

Visszavonulásuk szeptember végén kezdődik s eltart november közepéig is — az idő járása szerint.

206. *Gallinago scolopacina*, Bp.

SÁR SZALONKA.

Márczius végén, április elején érkezik s egy pár hétig mocsaras, ingoványos helyeken tartózkodik, azután eltávozik költő helyeire.

Augusztus közepén újból visszajönnek egyesek, szeptember első felében felszaporodik számuk a már megjelölt helyeken; ezen hó közepén tul apadni kezd számuk s a hó végén tul — néha december végéig -- csak egyeseket lehet találni vizerek és meleg források körül.

207. *Gallinago major*, Bp.

MOCSÁRI SZALONKA.

Április második és május első felében található elszórtan és nem nagy számban mocsaras helyeken, azután eltávozik, augusztus végén újból visszajön, szeptember közepén pedig elvonul.

208. *Gallinago gallinula*, L.

APRÓ SZALONKA.

Április első hetében érkezik, mocsaras, sáros helyeken telepedik meg rövid időre, azután elvonul fészkelő helyére. Őszszel nem oly gyakori, mint tavasszal. Meleg forrásoknál ezt is lehet néha egyenként még decemberben is találni.

209. *Totanus fuscus*, L.

BARNA KÜLÖD.

Tavaszi vonuláskor található folyóink iszapos, homokos partján, azután augusztus és szeptemberben újból megjelenik nevezett helyeken.

210. *Totanus calidris*, L.

PIROSLÁBU KÜLÖD.

Tavasszal ritkábban jelenik meg folyóink iszapos partján és vízzel előntött helyeken; augusztus és szeptember első felében azonban gyakoribb.

211. *Totanus glottis*, Bechst.

ZÖLDLÁBU KÜLÖD.

Ez is tavasszal ritkábban, augusztus és szeptemberben pedig gyakrabban jelenik meg az előbbinél megjelölt helyeken.

212. *Totanus stagnatilis*, Bechst.

TAVI KÜLÖD.

Ritkán jelenik meg tavasszal és ősszel tavaknak és folyóknak iszapos partján.

213. *Totanus ochropus*, L.

FOLYAMI KÜLÖD.

Április elején érkezik, folyók és tavak partján tartózkodik rövid ideig, azután költő helyeire távozik. Julius vége felé fiaival visszajön s ekkor nagyobb számban található megjelölt helyeken. Szeptember közepén eltávozik, egyesek azonban meleg források és be nem fagyott vizerek körül még deczemberben is észlelhetők.

214. *Totanus glarcola*, L.

ERDEI KÜLÖD.

Áprilisban jön meg folyóinkra, de nemsokára eltávozik fészkelő helyeire. Fiaival ez is visszajön s különösen kedveli a víz által elöntött helyeket. Szeptemberben elvonul.

215. *Actilis hypoleucus*, L.

APRÓ KÜLÖD.

A hegyipatakok mentét kedveli, hol fészkel is. Április közepén érkezik szeptember közepén tul elvonul.

216. *Machetes pugnax*, L.

BAJNOK VIBICZ.

Áprilisban, májusban keresi fel a mocsaras helyeket, hol augusztus és szeptember első felében újból megjelenik csapatosan disztollazatban, azonban vármegyénk területén eddig nem találtam.

217. *Tringa Schinzi*, Ch. L. Brehm.

SCHINZ VIBICZ.

Alkalmast tavasszal is megjelenik; azonban én csak ősszel, szeptemberben találtam folyóink iszapos partján és kis tavak körül, egyenként vagy csapatban.

218. *Tringa subarquata*, Güld.

GÖRBECSÖRŰ VIBICZ.

Májusban, augusztus és szeptemberben találtam tavak körül és vizkiöntéseken.

219. *Tringa Temminki*, Leisl.

TEMMINK VIBICZ.

Augusztus és szeptember hóban találtam a Maros és Székás iszapos, homokos partján.

220. *Tringa minuta*, Leisl.

APRÓ VIBICZ.

Május, június, augusztus és szeptember hónapokban találtam szintén a Maros és Székás iszapos, homokos partján.

221. *Himantopus rufipes*, Bechst.

GÓLYALÁBU TÖCS.

Április közepétől május közepéig jelenik meg folyóink mentén és vízborította helyeken, azután eltávozik. Augusztus közepén tul újból megjelenik, de ritkábban.

222. *Recurvirostra avocetta*, L.

EURÓPAI CSUTOR.

Ritkán jelenik meg a Maros völgyében különösen tavaszi vonulása alkalmával.

223. *Phalaropus hyperboreus*, L.

KESKENYCSŐRŰ VIZTAPOSÓ.

1854-ben június 7-én és 1870. augusztus 15-én löttem egy-egy példányt Drassónál és Konczánál.

224. *Anser cinereus*, Meyer.

SZÜRKE LUD.

Tavaszi, őszi vonuláskor átvonul, de ritkán telepszik meg csak rövid időre is.

225. *Anser segetum*, Meyer.

VETÉSI LUD.

Tavaszzal és ősszel egyenként vagy kisebb csapatban jelenik meg s a buzaföldeken — különösen ősszel rövidebb időre le is telepszik s azokon néha még havas időben is található.

226. *Anser arvensis*, Naum.

MEZEI LUD.

Eddig csak ősszel, októberben észleltetett s Lőrinczrévénél lövetett is, mely példány gyűjteményemben van.

227. *Anser albifrons*, Gm.

PISZEGŐ LUD.

1894. november 24-én lövetett egy him példány, mely gyűjteményemben van.

228. *Anser erythropus*, L.

TÖRPE LUD.

Ritkán átvonul. 1894. márcziusban lövetett egy him példány Megyeréknél, mely szintén gyűjteményemben van.

229. *Cygnus musicus*, Bechst.

ÉNEKES HATTYU.

Ritkán jelenik meg a Maros mentén, 1885-ben novemberben egy him Gyulafehérvárnál lövetett.

230. *Tadorna cornuta*, Gm.

TÜLKÖS RUCZA.

Egy alkalommal Hunyad vármegyében elejtetett, következőleg nagyon ritkán vármegyénk területén is megfordulhat.

231. *Anas casarca*, L.

ROZSDAVÖRÖS RUCZA.

1895. augusztus 21-én lövetett Nagy-Enyed határán egy tojó, mely gyűjteményemben van felállítva.

232. *Spatula clypeata*, L.

KANALOS RUCZA.

Márczius végén és áprilisben vonul keresztül, ősszel ritkábban lehet észlelni.

233. *Anas boschas* L.

TÖKE RUCZA.

Tavaszzsal és ősszel vonul csapatokban vármegyénkben. Nádasokban, berkekben fészkel; kemény télben is befagyott folyóink befagyatlan maradt részein és meleg források körül kisebb-nagyobb csapatban található.

234. *Anas acuta*, L.

NYILFARKU RUCZA.

Márczius végén, április elején vonul keresztül. Julius végén től újból bolyong a folyókon és tavakon, októberben elvándorol.

235. *Anas strepera*, L.

CSÖRGŐ RUCZA.

Áprilisban jön meg más ruczák társaságában s vonul el költő helyeire. Visszautazása októberben történik.

236. *Anas querquedula* L.

PERGŐ RUCZA.

Márcziusban már érkezik csapatokban folyóinkra s a tavakra, azokon barangol párosodás közben, alkalmasint vármegyénk területén is fészkel nagyobbocská tavainkon.

Julius közepén tul kezdetét veszi családbani bolyongása, később nagyobb csapatokba verődik, októberben aztán elvándorol s később csak egyeseket, vagy kis csapatokat lehet látni.

237. *Anas crecca*, L.

APRÓ RUCZA.

Az előbbivel egy időben érkezik s néha vele társaságban. Kevés ideig folyóinkon, kis tavainkon tartózkodik, azután elutazik fészkelő helyeire, julius vége felé fiaival visszajön, a megjelölt helyeken barangol s októberben s november elején kisebb-nagyobb csapatokban elutazik.

238. *Anas penelope*, L.

SIPOS RUCZA.

Márczius végén, áprilisban, sőt néha májusban is észlelhető folyóinkon, tavainkon és a vizkiöntéseken, azután elhuzódik fészkelni. Augusztusban újból visszajön s egész elutazásáig, mi november elejéig eltart, alkalmas helyeken található.

239. *Fuligula nyroca*, G.üldenst.

FEHÉRSZEMŰ RUCZA.

Áprilisban, szeptember és októberben kis csapatokban átvonul, illetőleg ezen hónapokban vármegyénk területén is tartózkodik.

240. *Fuligula ferina*, L.

HAMVAS RUCZA.

Márczius végén, április elején érkezik kis csapatokban, fészkelni eltávozik. Augusztusban újból megjelenik s októberben s november elején utazik el.

241. *Fuligula marila*, L.

HEGYI RUCZA.

Októberben és novemberben találtam kinőtt és fiatal példányokat, tavasszal eddig nem észleltem.

242. *Fuligula cristata*, Leach.

BUBOS RUCZA.

Márcziusban, áprilisban, — ősszel október és novemberben vonul át kevés számban.

243. *Clangula glaucion*, L.

KERCZE RUCZA.

A téli hideg hónapokban deczember, januárius és februáriusban található folyóinknak be nem fagyott helyein kis csapatokban, néha márczius közepéig is észlelhető.

244. *Oidemia fusca*, L.

BÁRSONY RUCZA.

Ritka jelenség. 1882. november 9-én lövetett egy him Alvincz-nél a Maroson, mely gyűjteményemben van.

245. *Erismatura leucocephala*, Scop.

FEHÉRFEJŰ RUCZA.

A mezősegi tavaknak lakója s vonulása alkalmával, alkalmasint vármegyénk területén is, a Maros völgyén átvonul.

246. *Mergus merganser*, L.

KÖZÖNSÉGES BUVÁR.

Ha a fagyos idő korábban bekövetkezik, már deczember közepén túl megérkezik s folyóink nyílt helyein januárius és februárius hónapokban csapatokban tartozik.

247. *Mergus serrator*, L.

BUBOS BUVÁR.

Ősszel — jelesen novemberben — keresi fel egyenként folyóinkat, de többnyire csak fiatal példányok vetődnek el hozzánk.

248. *Mergus albellus*, L.

APRÓ BUVÁR.

Ez is csak a fagyos hónapokban — deczember, januárius és februáriusban tartózkodik folyóinkon csapatokban.

249. *Podiceps cristatus*, L.

BUBOS VÖCSÖK.

Márczius végén, április elején vonul át vármegyénk területén s miután nagyobb tavaink nincsenek, fészkelni nem igen marad meg. Szeptemberben, októberben újból található egyenként a folyókon és kisebb tavakon.

250. *Podiceps rubricollis*, Gm.

VÖRÖSNYAKU VÖCSÖK.

Ez is az előbbivel egy időben érkezik, fészkelni elvonul a nagyobb tavakra. Ősszel szintén csak egyenként észlelhető.

251. *Podiceps nigricollis*, Sund.

FEKETENYAKU VÖCSÖK.

Áprilisben található egyenként kis tavainkon. Októberben visszavonul.

252. *Podiceps minor*, Gm.

APRÓ VÖCSÖK.

Április első felében érkezik, alkalmasint a vármegyénkben lévő nagyobbacska tavakon fészkel és októberben s novemberben utazik el.

253. *Colymbus glacialis*, L.

JEGES BUKDÁR.

Nagyon ritka. 1888. november 10-én Maros-Szentkirálynál egy ifju példány lövetett.

254. *Colymbus arcticus*, L.

SARKI BUKDÁR.

Rendszeresen évenként novemberben megjelennek egyesek nagyobb folyóinkon, nagyobb része azonban fiatal példány. Tavasszal nem találtam.

255. *Colymbus septentrionalis*, L.

ÉSZAKI BUKDÁR.

Ez is az eddigi tapasztalatok szerint csak novemberben vetődik el hozzánk az előbbinél ritkábban.

256. *Pelecanus onocrotalus*, L.

RENDES GÖDÉNY.

Igen ritkán téved hozzánk. 1864. július 4-én Konczánál a Székás patakon lövetett egy tojó, mely gyűjteményemben van.

257. *Carbo cormoranus*, M. et W.

NAGY KORMÁR.

Ritka. Nagy-Enyednél egy alkalommal májusban találtam egy párt a Maros holt medrében.

258. *Carbo pygmaeus*, Pall.

KIS KORMÁR.

Hunyadvármegyében egy párszor lövetett s így vármegyénk területén is ritkán bizonyosan megfordul.

259. *Lestris pomarina*, Temm.

KÖZÉP GANÁLY.

Bielz Albert közölte, mikép 1848. előtt egy példány a nagyenyedi ev. ref. főiskola gyűjteményében volt felállítva. Egy alkalommal én is láttam Kútfalvánál egy tó szélén két madarat, melyek nézetem szerint Közép ganályok voltak.

260. *Lestris parasitica*, L.

ÉLŐDI GANÁLY.

Bielz Albert közlése szerint 1850-ben egy példányt Nagy-Szeben-nél lóttak s így nálunk is, mint szomszéd vármegyében keresztül vonulhat nagy ritkán.

261. *Larus fuscus*, L.

SÁRGALÁBU SIRÁLY.

Tavaszi és őszi vonulása alkalmával többször észleltetett s úgy kinőtt, mint fiatal példányok is lövettek.

262. *Larus canus*, L.

KÉKLÁBU SIRÁLY.

Ritka. 1888. november 11-én lövetett egy példány Magyar-Csesztvénél.

263. *Xema minutum*, Pall.

TÖRPE SIRÁLY.

Ritkán, főleg májusban jelenik meg nálunk.

264. *Xema ridibundum*, L.

NEVETŐ SIRÁLY.

Eddigi tapasztalatok szerint áprilisben, májusban és júliustól novemberig jelenik meg nálunk.

265. *Sterna anglica*, Mont.

ANGOL HALÁSZKA.

Ritka. 1859. május 21-én találtam Drassónál egy párt, melyből az egyik elejtetett s gyűjteményemben van.

266. *Sterna fluviatilis*, Naum.

FOLYAMI HALÁSZKA.

Nagyobb folyóinkon május és júniusban, továbbá augusztus és szeptemberben jelenik meg.

267. *Sterna minuta*, L.

TÖRPE HALÁSZKA.

Hunyadvármegyében lövetett, következőleg ritkán vármegyénk területét is felkeresi.

268. *Hydrochelidon leucoptera*, M. et Sch.

FEHÉRSZÁRNYU HALÁSZKA.

Májusban és június elején jelenik meg kevés számban a Fekete halászkák társaságában.

269. *Hydrochelidon hybrida*, Pall.

BAJUSZOS HALÁSZKA.

Ritka. 1863-ban júniusban jelent meg egy kis csapat Konczánál, melyből két darab elejtetett.

270. *Hydrochelidon nigra*, Boie.

FEKETE HALÁSZKA.

Rendesen május elején jelenik meg csapatban. Ha ezen hónapban, vagy június elején a folyamok feldagadnak és kiöntenek — még számosabbán érkeznek s az elöntött terület fölött repdesnek.

Augusztusban és szeptemberben az ifjakkal érkeznek újból vissza. Szeptember végéig az utolsó is elvonul.

A madárvonulás.

Erdély kiemelkedő fekvése s azon körülmény következtében, hogy magas hegylánczatok által van szegélyezve — nem szolgálhat alkalmas útul a madarak tömeges vonulásának. Egyes kiváló repülőképeségű madárfajok könnyen legyőzhetik ugyan ezen, a vonulásra hátrányos domborzati viszonyokat, nagyobb részben azonban a madarak csak azon csapatjai érkeznek hozzánk, melyeknek tagjai országrészünkben eloszolva — fészkelni meg is telepednek.

Vármegyénk központi fekvésénél fogva s átszelve a Maros és Küküllő erdős hegylánczatok által szegélyezett termékeny völgyeitől, a haza részünkön költözőkődő madarak által szórványosan, vagy kisebb-nagyobb csapatokban állandóan felkerestetik s ezen évenként megújuló madár-mozgalom sorrendjének rövid ismertetése célja ezen fejezetnek.

Már februárius hó utolsó napjaiban — ha még hó borítja is a mezőket — mint a bevonulandó tavasz első hírnökei, kis csapatban érkeznek a mezei pacsirták s keresik fel azon hómentes foltokat, melyeken némi eledelt találhatnak. Néhány nappal később, vagy néha egy időben a pacsirtákkal érkeznek a seregélyek és vadgalambok is kisebb csapatokban, melyeket rendre mind nagyobb csapatok követnek.

Márczius első napjaiban már érkezik a feketebegyű sziklár is és szőlők szélén karókon, vagy községek melletti távirdahuzalokon lehet őket szemlélni.

Ugyancsak márczius első napjaiban már megjelenik a vörös kánya is egyenként — követve nemsokára a barna kányától, — valamint a vércsék is kezdenek visszaszállingózni.

Márczius elején kezdődik a különböző réczefajoknak is rajokbani vonulása a Maros és mellékfolyóin, melyek hol fajok szerinti csapatokban, hol pedig több fajból ideiglenesen összevérődve tartják nászútjukat, naponként számban apadva, a mint egyes kisebb csapatok tovább vonulnak, vagy páronként külön válnak.

Ezen hónap közepe felé változatosabbá válik a költözési mozgalom; elszórtan már megjönnek a sárszalonkák s a hó közepén túl a meleg, langyos esővel a vadászoknak várva-várt kedves szárnyasuk, az erdei szalonkák, melyeknek száma naponta szaporodik. Egyes szürke gém is megjelenik szemlét tartani. Az erdőkben az első rigófütty mellett hallható lesz a fenyves lombzenérnek is «till-tell» hangzásu éneke. Később a gólya is vissza érkezik előbb kisebb, majd nagyobb csapatban, s a dobos gém, vagy nádi bika is hallatja a nádásokban buffogó hangját. A mezők s nádások felett a vörhenyes örvöly, vagy nádi ölyv suhan el lassú repüléssel — prédát keresve.

Megérkezik az örvös galamb is kisebb, vagy nagyobb csapatban, valamint a bibicz vagy libucz is elfoglalja helyét a vizenyős és sáros tereken.

Berkekben, erdőkben s néha künn a mezőn is a fenyő rigó csapatban barangol, a vörösbegy pedig az erdőkben megkezdí dallamos, kedves énekét.

Április elején a már enyhébb idő beálltával még élénkebb lesz a madárvilág.

Ezen hó első napjaiban kezdenek megjönni kedves házi madaraink, a füstí fecskék, követve fajrokonaik, a házi fecskék által.

Künn a mezőn már hallani lehet az egyenként, vagy kis csapatokban átvonuló nagy és kis poling sajátságos fütyölését. Velök egy időben vonulnak át más gázlók is, mint az arany lile s érkezik meg a kis lile.

Megjönnek a billegények is és velök egy időben, vagy később az erdei pacsirták. A hó vége felé a hont- és rozsdás mellü sziklár, valamint a füstfarku zenér, több más faju lombzenérrel s köztük az éneklő madarak királynéjával, a magyar csalogánnyal.

Ekkor érkeznek rendre a nádi zenérek is.

Ugyanezen hó végén érkeznek meg a vöröslábu vércsék, csapatban repdesve rétek és vetések felett, valamint ekkor jön meg az apró madarak egyik veszedelme, az ülüded sólyom; megérkezik továbbá a nyaktekeres és erdőkben, szőlők között hallatja éles hangját.

Átvonul továbbá a bíbor gém és éji gém, vagy kócsag, megérkeznek még a tövisszúró gébics és egyenként a kakuk.

Május első napjaiban jönnek meg a fűrjek, a harizs, a csácsogó karics vagy kék mátyás, a búbos banka, a gyurgyalagok vagy méhész madarak és gerlék; ezeknek egyes példányai kedvező időjárás esetében április végén is észlelhetők.

Május elején aztán a vonulás, illetőleg a madarak haza érkezése befejezést nyert.

Következik azonban ezután is egy más mozgalom, melyet barangolásnak lehet elnevezni.

Májuson kezdődőleg ugyanis egészen június közepéig s még néha azon túl is bekövetkező esős idő, vagy vízáradások alkalmával — a midőn a mezőkön tavak képződnek, különösen a gázlók és vizimadarak kis csapatjai jelennek meg, melyek rövid tartózkodás után újból eltűnnek.

Ezen jelenség azonban nem lévén a rendes vonulás eredménye, annak részletesebb leírását mellőzöm s csak annyit kívánok megemlíteni, mikép a keletnek egyik ékes madara, a rózsaszínü csacsár, vagy rigó szintén május közepén túl és júniusban jelenik meg nálunk némely évben — vagy egyenként a seregélyek között, vagy kis csapatban.

A madarak elköltözése augusztus közepén túl veszi kezdetét. Megkezdik az elvonulást a gólyák, még pedig szembetűnő nagy csapatokban. Ezen hó vége felé már távoznak a sárga rigónak kinőtt pél-

dányai — ifju példányokat azonban még szeptember közepéig lehet észlelni.

Szeptemberben már gyülekeznek azon fajok, melyek társaságában vonulnak; általában pedig az elvonuló madarak megkezdik egyenként, vagy családaiikkal a barangolást s lassanként fogy számuk.

Legfeltűnőbb a fecskéknek eltávozása, melyek szeptember közepe táján nagy csapatokba verődnek. Néha ily nagy csapatban házakra leszállnak pihenni s azután szárnyra kelnek a hosszú-hosszú nagy útra, a honnan csak számban megapadva térnek újból vissza a kikelettel. Kisebb utócsapatokat azonban lehet még ezen hó végéig észlelni.

Csapatba gyűlnek a seregélyek és vadgalambok is s egy helyről más helyre barangolnak, míg végre október hó folyamán rendre útra kelnek s csak kisebb számban észlelhetők néha még november elején is.

Feltűnik még a billegényeknek, mezei pacsirtáknak is őszi vonulása.

Ezek is csapatba gyűlnek elutazásuk alkalmával, mely szeptember végén és október elején történik, — ezek azonban a mezőkön elszórtan észlelhetők s csak mikor útra kelnek, verődnek tömegbe.

Rigókat, pipiskéket, gyurgyalagokat is lehet vonulási útjukban csapatokban észlelni, azonban legtöbb fajú földi vándormadaraink őszszel észrevétlenül tűnnek el: rendre apad számuk, míg az utolsó is eltávozik.

A gázlók kisebb csapatokban vonulnak át vármegyénk területén s szállanak meg néha rövid időre folyóink mentén. Vonulásuk ideje szeptemberre és októberre esik, némely fajt azonban — mint az arany lilét s a libuczot — még november első napjaiban is lehet észlelni.

A vizimadarak közül a ruczák szintén csapatokban jelennek meg s hosszabb barangolás után októberben s november első felében kelnek útra, koronként pihenőt tartva folyóinkon.

A lúdak szintén ezen időben húznak át, melyek közül a vetési lúd néha tanyát üt vetéseinken.

A késő őszi s téli hónapokban az észak madárvilágának képviselői keresik fel vármegyénk területét.

November havában egyenként megjelennek az északi és sarki bukdár többnyire fiatal példányai; megjelenik továbbá november végén kezdődőleg február vége feléig egyenként, vagy kis csapatban a havasi sármány, valamint a pirók is csapatban. Szintén a téli hónapokban látogat el hozzánk a selyemfarkú locska s a közönséges lenike, a ragadozók sorából a törpe sólyom.

Ha a tél decemberben beáll, csapatban érkezik már ezen hónapban a közönséges búvár, később az apró búvár, utóbbival egy időben a kercze rucza; valamennyien azonban február havában eltávoznak s csak ritkábban észlelhetők, még márczius elején is.

Ezekben kívántam az ismertebb madárfajoknak vármegyénk területén évenként megújuló vonulási mozgalmát röviden vázolni, — részletesebb leírása azon okból, mivel minden fajnál a megérkezés és távozás ideje meg van említve — itten felesleges lenne.

III. EMLŐSÖK.

1. *Rhinolophus ferrum equinum*, L.
Barlangokban, kőfalakban tartózkodik.
2. *Rhinolophus Hipposideros*, Bechst.
Barlangokban, romokban.
3. *Vespertilio serotinus*, Gm.
Faódukban, padlásokon.
var.: *transsilvanus* Daday.
Felfedezte Daday Tövisen.
4. *Noctulinia noctulina*, Schreb.
Erdőkben, kertekben.
5. *Vesperugo pipistrellus*, Schreb.
Erdőkben, berkekben.
6. *Vesperugo nathusii*, Keys et Blas.
Erdőkben, berkekben.
7. *Vesperugo Kuhlü*, Natt.
Padlásokon.
8. *Mirinopterus Schreibernii*, Kuhl.
Barlangokban, romokon, padlásokon. Gyulafehérvártt, Daday.
9. *Vespertilio Daubontonü*, Leisl.
Faódukban, padlásokon, folyók és tavak közelében.
10. *Myotis ciliata*, Blas.
Faódukban.
11. *Myotis murina*, Schreb.
Padlásokon, tornyokban, szikla-üregekben.
12. *Plecotus auritus*, L.
Faódukban, padlásokon.
13. *Talpa europaea*, L.
VAKONDOK.
Réteken, kertekben.
14. *Grossopus fodicens*, Pall.
VIZI CZICZKÁNY.
Vizek közelében.
15. *Sorex vulgaris*, L.
KÖZÖNSÉGES CZICZKÁNY.
Réteken, kertekben, erdőkben.
16. *Sorex pygmaeus*, Pall.
APRÓ CZICZKÁNY.
Kertekben, dombos helyeken. Koncza, Nagy-Enyed.
17. *Crocidura leucodon*, Herm.
MEZEI CZICZKÁNY.
Réteken, kertekben.

18. *Crocidura aranea*, Schreb.

HÁZI CZICZKÁNY.

Szántókon, kertekben, lakások körül és behatol a szobába is.

19. *Erinaceus europaeus*, L.

SÜN. TÖVIS-DISZNÓ.

Szántókon, réteken, kertekben, bokros helyeken.

20. *Felis catus*, L.

VADMACSKA.

Lomberdeinkben.

21. *Felis lynx*, L.

HUZ.

A hetvenes évek végén egyet az oláh-tordosi határon lőttek s bőrét Nagy-Enyeden vadmacskabőr helyett eladták.

22. *Canis Lupus*, L.

FARKAS.

Valamennyi erdeinkben, honnan téli időben mindenféle csatangol s behatol a községekbe s a városok külrészeibe is.

23. *Canis vulpes*, L.

RÓKA.

Mindenütt előfordul.

24. *Meles Taxus*, L.

BORZ.

Dombos, erdős vidéken mindenütt.

25. *Mustella Martes*.

ERDEI NYEST.

Bükkerdeinkben; lejön a tölgyesekbe is s Alsó-Orbó közelében lövetett.

26. *Mustella Foina*.

KÖVI NYEST.

Sziklás helyeken. Remete, Intre-Gáld határán.

27. *Foetorius Putorius*, L.

GÖRÉNY.

Emberi lakok közelében, kő- vagy farakásokban s más alkalmas rejteket adó helyeken üti fel tanyáját.

28. *Foetorius Erminea* K. et Bl.

HÖLGV MENVÉT.

Réteken, mezőkön, martokban, lyukakban tartózkodik.

29. *Foetorius vulgaris*.

KÖZÖNSÉGES MENVÉT.

Réteken, kertekben, csűrös kertekben, istállókban.

30. *Lutra vulgaris*, L.

VIDRA.

Nagyobb folyóink mentén.

31. *Sciurus vulgaris*, L.

MÓKUS.

Összes erdőségeinkben.

32. *Myoxus glis*, L.

PELE.

Lomberdeinkben.

33. *Myoxus quercinus*, L.

TÖLGY PÖLYÜ.

Tölgyerdőkben.

34. *Myoxus avellanarius*, L.

MOGYORÓ PÖLYÜ.

Tölgyerdőkben, mogyorósok közelében.

35. *Cricetus frumentarius*, Pall.

HÖRCSÖG. FÖLDI KUTYA.

Szántóföldeken.

36. *Mus decumanus*, Pall.

VÁNDOR PATKÁNY. POCZEGÉR.

Városokban, falvakban, malmoknál.

37. *Mus rattus*, L.

HÁZI PATKÁNY.

Vármegyénk területéről az előbbi által alkalmasint már kiszorított. Gyűjteményemben Hunyadvármegyéből, Ponor községből van egy példány.

38. *Mus musculus*, L.

HÁZI EGÉR.

Emberi lakokban és azok közelében.

39. *Mus silvaticus*, L.

ERDEI EGÉR.

Erdőkben.

40. *Mus agrarius*, Pall.

VÖRHENYES-, VAGY FEKETESÁVU EGÉR.

Szántókon, kertekben.

41. *Mus minutus*, Pall.

APRÓ EGÉR.

Réteken, buzaföldeken.

42. *Arvicola amphibia*, L.

VIZI PATKÁNY. VIZI POCZEGÉR.

Folyók, tavak körül.

43. *Arvicola terrestris*, L.

FÖLDI PATKÁNY.

Gyümölcsösökben. Nagy-Enyeden, Maros-Szentkirálytt. A gyümölcsfák gyökereit pusztítja.

44. *Arvicola arvalis*, Pall.

MEZEI EGÉR.

Réteken, szántóföldeken.

45. *Spalax typhlus*, Pall.

FOGAS VAKOND.

Mezőkön a föld alatt él s azért ritkán észlelhető.

46. *Lepus timidus*, L.

NYUL.

Mindenütt előjön.

47. *Capreolus Pygargus*, Pall.

ŐZ.

A Maros terét jobboldalt szegélyező hegységek erdeiben kevés számban.

48. *Sus scrofa aper*.

VADDISZNÓ.

A Maros és Küküllő menti hegységek erdeiben.

IV. HÜLLŐK,

1. *Emis europaea*, Schneid.

TEKENYŐS BÉKA.

Nagyobb állandó tavakban. Tartaria, Magyar-Bagó, az erdei tóban. A tavak apadása következtében csak kevés számban található.

2. *Lacerta viridis*, L.

ZÖLD GYIK.

Napos, bokros hegyoldalon, erdők szélén elterjedve. Nagy-Enyed

3. *Lacerta agilis*, L.

KÖZÖNSÉGES GYIK.

Réteken, mezőkön, berkekben elterjedve.

4. *Podarcis muralis*, Merr.

FALI GYIK.

Napos, köves hegyoldalon.

5. *Anguis fragilis*, L.

TÖRÉKENY KIGVÓ.

Dombokon és hegyoldalon, száraz erdőkben.

6. *Pelias berus*, L.

MÉRGES KIGVÓ. KERESZTES VIPERA.

Hegyi erdőkben, főleg a bükk tenyész-övében.

7. *Coronella lacerta*, Lac.

SIMA-, VAGY RÉZSZINŰ KIGVÓ.

Napos hegyoldalon, erdőkben.

8. *Tropidonotus natrix*, Gesn.

VIZI KIGVÓ.

Vizek, tavak körül, kerítéseknél, kertekben elterjedve.

9. *Salamandra maculosa*, Laur.

KÖZÖNSÉGES SALAMANDRA. TŰZ GYIK.

Magasabb hegyi erdőkben, hegyi patakok körül.

10. *Triton igneus*, Laur.

TŰZESHASU TAVI GYIK.

Hegyvidéken kövek alatt és állóvizben. Intre-Gáld, Wokrsal. Detonáta, Kimakovicz.

11. *Triton palustris*, L.

NAGY TAVI GYIK.

Tavakban, vizerekben elterjedve.

12. *Triton vulgaris*, L.

KIS TAVI GYIK.

Allóvizekben elterjedve.

13. *Rana esculenta*, L.

KÖZÖNSÉGES BÉKA.

Tavakban, lassan folyó vizekben elterjedve.

14. *Rana temporaria*, L.

KERTI BÉKA.

Kertekben, lomberdőkben.

15. *Hyla arborea*, L.

ZÖLD-, VAGY LEVELI BÉKA.

Kertekben, lomberdőkben elterjedve.

16. *Bombinator igneus*, Rösel.

CSIRKE BÉKA.

Vizerekben, tócsákban elterjedve. Küküllő völgyében, Bielz.

17. *Bufo vulgaris*, Laur.

VARAS BÉKA. VARANGY.

Kertekben, pinczékben, udvarokon elterjedve.

18. *Bufo viridis*, Laur.

SZINTVÁLTÓ VARANGY.

Tavaszzal folyókban, tavakban, később kertekben, falüregekben, kövek alatt.

